

9.5.3. Elementen van religiefilosofie

Deel III, p. 304 tot 448

Steekproef 55.- De weerwolf als uittrekking (304/ 308).

Beginnen wij met de wortel van de ziel(estof) in ieder van ons.--

-- *Monique Thiollet, trad., Dictionnaire de la sagesse orientale (Bouddhisme/ Hindouïsme / Taoïsme / Zen)*, Paris, 1991-2, 304 (Kundalini), leert ons wat volgt.

Uit zichzelf is de kundalini (geslachtskracht) een latente, niet-gedynamiseerde energie aan de wortel van de ruggengraat. - Wordt deze energie, door een of andere methode, geactiveerd, dan - zo zeggen de oosterse ervarenen - ziet men ze, mantisch, opstijgen op zo'n vijf verschillende wijzen. Let erop dat het telkens weer een dier is.

Als een mier die langs de ruggengraat omhoog kruipt; als een vis die, blij, zwemt in een oceaan van vervoering; als een aap die ineens op het hoofd van degene die de energie activeert, springt als een vogel die van tak tot tak omhoog wipt; als een slang die in zigzagvorm tot boven het hoofd omhoog kruipt.

En nu ons thema: de weerwolf. Let erop: het kan evengoed een weertijger zijn of een weervogel of zo. Maar de term, metonymisch, duidt met 'wolf' alle mogelijke dieren aan.

Bibl. st.: gezien het een kwestie van verschijningen is, lezen wij eerst werken als:

-- *I. Bertrand, La sorcellerie*, Paris, s.d.;

-- *A. de Rochas, L'envoûtement*, S.E.C.L.E., s.d.

-- *Celia Green/ Ch. McCreery, Apparitions*, London, 1975 (een meesterwerk).

-- *Fr. Hamel, Les animaux humains (Loups-garous et autres métamorphoses)*, Paris, 1972 (*// Human Animals (Werewolves and Other Transformations)*, N.Y., 1969);

-- *Cl. Lecouteux, Fées, sorcières et loups-garous au moyen age (Histoire du double)*, Paris, 1992 (een zeer degelijke studie van de 'dubbelgang(st)er');

-- *Ad. Douglas, The Beast Within (A History of the Werewolf)*, London, 1992 (o.m. 41/63 (*The Bloodline Begins: over Petronius' griezelverhaal*));

-- *R. Villeneuve, Loups-garous et vampires*, Bordas, 1991 (13/79 (La lycanthropie));

-- *Reay Tannahill, Vlees en bloed (De geschiedenis van het kannibalisme)*, Amsterdam, 1975 (153 / 192 (*Weerwolven en vampiers*));

-- *Dan. Logan, America Bewitched (The Rise of Black Magic and Spiritism)*, New York, 1974 (156: *Werewolfism*).

De term 'lykanthropie' betekent hetzelfde als 'weerwolfffenomeen'.

Een etnologisch gegeven (305/ 306)

-- A. Douglas, *The Beast Within*, 21f .. --

De huidige Banyang, die leven in een woudrijke streek in West-Kameroen, beschikken over een rijk en ingewikkeld geloof in een waaier van weerdieren ('weerwolven'). Zij noemen ze 'babu'.

1.-- Ofschoon de Banyang bij gelegenheid vertellen over het feit dat zij lichamelijke omvormingen van mensen in dieren hebben gezien, die weinig verschillen van die welke in hedendaagse weerwolf-filmen te zien zijn, toch hebben zij meestal een veel geestelijker - *opm.*: numineuzer - begrip van wat een weerwolf is. Het valt voor dat men van iemand zegt "dat hij/ zij een weerwolf bezit".

Dat betekent dan dat hij/ zij een dubbelgang(st)er vertoont die 's nachts gebeurlijk kan uitgezonden worden terwijl "de eigenaar" ervan ligt te slapen.

Opm.: Juist hetzelfde geldt onze westerse heksen en benandanti. Het gaat dus over een uittreding met schijndood. Vgl. *E.RF.* 201 (*De gedaante van de pp.*).

2.a.-- De meningen lopen uiteen omtrent de wijze waarop men een weerdier allereerst verwerft.-- Gewoonlijk beweren de Banyang dat 'het' van ouder naar kind overgaat. Anderen beweren dat men zich weerdieren kan eigen maken.

Opm.: Herlees *E.RF.* 253 (*Réant*); 251 ('*Philip*').-- Of ook dat bijzondere kruidenpreparaten moeten bereid worden voordat men het weerdier in zich kan verwekken.

2.b.-- In westerse filmen b.v. is de weerwolf zonder meer kwaadaardig. Dit is niet zo bij de Banyang.-- Verschillende weerdieren gaan door als zowel voor goed als voor kwaad geschikt (het fameuze axioma van de harmonie der tegengestelden (Kristensen)).

Ofschoon degene die een weerdier vertoont, dit niet op bewuste wijze aanwendt voor kwaadaardige of zelfzuchtige doeleinden, kan hij/ zij toch in moeilijkheden geraken.

(1) *Een luipaard of panter*

Dat gebeurt het meest wanneer het weerdier een luipaard of panter is,-- het dier dat bij de Banyang het dichtst bij onze wolf staat. Zoals de wolf, is een luipaard of panter een doder wiens rooftochten bijzonder onder de herders gevreesd worden.

Opm.: In de gedachtewereld van de Banyang - zoals elders in Afrika - is een luipaard of een panter een tweeslachtig dier.

Eenzijds is het dier het edele zinnebeeld van heerschappij en politieke gezagspositie. Anderzijds, als afslachter van geiten en andere huisdieren,-- bij gelegenheid ook van mensen - zo is het de overtuiging - , wordt het tot wat een boosaardig weerdier is.

Weerom: het axioma der harmonie der tegengestelden (herlees *E.RF. 310 (Shiva/Kali)*): wat Bleeker ‘demonisch’ heet, dat heten wij, met Kristensen, “harmonie der tegengestelden”).

De ongelukkige ‘bezitter’ van een weerluipaard of -panter ervaart soms dat hij beschuldigd wordt n.a.v. schade door luipaarden of panter aan de veestapel berokkend.

(2) Een waaier van kwalen

Degene die een weerluipaard of -panter bezit, heeft - zo gelooft men - wel vaker te lijden aan een waaier van kwalen (*E.RF. 251 (Une nerveuse)*; 288 (Bleek, mager en uitgeput)). Deze kwalen zijn kwetsuren die hij/ zij te voren in de gedaante van een uitgetreden weerdier heeft opgelopen.-- Vgl. *E.RF. 201 (Ad 4: Lichamelijk contact met de uitgetreden schim)*.

Opm.: Inderdaad: wat met de uitgetreden schim of dubbelgang(st)er gebeurt, heeft een weerbots (*E.RF. 255: De verlamde benen*) of weerklank in het biologische lichaam.

Zo gezien doende Banyang niets anders dan bevestigen wat westers en ander occultisme zeer goed kent.

Bij de Banyang: het niet aflatend hardlopen in de uitgetreden vorm - als een panter die urenlang een prooi lopend zoekt - kan zich in het biologisch lichaam van de bezitter/ bezitster van het weerdier uiten als weerbots in de vorm van ademnood of hoestbui.

Het besluit.-- Steller beweert dat de Banyang leven in een gedachtenwereld waarin de geest (dubbelgang(st)er) van iemand kan rondzwerven buiten het biologische lichaam.-- Verder: dieren spelen gebeurlijk een hoofdrol zoals het begrip ‘babu’ dit verraaft. Een grote variëteit van dieren geraakt zodoende innig verweven met het denken en gedachtenleven van de Banyang.

Een medisch zicht. (306/308)

-- *Daniele Starenkyj, L' allergie au soleil (La photosensibilité, les porphyries et la carbothérapie)*, Richmond (Québec), Canada, 1986.

Schrijfster begint haar louter medische uiteenzetting met te verwijzen naar het fenomeen ‘weerwolverij’.

Een allergie tegen zonnelicht.

Ziehier, sterk verkort, waarover het gaat. Sedert de oudheid, bij monde van Herodotos,-- Vergilius, Plinius,-- inzonderheid sedert de middeleeuwen,-- op alle vastelanden (Zuid-Amerika, Azië, Afrika, Europa (inzonderheid Zuid-Duitsland)) zijn bizarre verhalen in omloop over weerwolven. Zo begint Starenkyj.

Heden zijn er die beweren dat de ‘weerwolven’ de eerste gevallen zijn van een nog steeds actueel fenomeen, nl. de uiterste vorm van een allergie tegen zonnelicht.

Zij verwijst naar *L. Illis, On Porphyria and the Aetiology of Werewolves*, in: *Proceedings of the Royal Society for Medecine* 57 (1964): January.

Weerwolven nl. doen op verrassende wijze denken aan die patiënten/ patiëntes die aan een erfelijke ziekte lijden, nl. de overgeërfde porfyrie (Ziekte van Gunther).

In het verloop van die kwaal geraken de weefsels verzadigd van een abnormale hoeveelheid moleculen, porfyrynes geheten. Met als uitwerksel lichtovergevoeligheid (‘photosensibilité’), d.i. een toegenomen niet tegen zonnestralen kunnen, - of zelfs tegen fluorescerend licht, zoals de uitstraling van een tv-scherm. Dit doordat de porfyrynes lichtenergie kunnen opstapelen en erdoor geactiveerd worden.

Dat verwekt ernstige wondplekken op de huid,-- daar waar de zon eraan kan. Na genezing blijven lelijke wondplekken over.-- Aangezien de porfyrynes roodkleurig zijn, maken zij de organen waarin zij zich ophopen en de urine waarin zij uitgestoten worden, rood.

Porfyrielijdenden zijn vaak bloedarmoedig, waardoor de opperhuid groenachtig of gelig wordt.-- Onder de diagnosekentrekken wordt ook een drieledigheid vermeld (o. c., 71), nl. buikongemakken, resp. -pijnen, zenuwproblemen en psychiatrische kentrekken. Wat dit laatste betreft: men weet nu dat porfyrynes het zenuwstelsel vergiftigen en waanzin verwekken.--

Aangezien degenen die aan overgeërfde porfyrie lijden, zeer vlug gewaarworden dat de zon kwaad doet, blijven zij graag overdag thuis en gaan buiten wanneer de nacht invalt.

De overgeërfde porfyrie is een zeldzame ziekte.-- Maar zij is de ergste graad van een hele waaier van porfyrieën die, erg genoeg, niet enkel erfelijk zijn maar kunnen opgelopen worden n.a.v. een te sterk of langdurig genoeg contact met chemicaliën,

waaronder geneesmiddelen (antivruchtbaarheidspil, barbituurproducten e.d.m.), drugs (alcohol e.d.m.) en petrochemische producten (zoals b.v. pesticiden).-- Hetgeen natuurlijk het probleem zeer actueel maakt. En overingewikkeld. - Tot daar iets dat een nieuw licht kan werpen op een oeroude zaak.

De mening van Lecouteux.

De boeken van Cl. Lecouteux:

-- *Fantômes et revenants au moyen âge*, Paris, 1986,

-- *Les nains et les elfes au moyen âge*, Paris, 1988,

-- *Fées, sorcières et loups-garous au moyen âge*, Paris, 1992

Deze boeken handelen op de eerste plaats over de nordische (skandinaafsgermaanse) leefwereld en het sterke animisme dat de noordse mensheid kenmerkte.

O.c., 136ss., heeft hij het over *Willem Van Auvergne* (1180/1228; bisschop van Parijs, die in zijn *De universo* over een weerwolf schrijft.

Lecouteux vergelijkt het volksgeloof van die tijd en het klerikale standpunt als volgt.

1. *Het volksgeloof.*

Een mens beschikt over het vermogen om een dubbelgang(st)er uit te zenden. Zo'n mens zondert zich af om te verhinderen dat zijn schijndood lichaam aangeraakt wordt. De dubbelgang(st)er neemt de gedaante van een wolf aan. Zo'n mens weet dat hij/ zij over een dubbelgang(st)er in wolvengedaante beschikt. De dubbelgang(st)er treedt, na de uittrekking, weer in het biologische lichaam in, dat na schijndood te zijn geweest, weer bijkomt.

2. *Het klerikale standpunt.*

Een boze geest maakt zich van zo'n mens meester. "De duivel" werpt zo iemand in een verloren hoek en laat hem/ haar als dood achter. "De duivel" treedt in een wolf in of omgeeft zich met de gedaante ervan. Zo'n mens meent dat hij een wolf 'is'. Een heilige wekt zo'n mens en bevrijdt hem/ haar van die bezetenheid.

Volgens Lecouteux projecteert de klerikale wereld van die tijd, gevangen in zijn axiomata, al wat hij niet kan verstaan, als duivels in een demonologie (duiveltheorie).

Wij mogen deze mening niet zomaar nevens ons neerleggen. Want de middeleeuwse clerus was op zijn manier rationalistisch,-- prerationalistisch. Het prerationalisme - dat zo goed aangevoeld wordt door b.v. onze oosters-christelijke geloofsbroeders en -zusters - hulde zich in een gedeelte van de Bijbelse taal. Let wel: een gedeelte van! Dit heeft als gevolg dat de missionering het animisme niet als animisme verstond en trachtte te kerstenen, maar wel als louter demonie die brutaal onderdrukt moest worden (b.v. in de heksenvervolgingen).

Steekproef 56.-- Indringing. (309/311).

Wij snijden nu een delicaat thema aan. Enerzijds was het voortdurend ondergronds aanwezig. Anderzijds konden wij het niet uitdrukkelijk bespreken doordat men het hele animistische systeem eerst moet grondig leren kennen.

Gelukkig, met het einde van vorig kapittel - Lecouteux' mening -, zijn wij wel gedwongen het zo snel mogelijk ter sprake te brengen. Daar gaan wij.

Bibl. st.: *Fr. Sagnard, D.P., trad., Clément d'Alexandrie, Extraits de Théodote, Paris, 1970.*

De H. Clemens Van Alexandrië (140/230)

Deze heilige is zo goed als de eerste denker van formaat binnen het rijzende christendom. Hij werd echter wel duchtig overtroffen door zijn geniale leerling Origenes van Alexandrië (185/251).

Eén van de kwalen waarmee de eerste christenen af te rekenen hadden, was de gnosis. De gnosis van die tijd - want er is op onze dagen nog steeds een sterke, ja, steevast sterker wordende gnosis - was een neo-platonizerende strekking die 'gnosis', (occult) inzicht, als basisaxioma vooropstelt waarvan het domein is de algehele werkelijkheid (het is dus een ontologie) maar met een sterk accent op het heilige in al zijn vormen.

Tussen vele stellingen benadrukken wij er één, nl. het radicale onderscheid tussen 'rein' en 'onrein' ('bezoedeld'). (Wat zij) 'god' (noemen) is rein. De rest is onrein, tenzij die rest op een of andere manier één wordt, dankzij gnosis, met die reine god.

Drie types van materie.-- Gnostici, althans de stroming waartoe Valentinus (+ 100 /161) behoort, onderscheidt

- a. **'hylische' stof**, d.i. de grove stof die sterfelijk want vervloekt is,
- b. **'psychische' stof**, d.i. fijne of ijle, fluïdieke stof, maar die deelt in de vervloekte sterfelijkheid van de grove of hylische stof,
- c. **'pneumatische' stof**, die ijle, fluïdieke stof is maar 'rein', onbezoedeld en dus onsterfelijk, want onvervloekt.-- Men ziet dat de tweeledigheid "rein/ onrein" ook de stof in tweeën deelt.

Nu is - volgens Valentinus - de gewone christen nog steeds onderhevig aan (hylische en) psychische stof. Maar is de valentiniaanse christen, om reden van zijn 'gnosis' inzake stof, daarboven verheven want zijn ziel is louter pneumatische, onvervloekte, reine stof en dus onsterfelijk in de ware zin.

Men ziet het: dat type van gnosis is een soort animisme. Maar dualistisch, d.i. beheerst door de tweeledigheid “rein/ onrein”.

Soorten gnosis (gnosticisme).

In de wirwar van denkwijzen eigen aan de multiculturele wereld van toen kon men:

- a. een louter heidense,
- b. een christelijke (Clemens, Origenes),
- c. een christelijk-ketterse (Valentinos,-- Simon de magiër, Basilides, Karpokrates, Marcion),
- d. een joodse en
- e. later een islamitische gnosis onderscheiden.

Dat bewijst op zich al dat de gnostici een waar probleem van die tijd ter sprake brachten. Dat probleem was: de juiste verhouding van het rijzende Bijbelse (joodse en christelijke) religieuze denken en leven tot het tanende heidense animisme in al zijn vormen. Het probleem waarmee deze cursus al heel de tijd worstelt.

Oosterse, hellenistisch-Romeinse, oud- en nieuwtestamentische elementen werden door de gnostiekers tot- soms zeer sterk fantastische - systemen ineen gefutseld. Dit ‘syncretisme’ (doorenmengen van religies) is zeker één van de doorslaggevendste redenen geweest waarom de clerus van de kerk - de katholieke - zo radicaal alle gnosis heeft afgewezen.

Dit belet echter niet dat een Clemens van Alexandrië ons zijn nota’s n.a.v. de lezing van een werk van Theodotos, die optrad tussen 160 en 170, achterliet,-- met de bedoeling er werk van te maken. Het is bij de nota’s gebleven.

Uit die nota’s halen wij nu een fragment dat van doorslaggevende aard is voor de hele cursus. -- O. c., 206/207.-- Let wel: het doopsel geschiedde toentertijd nog door effectieve onderdompeling.

Ziehier wat de gnosticus Theodotos zegt.

Het is aangewezen het doopsel met vreugde tegemoet te gaan.-- Maar, aangezien dikwijls onreine geesten (“akaktharta pneumata”) mee neerdalen en meteen het, zegel (*opm.*: sacramenteel merkteken) verwerven - iets dat dergelijke geesten in het vervolg onbeheersbaar maakt -, daardoor geraakt de vreugde in vrees verwickeld uit zorg dat enkel iemand die rein is, in het doopwater afdaalt.-- Met het oog daarop zijn er vastenpraktijken, smeekgebeden, handopleggingen, kniebuigingen e.d.m. ingevoerd.

Tot daar de voor ons zeer belangrijke tekst. Hij trekt bloot wat een groot gedeelte van de (joodse, christelijke en later islamitische) clerici niet zien!

O.c., 231.-- Een tweede tekst herhaalt met andere termen: “De boze geesten - ‘energoun’ - maken de mens tot een geobsedeerde. Dermate zelfs dat zij dikwijls met de dopeling(e) zich mee laten dopen.

Of o.c., 238.-- Het eigenaardige van de demonen die - na met de gedoopte mee in het doopwater te zijn gedaald - ook het merkteken (nl. van het christelijke doopsel) ontvangen.

Een indringing.

De geschiedenis speelde zich af in West-Vlaanderen enkele jaren geleden.-- Een koppel, waarvan de vrouw onderwijzeres was en reeds drie kinderen had, kreeg er een vierde, -- een bloemetje van een meisje. Kernegezond. ‘s Nachts slapend als een roos.-- Na een tijd kon de moeder zelfs overdag gerust les geven.-- Komt de dag van het doopsel. Heer oom, een priester, kreeg de eer.

Van die dag af weende het kind zodra de nacht intrad, .. tot de morgen. De huisarts, later de kinderspecialist komen eraan te pas: “Het kind heeft te veel lawaai gehoord op het familiale doopfeestje”. Medicatie. Geen resultaat. Totdat men een zienster raadpleegt,-- ten einde raad.

De vrouw, wat achterdochtig omdat zij een priester in het gedrang ziet komen, zegt dan toch maar wat zij ‘voelt’ (“Gij moet mij niet geloven maar ik hou het radicaal staande”): “Ik zie, wanneer ik mij op de ritus van het gieten van het doopwater concentreer (*E.RF. 74 (“De mantische vorm van aandacht”)*), de geesten, zwarte gedaanten, die, met het doopwater, in het kind indringen.

Laat het dus door iemand die zoiets meester kan, bewerken - ‘bezweren’ misschien - maar - ik leg er de nadruk op - bewerken in die precieze zin”. -- Het koppel is op een priester gevallen die een ritus uitvoerde “in die precieze zin”. Vanaf die dag sliep het meisje weer normaal.

Opm.: Wanneer gnosis, occulte kennis, aanleiding geeft tot spookachtige, syncretistische systemen, dan moet dit radicaal afgewezen worden. Maar, wanneer dezelfde gnosis of occulte kennis dingen echt ziet, zoals b.v. het indringen van onreine, godvervreemde geesten in de structuur zelf van een sacrament - het valt ook voor met de andere sacramenten (gezien de onwetendheid der bedienaars) dan misdoet men wanneer men dat achteloos van de kaart veegt.

Dit des te meer daar onreine geesten zich (door meedoen, op valse manier, met de sacramenten) afharden tegen verdere bekering of bestrijding, zoals een Theodotos zeer juist zag, en dus het christendom ondermijnen.

Steekproef 57. -- Theürgie. (312/316)

Sedert J.W.E. Mannhardt (1831/1880), o.m. met zijn *Wald- und Feldculte*, de weg baande, voor denkers als J.G. Frazer, Herm. Usener, S. Reinach e.a. classici, zijn mensen als Festugière en Dodds denkbaar.

Die verbrede studie der klassieke filologie (taal-, literatuur- en geschiedwetenschap) laat ons toe een verantwoord kapitteltje in te schakelen over theürgie. Deze wordt nogal eens gesteld tegenover goëtie (*E.RF.* 264). Wat voor veel voorbehoud vatbaar is, want ook de goëtie werkt desnoods in op de godheid b.v..

Fusika dunamera.

Deze term, de titel van een antiek boek, betekent - “natuurfilosofie die zich met occulte fenomenen bezighoudt”.

-- R.P. Festugère, D.P., *La révélation d’Hermès Trismégiste, I (L’astrologie et les sciences occultes)*, Paris, 1944, 194 / 201, geeft ons de achtergrond.

Bolos Van Mendes: occulte natuurfilosofie

Deze Egyptisch magisch-denker leefde rond -200 en gaat door als de eerste die filosofie en occultisme verenigt op formele wijze. Hij schreef heel wat werken,-- zo: *Paignia* (= Geestige magische voorschriften), *Bafika* (Alchemie), enz.. Ook schreef hij over astrologie, natuurlijk. En stelde een boek samen over *Thaumasia* (Wonderen; een aretalogisch werk (*E.RF.* 44;-- 19)).-- Vooral zijn “*fusika dunamera*” occulte natuurfilosofie, had grote nawerking.

Theourgia.

Bibl. St.:

-- E.R. Dodds, *The Greeks and the Irrational*, Berkeley/ Los Angeles, University of California Press, 1966, 283/311 (*Theurgy*), handelt uitdrukkelijk over theürgie.

-- E.R. Dodds, *Der Fortschrittsgedanke in der Antike*, Zürich/ München, 1977 (*The Ancient Concept of Progress*, Oxford University Press, 1973), 188/239 (*Paranormale Phänomene in der klassischen Antike*), heeft het over telepathie en helderziendheid, voorkennis (voorschouw), mediumnisme en aanverwante.

In dit werk, o.c., 234, zegt Dodds: “De gelijkenissen tussen de antieke theürgie en het moderne spiritisme lijken te talrijk om als pure toevalligheden van de tafel geveegd te worden”.

‘*Theürgie*’ betekent die magie die als mikpunt neemt de numineuze of sacrale wezens,-- godheden, geesten allerhande, zielen van gestorvenen.

Daar waar ‘theologen’ spreken over de godheid en dergelijke; werken de ‘theürgen’ erop in. Meer nog: zij scheppen ze (*E.RF.* 251 (*Philip*)).

Dodds situeert de 'theurgie' in de strikte zin in leven en werk van *Ioulianos de oudere*, die leefde onder keizer *Marcus Aurglus* (121/180) en die *Logia di' epon* (lat.: *Oracula chaldaica*), schreef. Een werk eveneens met grote nawerking.

Ioulianos de jongere, de zoon van de vorige, is - naar Dodds meent te weten - de eerste die als 'theourgos', theürg, aangeduid wordt.

Vanaf Porfurios van Tuross (233/305), leerling van de neoplatoniker Plotinos (die nog te rationalistisch dacht om theurgie op te nemen in de structuur zelf van zijn filosofisch en theologisch denken), wordt de theurgie en de occulte fysiek een vast bestanddeel van de laatantieke theosofieën (neoplatonismen).

Festugière's typologie.

O.c., 282 / 308 (*L' hermétisme et la magie*).-- Hij ziet volgende types.

1.-- De magiër(in) doet de godheid (geest, dodenschim) zelf verschijnen.-- Ofwel gedurende een zielereis, waarbij de dubbelgang(st)er van een mens het lichaam verlaat, "zich b.v. ten hemel opgeheven weet", waar hij/ zij de godheid (geest, schim) ziet verschijnen.

Ofwel daalt de godheid (geest, schim), nadat zij door middel van een aantal magische zinnebeelden en woorden werd opgeroepen, op aarde neer en toont zich in hoogst eigen persoon. Dit in de loop van een droom of bij volle dagbewustzijn.

2.-- De magiër(in) doet de godheid onrechtstreeks verschijnen.-- Zo b.v. in een grofstoffelijk iets (= de vlam van een lamp of toorts ('lychnomancie') of het water in een recipiënt ('lekanomancie'). -- Zo ook in de persoon zelf van de magiër(in) - meson, medium - die ingevingen (in de vorm van een dialoog), in vervoerde toestand, doorkrijgt.

3.-- De magiër(in) doet de godheid (geest, schim) haar gedachten onthullen en dergelijke meer doordat deze zich in een voorwerp vastzet dat de godheid (geest, schim) doet bewegen of van eigenschappen veranderen.

Het is, duidelijk dat 2 en 3 indringingsfenomenen behelzen.-- Wij gaan deze nu verduidelijken aan de hand van een eigentijds voorbeeld. *D. Fortune, Psychische zelfverdediging (Een studie in occulte pathologie en criminaliteit)*, Amsterdam, 1937, 91/92 (*Mej. E.*).

Een ingedrongen ziel. (314/315).

Dion Fortune gaat uit van de mogelijkheid dat een ontlichaamde ziel (schim) ‘ingrijpt’. Maar - zo zegt zij - ‘ingreep’ betekent nog niet ‘aanval’. Een entiteit of wezen dat post-mortem-narigheden (“post mortem” = na de dood) veroorzaakt, is misschien een ziel die in nood verkeert en dus “de eeuwige rust” (het gevraagde in dodenmissen b.v.) mist.

De achtergrond.

Onder meer doordat de gestorvene te weinig voorbereid is op het nadoodse bestaan: hij/ zij zwerft dan rond in “een andere wereld”. Bij de eerste de beste gelegenheid klampt hij/zij zich vast aan een als weldoend overkomende levende. Deze levende boet daardoor aan levenskracht in (want de zich vastklampende ziel mist deze en zuigt uit). Dit uit zich dan in verschijnselen als kwalen allerhande, dwanggedachten, bezetenheidsfenomenen. - Tot daar wat betreft de achtergrond.

De voorgrond.

De ‘onmiddellijke’ reden - van het zich vastklampen, ja, het indringen in een levende is vaak - aldus Dion Fortune - vriendschap of erotiek.-- Luisteren wij nu naar het verhaal over Mej. E.

Juffrouw E.

Haar verloofde sneuvelde gedurende de oorlog.-- Aanvankelijk overwon zij het verdriet. Doch een zestal maanden later stortte zij ineen (depressie). Zij is sedertdien neurasthenisch (*E.R.F.* 246; 294; 306).

(1). *Indringingservaring.*

-- ‘s Nachts - nooit overdag - voelt zij haar lichaam ieder vermogen tot “eigen waarnemen” verliezen. Cfr. *E.R.F.* 195v. (*Waarnemingsvermogen*). “Ik heb daarbij het gevoel alsof ik langzaam vervries”.

Opm.: De uittreding-mèt-uitzuiging leegt letterlijk haar lijf van haar levenskracht of fluïdum.

Soms overwint zij die vrieskoude, soms niet.-- Ofschoon zij dan bij volle bewustzijn is, verstijft zij en wordt bewegingsloos. Zelfs tot roepen is zij niet in staat.-- Die infiltratie eindigt gewoonlijk “in een soort slaaptoestand”. -

Opm.: Vergelijk de schijndood hiermee.

(2).-- *Zielereis.*-- In die slaaptoestand maakt zij “alle mogelijke ervaringen” door.-- Soms bezoekt zij vreemde plaatsen, spreekt met onbekenden. Soms doorleeft zij een soort “paradijselijke toestand” die als “onbeschrijfelijk schoon” overkomt. Soms voelt zij zich vallen, ja, verdrinken maar kan zich telkens weer “in de lucht bewegen”. Soms heeft zij de indruk te ‘reizen’, “zonder bepaald doel rond te zweven”.

(3).--Terug, van zielereis.

Als Mej. E. bijkomt, blijft zij nog enkele tijd versteven, bewegingsloos.-- Daarop ervaart zij prikkelingen in de ledematen. Staat op. Maar... gewoonlijk dodelijk uitgeput.

Slotsom-- “Die vreemde ervaring zelf lijkt mij soms niet erger dan het ontwaken. Toch ondermijnt zij mijn gezondheid en mijn geluk. Zij kan dus niet goed zijn”. Aldus Mej. E.

Theürgische therapie.

Dion Fortune zegt dat de ‘bezwinging’, d.i. het wegwerken van Mej. E’s nare ervaringen, niet op h  r gericht werd maar op de entiteit die de stoornis veroorzaakte, de gestorven verloofde.

Deze ‘obsessor’ (‘obsessie’ is een kleinere graad van bezetenheid of indringing) trachtte te beletten dat zij uit die zielereizen bijkwam. Dion Fortune zegt dat hij “hemelwaarts gericht werd” zo dat hij Mej. E. niet meer aanklampte.

Opn.: De strikt Bijbelse ervaring inzake dergelijke indringingen - die veel meer voorvallen dan men denkt, vooral daar waar men treurend aan de overledene blijft kleven - leert dat het nieuwtestamentische dogma (axioma), nl. het feit dat Jezus als verheerlijkte ter helle (versta: in de wereld der dwalende zielen) neerdaalde, hier doorslaggevender werkt dan een vaag “hemelwaarts richten”.

The entity (315/316)

Begin 1983 kwam, na een onmetelijk succes in de VSA, in de Franse filmzalen de film *The Entity* uit.-- Een meisje wordt gekweld (‘Gepest’,-- het pesten is   n van de geliefde bezigheden van titanisch-olympische en satanische wezens) en zelfs ‘verkracht’ door een entiteit.

De Felitta, de maker van de film, ontmoette in 1977, in California, Carla Moran, een meisje dat sedert jaren aan een indringing leed.-- Howard Long b.v., Amerikaans specialist, behandelde Carla. Met andere vorsers van de University of California woont de Felitta de taferelen bij. Fenomenen: veelkleurig licht vormt de aura; in het lab zelf ziet men een griezelige schim die zich vormt (een graad van materialisering) en zich op de jonge vrouw werpt.

De aanwezigen verfilmen het gebeuren: the entity laat op de film veelkleurige lichtfenomenen en schim achter! -- Het geneeskundig verslag is formeel: Carla wordt fysicaal vaststelbaar gekweld (nagelkrassen op de borst; volkomen verscheurde schouder; kwetsuren tussen de dijen) en ...verkracht.

Terloops: in andere omstandigheden doch na identische taferelen is Carla driemaal zwanger bevonden.

De Felitta, aanvankelijk uiterst septisch, kwam onder de indruk: zowel de filmopnamen van 1977 als de medische verslagen tonen meer dan louter “seksuele neurose”.

Men heeft dan het fenomeen geduid als de indringing van een ‘incubus’, de middeleeuwse term voor “seksuele bovenligger”. Deze is een mannelijk wezen dat met vrouwen seks bedrijft o.m. in de vorm waarin Carla Moran dit ervoer.

Sinistrari d’Ameno, in een werk over ‘demonialiteit’, schrijft in de XVII-de eeuw wat volgt:

(1).-- De eerste wijze van incubusseks

Deze betreft zwart-magiërs en -magiërsinnen.-- Zij roepen hetzij een incubus hetzij een succuba (vrouwelijke onderligster) op. Gaan er een soort magische verbintenis mee aan.

O.g.v. die seksueel-magische verbintenis gedragen de numineuze wezens zich sexy met de magiër of magiërin die dit graag ondergaan... om op die wijze ‘levenskracht’ op te doen voor hun/ haar doeleinden.

(2).-- De tweede wijze van numineuze seks

Deze betreft die mensen die zich heel en al buiten iedere magie bewegen. Die dus slachtoffer zijn niet enkel van een gewone ingreep - om met Dion Fortune te spreken - maar van een aanval in regel.

Bibl. st.:

-- *F. Boutet, dir., Dictionnaire des sciences occultes*, Paris, 1937 -1; 1976 2, 183s..

Volgens *J. Degas, L’emprise*, in: *Nostra* 563 (27.03.1983, 12s.), is het mysterie in Carla’s geval totaal. De ‘wetenschappelijke’ behandelingen waaraan zij ‘deskundig’ onderworpen werd, verergeren nog de narigheden der indringing en de exorcismen (blijkbaar in de ene of andere traditionele vorm) bleven zonder resultaat.

Opm.: Grondige ervaring leert dat dergelijke “sexy pesterijen” zich veel meer voordoen - in onze pornografisch-permissieve cultuur - dan “deftige mensen” weten. En dan: om een erotische indringing meester te kunnen moet men over veel meer beschikken dan de traditionele bezweringen!

Waarom? Waardoor? Doordat - indien men niet grondig mantisch begaafd is en enkel op de H. Drie-eenheid steunt - terwijl men bezweert, wezens indringen in bezweerder en bezworene, wezens die grondig afgehard zijn tegen de louter traditionele formules. Men moet van veel verder komen.

Steekproef 58. -- Indringende, ingedrongen vooroudergeesten. (317/321).

Het naïeve spiritisme stelt de gestorven familieleden centraal. Dat is - in het leven van de meeste niet-ontwortelde mensen - normaal: wie vergeet gemakkelijk zijn geliefde vader of moeder of een vriend of vriendin?

Dat is allemaal “heel schoon” maar diezelfde ‘geliefden’ kunnen - let op het voorbehoud of modaliteit: kunnen - zeer zware problemen stellen. Het is immers juist dat al wie wij gekend hebben als goed, eens dat zij gestorven zijn, ons begeleiden, helpen, inspireren, zoals zovele mensen dit - in alle stilte en ver van alle ‘wetenschappelijke’ onderzoekers - ervaren als een in privé-kader onmiskenbaar feit.-- Dit belet niet dat wij ons nu met de andere, de schaduwzijde gaan bezighouden.

Psychogenealogie. (317/319).

Bibl. st.:

-- *Psycho (Les fantômes de l'inconscient)*, in: *Fémina* (Genève) 224 (27.09.1992), 75/81.

Het artikel - op journalistieke en dus simplistisch-sensationele wijze - begint als volgt; “Onze ziel wordt bewoond door ‘revenants’, letterlijk: wezens die terugkeren, die ons hun stem verlenen en zelfs ons ons gedrag dicteren. “Het zijn onze voorouders”.

Wat die slagzin om de aandacht van het lezend publiek zegt, kan - let wel: kan - waar zijn in de letterlijke zin. Maar dat is slechts één van de aspecten van het probleem.

Op Haïti spreekt men van “l’ héritage”, de erfenis: daarmee bedoelt men al die wezens die, zodra wij in de moederschoot ontvangen zijn, ons begeleiden, ja, in ons indringen.

De psychogenealogie kan gedefinieerd worden als “de studie van die erfenis”. Wanneer men, nl. de stamboomgeschiedenis doorvorst, dan treft men aan: gedragingen (stembuigingen, mimieken, zinnige of onzinnige trekken), gelukkige of ongelukkige gebeurtenissen (beroepskeuze, partnerkeuze, vriendschapskeuze,-- ongelukken), goede en slechte eigenschappen (neiging tot roken, bekwaamheid voor een vak), gaven en gebreken die stuk voor stuk terug te vinden zijn bij de nakomelingen.

-- *Dr. Alain de Mijolla, Visiteurs du moi* (Ed. des Belles-Lettres), tracht zo verantwoordbaar mogelijk “de bezoek(st)ers van ons ik” als de wezens van onze stamboom bloot te trekken.

Dat is ‘psychogenealogie’ of ‘stamboompsychologie’. Het is zoals J.W. Goethe reeds duidelijk wist, alsof iets van onze voorgang(st)ers in ons herleeft.

Opm.: Wij zeggen, in de titel, ‘vooroudergeesten’. Maar men moet dit metonymisch verstaan, d.i. als het noemen van het gedeelte voor een omvattender geheel.

Nathan Söderblom (1866/1931; lutheraans aartsbisschop van Upsala; religiefenomenoloog), in zijn nog steeds meesterlijk boek *Das Werden des Gottesglaubens (Untersuchungen über die Anfänge der Religion)*, Leipzig, 1926-2, 54, zegt wat volgt.

Over de magische kracht of ‘macht’ bij de Finnen en de Laplanders vertellen Edgar Reuterskiöld en Uno Holmberg.

‘Vaki’ (‘vahi’) kan ‘volk’ betekenen. Vroeger werd die term uitgezegd van de geesten die water, aarde, vuur, enz. bewonen. -- Nu - aldus Holmberg - duidt diezelfde term ‘macht’ aan. Als wisselterm kan ‘voima’ (magische kracht, levenskracht) aangewend worden om de macht of levenskracht van water, aarde, bos, donder e.d.m. aan te duiden. Al wie aan magie doet, weten vaki of voima voor hun doeleinden aan te wenden.

Welnu, men vergete niet dat - zeker daar waar aan magie, vooral intense magie gedaan werd - niet enkel de geesten van voorouders in de enge zin of die van buren, vrienden/ vriendinnen enz., maar ook de daarbij horende natuurgeesten van allerlei rang en soort gezamenlijk de (onzichtbare, numineuze) erfenis uitmaken.

De overdrachtswijze.

Wij laten het aan uitrafelaars/ uitrafelaarsters over om haarfijn uit te maken of het nu de genen zijn of één of ander mimetisme (naboetsingsvermogen) of één of ander aangeboren geheugen of ... indringende geesten die maken dat wij allen soms zo sprekend gelijken op al wie ons voorging.

Dr. Mijolla: “Wij worden weliswaar ter wereld gebracht met een genetisch patrimonium maar ook ingekaderd in een familie die ware, vervormde, ingebeelde of geheim gehouden verhalen bebroedt.-- Genetica en familiegeschiedenis gaan samen”.

De terugkerenden.

Bibl. st.: -- *Régis Boyer, trad., Henrik Ibsen, Les revenants (Gengangere)*, Les Editions du Porte - Glaive, Paris, 1989.--

Gengangere is een familiedrama in drie bedrijven.-- Boyer licht toe.- Als men het drama oppervlakkig leest (alook *Ibsen: Een poppenhuis*, De steunpilaren van de samenleving), dan lijkt het een toepassing van de regel (versta: axioma) “De zonden van de voorouders wegen op de nakomelingen na”.

Opm.: Dat, behalve de goede eigenschappen, ook de ethische afwijkingen nawegen, werd zeer duidelijk aanvoeld in het oude testament, zoals *Jerem. 31:29/34* het verwoordt (“De vaders hebben zure druiven gegeten en de tanden der zonen smaken er bitter naar”).

Terloops: Juist in dat overdrachtsproces grijpt het verschijnen van twee onbevlekt ontvangenen, Maria en Jezus, als een donderslag in een helder hemelruim, grondig in, - zoals de profeet Jeremias ten andere duidelijk voorspelt.

Boyer verder: Henrik Ibsen (1828/1906; Noors literator) was grondig thuis in de IJslandse saga's, die voor meer dan één van zijn werken tot model dienden. Cfr. *E.RF. 85 (De nordische magie)*. Vooral *E.RF. 86 (Tôledôt)*.

Zo kende Ibsen o.m. de ‘daugr’ of ‘terugkerende’. Dit is een overledene die als gefrustreerde in het hiernamaals mistevreden is.

Zo b.v. iemand die gestorven is zonder dat zijn rechtssituatie geroerd werd.-- Iemand b.v. wordt vermoord, maar de moordenaar loopt ongestraft rond - denken wij aan de film, een kassucces: *Ghost*.

De bres die geslagen werd in “de eer” - versta maar daarbij “de magische kracht of levenskracht” - van de familie, werd niet op gerechte wijze hersteld. De ziel van de vermoorde heeft geen “eeuwige rust” en dus zal zij, indien zij occult sterk genoeg is, kleven aan al wat met het aangedane onrecht uitstaans heeft. Zij zal ‘nawegen’, onder meer door indringing.

Occulte erfenis. (319/321)

Bibl. st.:

-- *P. Bauer, Horoskop und Talisman (Die Mächte des heutigen Aberglaubens)*, Stuttgart, 1963, 169/171 (*Okkulte Behaftung*).

Het axioma luidt: occulte activiteit - magie, bezweren, ja, een bewust pakt met de duivel - veroorzaakt wellicht zware psychische stoornissen (mèt al wat daarbij hoort).

Toelichting.

Occulte activiteiten ontwikkelen enerzijds mediale begaafdheden (helderziendheid b.v., sterker zijn dan) (*E.RF. 215*). Daardoor echter komt zo' n mens terecht in “een onvermoede ‘andere’ wereld”, waartegen hij/ zij misschien niet voldoende opgewassen is (die occulte wereld, met zijn soms gevaarlijke of althans bizarre wezens, is sterker dan hij/ zij).

Wat dan, anderzijds, bizarre effecten met zich brengt zoals soms (zelden) spookfenomenen - poltergeist - maar vooral psychiatrische stoornissen als depressies, melancholieën allerhande, 'spleen' (ontroostbare levensmoeheid), in het Duits 'Schwermut', gespleten persoonlijkheid.

"Net als in de neurosen (zenuwziekten) en de psychosen (zielsziekten)", zegt Bauer in het spoor van *Kurt Koch, Seelsorge und Okkultismus*, Wüstenroth, 1960-4.

Inderdaad: de titanisch-olympische en vooral satanische wereld van het voor-, buiten- en nog het sterkst antichristelijk animisme is door en door bedreigd door psychiatrische kwalen, in de ene of andere graad, -- neurosen, psychopathieën (het gedrag van wat men heet 'psychopaten'), psychosen. Cfr. *E.RF.156*.

Eén model.

Bauer vermeldt.-- Een familie van forse landbouwers.-- Een jonge vrouw - het zijn bij uitstek de vrouwen die het duidelijkst (niet het ergst) de nachtzijde van het occulte blootgeven doordat zij a.h.w. doorschijnender zijn - klaagt over:

- a. psychische aanvallen,
- b. levensmoeheid,
- c. angstaanvallen

(*E.RF. 232*). De arts staat machteloos.-- Daarop komt zij bij een - blijkbaar door haar gewaardeerde - zielzorger terecht. Koch.-- De anamnese (het ophelderen van alle elementen) toont het volgende:

- 1.-- De overgrootvader was boerenoccultist ('Besprecher'). Hij verhing zich.
- 2.-- De grootvader liep in zijn spoor: hij werd onder een kantelende hooiwagen doodgedrukt.-- Diens broer vond door een ongelukkige hoefslag van een paard de dood.
- 3.-- De zoon van die broer was een succesrijk boerenoccultist inzake vee,-- steeds weer door de boeren geraadpleegd (de drie vierden van de stallen werden door hem magisch bewerkt). Zijn leven eindigde balladesk: hij wurgde zijn vrouw en pleegde zelfmoord.-- De zuster van die broer sprong in een 'Ziehbrunnen' (een ophaalbron) en verdronk zich.
- 4.-- De jonge vrouw lijdt al aan psychische aanvallen, levensmoeheid en angstaanvallen.-- De stamboombalans: één moord, twee dodelijke ongevallen, drie zelfmoorden! Zij weegt na, die balans.

De nacht van een ingewijde.

Niet het deugdelijke zielzorgerlijke werkje van een Bauer maar *Dr. Philippe Encausse, Sciences occultes et déséquilibre mental*, Paris, 1959-3, komt hier van pas. Het boek van de zoon van een befaamd Frans occultist werd door de Académie de médecine bekroond.

Als model halen wij aan: *M. Magre, Les interventions surnaturelles*, Paris, 1939, 137/138 (*Le coup à l'âme*).-- Let wel: de titel heeft het over 'surnaturelles': wij vertalen door 'buitennatuurlijk' natuurlijk.

Het gaat over l' abbé Fournié, leerling van Martines de Pasquallys (1727/1774), de stichter van "*les francs-maçons christiques*" (les Élus de Cohen), die hij leerde kennen doorheen Louis Claude de Saint-Martin (1743/1803), een leerling van de Pasquallys.

Fournié was mettertijd tot ziener uitgegroeid: zeer dikwijls had hij 'gezichten' (die hij aan de Pasquallys toeschreef). Dit leidde mettertijd tot obsessies.-- Meteen doorleefde hij zware twijfels aan Gods' bestaan: een innerlijke stem zei telkens weer "er is geen god. Er is geen leven na de dood" (o c., 137).

Op zekere avond, rond 22.00 h., knielde Fournié neer: hij hoort de stem van zijn sinds meer dan twee jaar gestorven leermeester Pasquallys. Zij leek vanuit de tuin te komen, doch meteen 'zag' hij Pasquallys voor zich staan,-- in gezelschap van zijn sinds lang overleden vader en moeder en ook van een ander wezen dat geen mens was.-- Hij voerde een lang gesprek met hen.

Maar Fournié maakte een verschrikkelijke nacht door. "Ik werd onder meer lichtjes getroffen in mijn ziel door een hand die dwars doorheen mijn lijf een slag toediende. "Le coup de l'âme". Door die slag kreeg ik een pijn die in mensentaal niet weer te geven is en die meer aan de tijd dan aan de eeuwigheid ontsprong.

"Mijn God, indien dit uw wilsbeschikking is, maak dat ik nooit meer zo'n slag doorsta!". Want die slag was zo verschrikkelijk dat, niettegenstaande de vijfentwintig jaren die sindsdien verlopen zijn, ik graag het heelal met al zijn genietingen zou geven om niet meer nog eens op die wijze - al was het maar juist één keer - zo'n slag toegediend te krijgen".

Opm.: Ziedaar wat eerwaarde heer Fournié, met zijn inwijding in de vrijmetselaarsloge, ook al wou deze 'christisch' te werk gaan, aan numineuze erfenis meekreeg. De zielsgenadeslag spreekt boekdelen.

Opm.: Als men bedenkt dat, volgens de prehistorie en de paleontologie, de mens minstens een paar miljoenen jaren op aarde zou bestaan, dan kan men vermoeden welke numineuze erfenissen zich ongemerkt hebben kunnen vormen. Met de nare maar ook de gunstige uitwerkingen vandien.

Steekproef 59.-- De geheime genootschappen. (322/327).

Wij ontmoetten ze reeds, de geheime genootschappen (*E.RF. 200 (Voedoe en 217 (Bwiti)*), alsook 257 (*Sfeer van dubbelganger*)).- Wij leggen nu de achtergrond (satanie) en de structuur (geheimhouding) even bloot.

De “elementen van de(ze) wereld”.

De term ‘stoicheia’ (lat.: elementa) is - naast de term ‘archai’ (lat.: principia) - één der basistermen van de antiek-Griekse denkers (wetenschappers, wijsgeren, retoren). Hij betekent “al wat begrijpelijk maakt”, en wel als vooropstelling of axioma van een gegeven, een domein, dat erdoor weergegeven en begrijpelijk gemaakt wordt.

Deze wereld of de wereld, in Bijbelse taal, betekent de materiële kosmos, hetzij rein op zich hetzij als het domein van al wat zedelijk en dus ook meteen fysisch kwaad is. Zulks hangt af van de context.

De term “elementen van de(ze) wereld of kosmos” komt voor *Koloss. 2:8* en *2:20*, waar hij vooral (niet alleen) slaat op de heidense elementen die deze kosmos ten grondslag liggen, en *Galat. 4:3* en *4:9*, waar hij vooral (niet alleen) slaat op de joodse elementen die deze kosmos funderen.

Element is al wat iets tot iets maakt.

Deze wereld waarin wij leven, bestaat uit elementen die hem maken tot wat hij is. Dat zijn eerst en vooral alle dingen die rein ‘kosmisch’ zijn: grove en ijle stof, geestelijke realiteiten b.v..

Maar in de mening van Paulus (en van menig ander mens in die tijd) betekent ‘element’ ook al wat als (kosmisch) - veroorzaker/ veroorzaakster (N. Söderblom: Urheber(in)) mede iets maakt tot wat het is, in dit geval: deze wereld. Nauwkeuriger: de ‘engelen’ of hogere wezens. Deze zijn driedig, volgens *Filipp. 2:10*: (het hoogste der hemelen, deze aarde en de onderwereld of hel.

In *Koloss.* en *Galat.* legt Paulus nogal de nadruk op de wezens die deze wereld ‘veroorzaken’ vanuit de hemelen (*Efes. 1:20v.; 3:10*) of vanuit “de lucht” (*Efes. 2:1vv.*), d.i. sideraal (astro(theo)logisch of atmosferisch.

Maar uit *Mark. 1:12/13* weten wij dat zij ook op de aarde (in de woestijn b.v.) zeer actief zijn en dus ‘veroorzaken’ Uit *1 Petr 3:18/22* weten wij dat zij heersen en dus ‘veroorzaken’ in de ‘hel’ of onderwereld.

Het rijk van Satan.

Lezen wij *Matth. 12:22/26*.

Meteen denken wij aan *Ps. 82(81)* en *Ps. 58(57)*, waarin de veroorzakende rol van de godszonen -- machtvolle wezens die ons en onze biotoop 'veroorzaken'--inzake overheid (wetgeving, regering, gerecht) ter sprake komt.

Toen werd een bezetene (*E.RF. 315 (The Entity)*) tot bij Jezus gebracht die blind en stom was. Hij genas hem zodat de 'stomme' sprak en zag. - De hele menigte was verbaasd: "Zou Hij niet "de zoon van David" (*opm.*: de verwachte Messias of redder) zijn?"

Toen de farizeeën dat hoorden, zegden zij: "Hij drijft de duivels slechts door Beëlzebub, de vorst der duivels, uit. Maar Jezus - die hun gedachten kende (*opm.*: Jezus was blijkbaar wat men nu zou heten "een helderziende") - zegde: "Ieder rijk dat innerlijk verdeeld is, zal verwoest worden. Iedere stad of woning die innerlijk verdeeld is, zal niet stand houden.-- Indien dus de satan de satan uitdrijft, dan strijdt hij tegen zichzelf: hoe zal zijn rijk dan stand houden?"

Opm.: De hele redenering van Jezus staat of valt met de term "rijk van satan, de vorst der demonen", die wel, binnen de animistische vooropstellingen, het kwaad herstelt ("Ho trosas iasetai", degene die het kwaad stichtte, zal het herstellen,-- aldus de ervaren oude Grieken), maar in geen geval, zoals Jezus, in dienst van het rijk Gods (d.i. de uitoefening van Gods vorstelijke 'veroorzaking') demonen die stom en blind maken (hun veroorzakingstype) uitdrijft. Dit zou zijn rijk doen openbarsten en splijten!

Onthouden wij goed deze tekst. Hij wordt bevestigd door *Joh. 12:31* ("de vorst van deze wereld") en *2 Kor. 4:4* "de god van deze wereld".

Waaruit overduidelijk blijkt dat Satan als veroorzaker-medeveroorzaker - van deze wereld zo dat hij is wat hij is, niet wereldvreemd mag gedacht worden maar zeer wereldbetrokken.

Wat duidelijk bevestigd wordt in *Matth. 4:1 /11* (Jezus wordt getoetst door Satan zelf,-- vooral door de aanbidding van "de wereldrijken met hun heerlijkheid" (begrijpelijk uit *Dan. 7:1vv.* en uit *Dan. 10:13 en 10: 20/21* (De engelen van Perzië en Yavan (Ionië, Giekenland)).

M.a.w.: de 'grote' en internationale politiek (met al wat daarmee samengaat aan economie b.v. (de boze mammon)) is mede begrepen in het veroorzakingsdomein van "de vorst van deze wereld" die de kern van de "elementen van deze wereld" uitmaakt.

Indringing.

Het veroorzakingstype bij uitstek, verraderlijk maar uiterst doelmatig, is de indringing. *Joh. 8:41* (De Jezusvijandige Joden voeren de werken van hun vader uit);

Joh. 8:44 zegt: “Gij leeft vanuit de duivel, uw vader. Het zijn de begeerten van uw vader die gij wilt uitvoeren”.

M.a.w.: in de diepten van hun ziel is een ingever - ‘vader’ - aan het werk, Satan! Niettegenstaande de wet en de profeten zijn de joden onderhevig aan de indringing van Satan (en zijn onreine geesten), -- zo dat zij, terwijl zij menen - op bewust vlak - God te dienen, in feite- on(der)bewust - Satan’s wil uitvoeren en zo met hem deze wereld veroorzaken,-- mee veroorzaken.

Dat ook het christendom onderhevig is aan satanische indringing hebben wij geleerd *E.RF.310v..*

Zo is b.v. verklaarbaar dat de clerus enerzijds de naastenliefde predikt en tegelijk anderzijds de heksen (en andere afwijkenden) foltert en levend verbrandt, zoals de inquisitie, eeuwenlang, heeft gedaan.

De term “geheim genootschap” (324/326)

Bibl. st.:

-- *L ‘Europe des sociétés secrètes, Sélection du Reader’s Digest*, Paris, s.d. (Tempeliers, Ridders van Malta, Teutonische ridders, Katharen, Gilden, Rozekruisers, Vrijmetselarij, Mafia komen ter sprake met het occultisme dat ermee samengaat);

-- *J. Weiss, La synarchie (Selon l’oeuvre de Saint-Yves d’Alveydre)*, Paris, 1976 (Het begrip ‘synarchie’ dateert van Saint-Yves d’Alveydre (1842/1909), een occult begaafde die tegenover ‘anarchie’ (= ordeloosheid) ‘synarchie’ (strengte orde) stelde);

-- *Raymond Bernard, Rencontres avec l’insloite*, Villeneuve-Saint-Georges, 1976-1; 1981-4 (waarin de leider van amorc (Rozekruisersorde) zijn ontmoetingen schetst met ... mysterieuze wezens uit het onzichtbare die het verloop van deze wereld helpen mee bepalen maar geheimzinnig, d.i. zonder de mogelijkheid voor de gewone mens, die er mede door beheerst wordt, er ook maar iets in te zeggen te hebben; hij schetst ook zijn kennismaking met de geheime orde der Druzen (Libanon));

-- *J.-P. Régimbal, O.S.S.T., Le Rock ‘n ‘Roll (Viol de la conscience par les messages subliminaux)*, Sherbrooke, Québec (Canada), 1983 (waaruit blijkt dat minstens een gedeelte van de rockcultuur o.m. door de Illuminati (in Beieren gesticht in 1776; een anarchisch systeem) geheimzinnig beheerst wordt).

Meteen verdient een afzonderlijke vermelding *Baird T. Spalding, De meesters van het verre Oosten (Hun leven en hun leer)*, 's- Gravenhage, s.d. (*// Life and Teachings of the Masters of the Far East*), dat een soort 'verslag' is van een verkenningstocht in het Himalayagebied waar kennis gemaakt werd met mysterieuze figuren die vanuit het onzichtbare onze wereld 'beïnvloeden' (boeddhistisch maar met een soort opsorping van 'Christus').

Opn.: Een eigenaardig maar boeiend boek is en blijft: *Jac. P. Van Term, Van heidendom tot paganisme (Studiën over de vrijmetselarij)*, Hilversum, Brand, 1925. Het 'oude' heidendom met zijn seksuele magieën allerhande ('Teelkrachtreligies') staat voorop als een soort spoorvorming waarin de vrijmetselarij mettertijd loopt.

Opn.: Dat de vrijmetselarij een rol speelt, blijke uit *Prof. Dr. D.H. Wester, Goethe de vrijmetselaar*, Amsterdam, Schors, 1932-1;1981-2 (wat zijn Faust en de eraan verbonden magie beter leert verstaan).

Neo-paganisme.

Wij vernemen het zo-even: "van heidendom tot paganisme"! In onze postmoderne en vooral postchristelijke cultuur grijpt het nieuwe - soms zeer agressieve - heidendom rondom zich heen:

-- *Raymond Abellio, Vers un nouveau prophétisme (Essai sur le rôle politique du sacré et la situation de Lucifer dans le monde moderne)*, Bruxelles/ Paris, Diffusion du livre, 1947;

-- *J.-L. Brau, La sorcellerie*, Paris, 1986 (vanaf o.c., 160, komt het nieuwe heidendom (nieuwe heksen, La Vey, Nietzsche en Alain de Benoist) ter sprake).

Nazisme.

Uiterst rechts en inzonderheid het nationaalsocialisme (dat, volgens Hermann Rauschning, na zijn gesprekken met Hitler, 'magisch-socialisme' had moeten heten) vertonen de structuur van geheime genootschappen en -magie.

Bibl. st.:

-- *J. Mabire, Thulé (Le soleil retrouvé des hyperboréens)*, Paris, 1978 (Thule speelde een rol in de revolutie van 1919 in München);

-- *J.-M. Angebert, Hitler et la tradition cathare*, Paris, 1971 (Hitler, Rosenberg (*Der Mythos des zwanzigsten Jahrhunderts*), Himmler zouden zich aan de katharen geïnspireerd hebben);--

-- *W. Gerson, Le nazisme société secrète*, Paris, 1969;

-- vooral: *Nicholas Goodrick-Clarke, Les racines occultistes du nazisme*, Paris, 1989 (*// The Occult Roots of Nazism* (1985)), een oerdegelijk werk.

Opm.: Martin Heidegger (1898/1976; Fundamentalontologie), de mens van de ‘Destruktion’ der platonisch-christelijke traditie, ster van het postmodernisme (voor een deel althans), was nazi,-- tot aan zijn dood. Men beweert wel - om hem wit te wassen - dat hij hoger stond. Dat kan zijn maar hij moet toch geweten hebben van de concentratiekampen: hij heeft nooit de nood gevoeld zich als anti-platonieker en a-christelijk denker daarvan uitdrukkelijk te distantiëren.

Bibl. st.:

-- Victor Farias, *Heidegger et le nazisme*, Verdier, 1987 (een boek dat gedeeltelijk omstreden is maar blijkbaar een waarheid bloottrok,-- een alètheia, om het met Heidegger te zeggen).

Opm.: Nog één werk:

-- D. Beresniak, *Fascisme/ Intégrisme (Les cavaliers noirs de l'ésotérisme)*, Paris, Detrad, 1988. Een aantal ‘moderne’ verworvenheden - democratie, pluralisme (multicultuur), persoonlijke vrijheid - worden “in naam van” één of ander religieus of heidens ‘integrisme’ of fascisme veroordeeld als mislukking van een sacrale ‘orde’.

Synarchieën (319/320)

Het animistisch systeem, kern van alle oerreligies - is ergens altijd streng geordend. Dat zagen wij al terloops *E.RF. 241* en vooral *242 (een gestreng hiërarchie)*.

Bibl. st.: -- Serge Hutin, bekend om zijn goed boekje *Les sociétés secrètes*, schreef *Gouvernants invisibles et sociétés secrètes*, Paris, 1971.

Wij halen daaruit de wezenskern die ons hier interesseert, naar voren, nl. de term ‘synarchie’.

A.-- Een hiërarchische structuur

O.c., 98.-- Men treft in alle geheime genootschappen die werkelijk actief en zeer machtig zijn, een hiërarchische structuur aan: de verschillende graden of peilen zijn streng van elkander afgegrensd. Zo dat de leidende figuren naar goedvinden het hele systeem kunnen menen (gestreng leiden).

Delen, - groepen en cellen, van het geheel moeten “van hogerhand” - zonder de leidende figuren te kennen - alle bevelen en raadgevingen ernstig nemen. Van hoger naar lager kent men allen. Van lager naar hoger kent men al wat hoger is, niet of nauwelijks.

B.-- Synarchieën.

O.c., 93/99.- Volgens de initiatieke opvatting van een Saint-Yves d'Alveydre moeten de kosmische wetmatigheden - een geheimzinnig begrip - zichtbaar gemaakt worden in geheime genootschappen.-- Waarmee hij o.m. een droom van de Tempeliers herstichtte.

Saint-Yves d'Alveydre (L'archéomètre) is de vader van het begrip 'synarchie', d.i. de evenwichtige samenvoeging of harmonie van de wetgevende, uitvoerende en gerechtelijke machten als zichtbare maar geheimzinnige uitwerking van 'kosmische' wetmatigheden.

Typologie.-- Hutin onderscheidt daarin drie types.

1. De initiatieke of inwijdingssynarchie.

Dat was het type dat d'Alveydre zelf voorstond. Het werd o.m. in het martinisme verwezenlijkt (o.c., 282; 289 (Papus o.m.)).

2. De kadersynarchie.

O.c., 282.-- V. Blanchard en C. Chevillon stonden b.v. een economisch-politieke-militaire synarchie voor. Deze variëte is nationalistisch en extreem rechts. Denk aan Vivian du Mas (Synarchie van het imperium)-- Zij werft in de kaders.

3. De terroristische of extremistische synarchie.

Zo b.v. "La Cagoule". Twee 'werken' - uitgelekt - worden als ethiek van de synarchische bewegingen uit de doeken gedaan door Hutin: *le Pacte de synarchie* en vooral *De protocollen van de wijzen van Sion*. Dit laatste werd ontdekt in 1905. Het eerste is een Frans document.

Hiërarchie.

Het werk van Hutin is één lange tocht doorheen de magere uitgelekte tekens van het bestaan én van zo'n geheime genootschappen als de synarchie(en) én van de buitenaardse, onzichtbare wezens die zich van die geheime genootschappen bedienen om het leven op aarde,-- van ons allen, maar vooral van de wereldrijken (*E.RF.* 333: de wereldrijken met hun heerlijkheid) te beheersen, in keiharde banen te leiden. Met alle middelen. Machiavellistisch.

Zoals Walther Rathenau (1867/1922) ondervond. Hij was scheikundige maar ook, in 1921, minister die de verdragen van Versailles en van Kapallo voorstond. Hij werd door "de nationaalsocialisten" vermoord.

Zijn laatste woorden waren een toespeling op "de tweeënzeventig die de wereld leiden". Volgens Hutin zijn dit "de onzichtbare regeerders die deze wereld in handen hebben". O.c. 27; 35.

Slotopmerking.-- Er is een merkwaardige gelijkenis inzake structuur tussen de indringing (bezetenheid) en de onzichtbare, regering: beide gaan geheimzinnig te werk! Wie eraan onderworpen is, weet niet hoe en door wie juist. Hij/ zij ondergaat maar tast in het duister.

Steekproef 60.-- De harmonie der tegengestelden. (328/332).

De Bijbel - *Gen. 2:17* - zegt: “Maar van de boom van de kennis van goed-en-kwaad zult gij (Adam en Eva) niet eten, want, vanaf de dag waarop gij er toch van eet, zult gij aan het sterven onderhevig zijn”.

De slang, een masker voor een Godvijandig wezen, zet er Eva en langs haar om Adam ertoe aan toch van die boom te eten: *Gen. 3:3* zegt: “Uw ogen zullen opengaan en gij zult als godheden zijn die goed-en-kwaad kennen”.

De mythe - want een mythe is het - zegt dat, zodra Adam en Eva, het ‘eerste’ mensenpaar, gegeten hadden, “hun de ogen opengingen en de paradijselijke toestand verzwonden was”. Allerlei misrekeningen - kwalijke arbeidsvormen, kwetsuren en ziekten en allerlei kwalen, de dood - kwamen in het spoor van die kennis van goed er kwaad.

Een radicale autonomie

La Bible de Jérusalem, bij *Gen. 2:17*, zegt: het gaat over de radicale autonomie inzake goed-en-kwaad, nl. het zich toe-eigenen van het absolute recht om zelf alleen, zonder God, ja, tegen God en de schepping in, te beslissen over wat men ‘goed’ en ‘kwaad’ noemt.

Nu weten wij, uit vorig hoofdstukje, dat “de elementen van deze wereld” - aan wier hoofd Satan staat, de wereld zoals wij hem onder vinden, mede helpen veroorzaken. En wel volgens het basisaxioma van de slang, nl. de radicale autonómie wat betreft goed en kwaad.

Vandaar dat de term ‘wereld’ - in welomschreven contexten - een pejoratieve, de zonde behelzende betekenis heeft.

In dit hoofdstukje staan wij stil bij één der basisgevolgtrekkingen uit het hoofdaxioma van deze wereld en zijn elementen of veroorzakende factoren. Met name: het door W. B. Kristensen schitterend uit de doeken gedane axioma “de harmonie der tegengestelden” (waarbij ‘harmonie’ betekent ‘ineenvloeien’).

Vanuit tegenstrijdige axiomata toch hetzelfde resultaat.

Niemand heeft zo praktisch de hoofdconsequentie uit de harmonie der tegengestelden getrokken als *Rianne van der Smitte-Groenendijk, Als het licht duisternis is... (Een aangrijpend getuigenis en onthullende feiten over New Age en occultisme)*, Hoornaar, Gideon, 1989.

Rianne is een ex-newagerin! Zij weet het “door erin te staan”, jarenlang en grondig. Met haar partner.-- Beiden waren, in New-Agekader, én begaafd én gelukt.

O.c. 92/93.-- De astrologie, zoals Rianne van der Smitte-Groenendijk ze leerde kennen, berust gedeeltelijk op sterrenkundige gegevens maar ook gedeeltelijk op foutieve ‘vooropstellingen’. De conclusies komen dus - zo zegt zij - uit gedeeltelijk misleidende gegevens.

Opmerkelijk is echter dat, al klopt de achtergrondinformatie van de astrologie niet met wat zich werkelijk afspeelt aan het firmament, de astroloog toch verbluffende conclusies kan trekken uit de horoscooptekening.

Maar dit is geen conclusie vanuit de wetenschap en vanuit het verstand maar het is een conclusie die tot stand komt met behulp van een paranormaal talent.

De astroloog (*opm.*: zij bedoelt diegene die werkelijk resultaten boekt) heeft een paranormale begaafdheid nodig om de horoscoop te kunnen duiden.

In de kringen van astrologen noemt men dit liever een “invoelend vermogen” (maar men bedoelt er uiteindelijk hetzelfde mee).

De horoscoop wordt als ‘medium’, als ‘ingang’ (*opm.*: wat men beter ‘infrastructuur’ zou heten; *E.RF. 183v.*) gebruikt om belangrijke dingen van de eigenaar/ eigenares van de horoscoop te kunnen zeggen.-- allerlei elkander tegensprekende (*opm.*: harmonie der tegengestelden) astrologische systemen - waarin astrologen/ astrologes elkaar ook bestrijden, leveren desondanks kloppende uitspraken op. “Hoe dat mogelijk is?”.

Tot daar Rianne van der Smitte-Groenendijk. Zij spreekt - wij onderstrepen - uit nauwkeurige ervaringen.

“Hoe dat mogelijk is?” (329/332).

Dr. Margaret Millard, Gevallen uit de praktijk van een medisch astroloog, Amsterdam, Schors” 1984 (// Casenotes of a Medical Astrologer (1980)).

Deze vrouw heeft het probleem waarmee wij bezig zijn, beter verwoord. - Of liever laten verwoorden door J. M. Addey, in de inleiding. Zie hier hoe hij het zegt.-- Let er heel goed op want wat hij zegt, geldt voor alle mantische (en meteen magische acten).

1.-- De moderne astrologie: Axioma's? Ja of neen?

De moderne astrologie bevindt zich op een soort tweesprong.-- Er domineren op het ogenblik twee richtingen waarin het denken van astrologen zich beweegt.

2.1.-- Enerzijds is er een aanzienlijk ‘corpus’ (stel teksten, resp. axiomata) aan traditionele kennis uit voorbije tijden. Dit corpus werd telkens weer bijgewerkt, verfijnd,-- zelfs met dieptepsychologische inzichten b.v..

2.2.- Anderzijds vinden een aantal astrologen/ astrologes dat de oude ‘regels’ - versta: axiomata - te veel twijfelachtigheden en vertekeningen en dat wij er daarom veel beter zouden aan doen deze opzij te schuiven en weer van voren af aan te beginnen. Waarbij wij niets als vanzelfsprekend aannemen maar trachten de astrologische basiskennis stap voor stap en toetsbaar weer opbouwen.

Tot daar Addey die daaraan toevoegt dat Margaret Millard traditioneel maar toch septisch ook te werk gaat.

Addey: zo weinig mogelijk vooropstellingen maar tegelijk “een open standpunt”. Wat natuurlijk, op theoretisch vlak, hetzelfde is als ‘invoelen’. Als het vermogen om te duiden. Wat dan neerkomt op een hermeneutiek of duidingsvaardigheid.

Hij waardeert ten zeerste de deskundige medische kennis van schrijfster. “Een zeldzaamheid” zegt hij.

Opm.: Het is evident dat medische kennis in medische astrologie niets dan goed voortbrengt.

Addey: “Ondanks mijn diepe overtuiging dat de astrologie behoefte heeft aan een drastische herwaardering en fundamenteel onderzoek (*opm.:* grondslagenonderzoek of onderzoek inzake axiomata die het domein goed definiëren), heb ik mij toch nooit kunnen scharen aan de kant van degenen die het verstandiger vinden om de traditie te verwerpen”.

Opm.: Wankele axiomatiek én toch vertrouwen! Waardoor? Doordat het niet de axiomata zijn maar de van ogenblik tot ogenblik wisselende en veranderende duidingen. Bij de lezing van Millard’s boek blijft zijn overtuiging “dat wij nog erg weinig weten en dat wij de uitgangspunten opnieuw moeten onderzoeken”. (o.c., 8).

Besluit.-- De axiomata zijn er en zijn noodzakelijk. Anders begint men er niet aan. Maar tegelijk zijn zij - terwijl men bezig is - aan het veranderen! En dus: hermeneutisch of interpreteervermogen! Een kunnen duiden van ogenblik tot ogenblik, van singulier geval tot singulier geval. Ook al zijn er blijvende en onveranderlijke axiomata! “Hoe dat mogelijk is?”.

Wetenschap en animisme, resp. animistische methoden.

Hier tasten wij de ware reden waarom animisme altijd niet-gemeenschappelijk beheersbaar zal zijn en blijven. Juist dat zal de reden zijn waarom het voort zal bestaan.

De werkelijke werkelijkheid immers is, in een aantal gevallen (nl. de rein animistische), wisselvallig inzake axiomata en dus een kwestie van duidingsvermogen doorheen de wisselingen der vooropstellingen heen,-- gesteund op de feitelijke gegevens, -- die op hun beurt ook wisselvallig zijn animistisch gesproken!

Kristensen terzake. (324/325)

-- W.B. Kristensen, *Verzamelde bijdragen tot kennis der antieke godsdiensten*, Amsterdam, 1947.

Het hele boek is één lange illustratie van het basisaxioma, nl. dat axiomata noodzaak zijn maar tevens in zekere mate bijzaak. Dat ligt aan “de elementen van deze wereld” (*E.RF.* 322) en inzonderheid aan de ‘Urheber/ Urheberinnen’ (N.Söderblom) die tot die elementen behoren en ons lot mede bepalen.

“De demonische godheden der totaliteit” O.c. 272 --

Deze beheersen de Babylonische mythologie. Wat het meest opvalt, is - zegt Kristensen - het tegenstrijdig wezen der factoren (*opm.*: elementen) die samen de totaliteit uitmaken.

Zo b.v.: “In Anu, de babylonische god(heid) van het heelal, de vader van de zevengoden, waren alle goddelijke energieën verenigd. Hij was de unversele lotsbepaler: heil-en-onheil gingen van hem uit. (...). Menselijke wensen en idealen waren voor de wereldleider geen wet. Zijn natuur was ‘demonisch’ (in de godsdienstige zin van dat woord), d.w.z. ondoorgrondelijk en onberekenbaar; bovenrationeel en bovenetisch”.

Met dit laatste wordt gezegd dat Anu als lotsbepaler geen vaste structuur inzake axiomata kent: wat “het verstand” (ons verstand) en “het geweten” (ons geweten) zegt, kan hij aanvaarden of ook niet aanvaarden. Hij eet van de boom der kennis van goed en kwaad, zoals Genesis zegt.

Gevolg: “Zijn wil was het noodlot dat de mensen evenzeer vrees als vertrouwen inboezemde”. Vrees om het onberekenbare. Vertrouwen om het berekenbare, wanneer men over het duidingsvermogen beschikte dat ‘raadde’ wat hij aan het willen was.

De totaliteit van het leven

Dat is wat Kristensen ‘totaliteit’ heet, nl. het ineengevoegd zijn van én heil én onheil, van waar en onwaar, van berekenbaar en onberekenbaar.

O.c.. 273.-- Dit type van godheidsvoorstelling was bij de meeste oude volken bekend vooral de hoogste godheden werden zo aangevoeld.

“De god van Job, de Griekse Zeus, de dubbele Fortuna in Rome, de Indische Varuna, eens zelfs Ahura Mazda die beide hemelgeesten omvat heeft, allen vertonen de natuur van de Babylonische Anu. Heil-en-onheil waren van hem afkomstig,-- ondergang en opgang”.

Opm.: Ook de oudtestamentische god van Job?

Kristensen vergeet hierbij dat Jahweh heel goed die ‘totaliteit’ of harmonie der tegengestelden vanwege zijn ‘godszone’ en ‘godsdochter’ (deze laatste zijn de godinnen), die samen met hem het lot van de kosmos bepalen, kende en tot op zekere hoogte duldde.

Zo zelfs dat ‘Satan “de vorst van deze wereld of kosmos” heet,-- in Jezus’ mond zelf. Of “de god(heid) van deze ‘aion’ lat. saeculum, ‘eeuw’ (dit is: volkomen tijdvak)” zoals Paulus hem betitelt.

Maar juist daardoor deelt Jahweh (en de H. Drie-eenheid) in de onberekenbaarheid van de godszone en -dochter! Vandaar de indruk b.v. van een “Deus otiosus”, (een opperwezen met vakantie), ja, zoals sedert Nietzsche, van een “Gott ist tot” (God is dood). Het is alsof Jahweh, resp. de H. Drie-eenheid er niet is!

O.c., 273.-- “Rechtvaardig in de gewone zin van dat woord waren de godheden (van de oudheid) niet: door hun handelwijze verloochenden zij de wetten die zij toch voor de mensen hadden vastgesteld.-- De ouden waren zich van deze tegenstrijdigheid in het goddelijke wezen volkomen bewust.

Daarvan getuigen enkele van de meest indrukwekkende stukken godsdienstige literatuur die wij bezitten: het boek Job, de Babylonische klaagliederen, de (mythe van de) gebonden Prometheus”.

Taalkundig-- Zo verstaan wij beter bepaalde lotskundige termen. -- Woorden - zo zegt Kristensen - als ‘rechtvaardigheid’ en ‘wijsheid’ betekenden wat wij, met ons verstand en onze gewetensaanvoeling, daaronder verstaan.

Maar - aldus Kristensen - tegelijk waren deze woorden ‘kosmische’ of ‘goddelijke’ (versta: demonische) begrippen “die boven menselijk inzicht en gevoel van billijkheid uitgingen”. De goddelijke (versta: demonische) raad - b.v. de ‘moira’ of lotsbepaling, het aandeel geluk-en-ongeluk dat ons toegemeten wordt,-- b.v. de ‘harmonia’, het ineen gevoegd zijn van heil-en-onheil, zijn daarvan voorbeelden.

C. A. Meier, *Antike Inkubation und moderne Psychotherapie*, Zürich, 1949, 17, formuleert de optimistische zijde van wat wij uiteenzetten.

“Similia similibus curantur”, “Ho trosas iasetai”, de (demonische) godheid of element van de wereld die het kwaad stichtte, zal het ook herstellen! Nl. indien en voor zover het, onberekenbaar, ‘behaagt’ aan de veroorzakende instantie.

Steekproef 61- Leven in het animistisch systeem (333/341)

Wij hebben, al die kapittels lang, het heelal leren kennen voor zover het een animistisch stelsel is, d.i. een geheel van zielen en geesten badend in het heelalfluidum (wereldziel).

Wij hebben, vooral sedert onze kennismaking met het tantrisme (*E.RF. 156*), het animistisch systeem leren kennen als een titanisch-olympisch (heidens gezien) én een satanisch (Bijbels gezien) systeem o.l.v. “de elementen van de wereld!

Dat is het gegeven. En nu het gevraagde: hoe (over)leven als gewetensvol en gelovig mens in zo’n systeem? Wij trachten daarop (een schets van) een antwoord te geven.

Deze wereld psychopathologisch gezien. ((333/334)

Wanneer de kundalinistroom gestoord is - in brokken b.v. of ‘uitgemergeld’ - , dan doen zich, behalve lichamelijke (‘somatische’) symptomen als b.v. uitputting, ook en zelfs vooral psychische symptomen voor. Zij kunnen met de psychiatrie samengevat worden in drie termen: neurose (zenuwziekte), psychopathie (een kentrek die de hele psyché stoort zonder psychotisch te maken), psychose (zielsziekte: manisch-depressief syndroom, schizofrenie b.v.).

Opm.: Wij kunnen daar nu niet dieper op ingaan. Toch dit: vele “elementen van deze wereld” - goden (godszone)/ godinnen (godsdochter), voorouderzielen, vele natuurgeesten - zijn gewoon psychiatrisch gestoord in één van de zo-even vermelde varianten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zij, als veroorzakers/ veroorzaaksters (vooral door indringing), hun psychiatrische kwalen doorgeven in deze wereld.

Dat weten allen die tantrisme beoefenen en dus met kundalini, op zich een goede energie (eigen aan de aardmoederschijn die, bij de bevruchting, uit de aarde opstijgt en de levensziel wordt van de bevruchte eicel), op ondeskundige en onvoorzichtige wijze werken.

Toch nog dit

S. Kierkegaard, Kritik der Gegenwart, Basel, 1946, 21, zegt: “Het onderscheid tussen goed en kwaad wordt ontkracht door een lichtvaardige, ‘voornamen’, theoretische kennis van het kwaad, -- door een hoogmoedige sluwheid die weet dat al wat goed is, in deze wereld niet gewaardeerd wordt. Zodat het om te beginnen ‘domheid’ is”.

Opm.: Wij geloven dat de vader van het existentiële denken en leven hiermee én onze tijd typeert én, onbewust, “de elementen van onze wereld”!

En daarop nog dit.-- *Paul Diel, Psychologie curative et médecine*, Neuchatel (CH), 1968 (in de nieuwe uitgave: *Psychologie, psychanalyse et médecine*, Paris, 1987).

Diel heeft een hele school gevormd in Frankrijk, ofschoon hij Oostenrijker was, rangschikt het cynisme, d.i. het koel-afstandige, zeer kritische denken en leven onder de titel 'neurose', omdat - volgens zijn methode - een cynieker een psychische storing is, - evengoed als de gewone neurose. Ja, wellicht erger maar met de schijn van "normaal zijn" (wat in onze cynische, schaamtevrije wereld zoals Kierkegaard hem schetst, 'normaal' heet).

Welnu, wie het animistische systeem in zijn hoge elementen kent, weet zeer goed dat de Veroorzakers/ veroorzaaksters in zeer hoge mate cynisch te werk gaan en - wat meer is - zijn.

Slotsom.-

Gegeven: deze wereld zoals hij is, d.i. door en door gestoord en cynisch gestoord,-

Gevraagd/ gezocht: hoe als gewetensvol en gelovig mens leven, overleven, in zo'n wereld?

Heilshistorische situering.

De gewijde of 'heilige' geschiedenis, die onze animistische situaties als domein van Gods ingrepen bloot trekt (apocalyptiek; *E.RF.* 19; 139; 218; 242) leert ons wat volgt.

F. Gils, C.S.Sp., Jésus prophète (d'après les synoptiques), Louvain/ Leuven', 1957, 100, drukt het klaar uit: "Voor de oude profeten - de 'apocalyptische' schrijvers inbegrepen (*opm.*: hier wordt de term 'apocalyptiek' in een engere zin verstaan) - kon de Messiaanse gemeenschap (*opm.*: degenen die in de Messias geloven) slechts uit 'reinen' (*opm.*: in hun diepere ziel godbevrienden) bestaan.

Jezus voorspelt dat dit zo zal zijn in de definitieve fase van het Rijk Gods na het laatste oordeel. Maar - zo voorspelt hij ook - ditzelfde rijk zal beginnen op deze aarde en, gedurende deze eerste fase, zullen zondaars/ zondaressen en 'rechtvaardigen' (*opm.*: gewetensvollen) dooreen leven".

Opn.: Deze mengeling geeft aanleiding o.m. tot God als deus otiosus en als God-is-dood (zoals wij Zagen *E.RF.* 332). "Het is alsof God zich niets van deze wereld aantrekt".

De h. Drie-eenheid.

Bibl. st.:

-- *O. Odelain/ R. Séguineau, Concordance thématique du Nouveau Testament*, Paris, 1989, 205s., geeft de teksten aan die God - Jahweh - als Vader/ Zoon (Jezus) / Geest omschrijven.

Aangezien, in ons postchristelijk midden, toch de meesten nog gedoopt worden “in (de naam van) de Vader, de Zoon (Jezus), de H. Geest” veronderstellen wij het dogma (versta: heilshistorisch basiaxioma) der Drie-eenheid gekend.

Dit behelst dat b.v. onze H. Drie-eenheid vereenzelvigen met de ene of andere sacrale triade of driedigheid uit een of andere mythologie (de hindoe mythen b.v.) een volstreekte vergissing is. Waardoor? Doordat de H. Drie-eenheid volstrekt én transcendent (alles overschrijdend wat eindig en geschapen is) én toch tegelijk immanent (alom aanwezig) is. Wat de godheden van de mythen volstrekt niet zijn: zij zijn gewoon geesten (‘ghosts’ in Tylor’s taalgebruik) binnen het animistische systeem, - niet erbuiten of erboven.

Bibl. st.:

-- J. Lebreton, *Les origines du dogme de la Trinité*, Paris, 1919-4 (een dogmatisch-historische studie met diepgang);

-- M. Brauns, S.J., *Het geheim der goddelijke persoonlijkheden (Een Drie-eenheidsdogmatiek)*, Brugge, 1958 (een studie van de traditionele dogmatiek terzake maar personalistisch).

Gegeven:

De tussenfase van het rijk der H. Drie-eenheid waarin zij zeer permissief optreden, van “de elementen van deze wereld” duldt.

Gevraagd:

Hoe als gewetensvol en Drie-eenheidsgelovige leven - overleven in zo’ n wereld?

Mystiek (335/339)

Zoals Fr. Staal, *Het wetenschappelijk onderzoek van de mystiek*, Utr./Antw., 1978 (// *Exploring Mysticism* (1975), 225/235 (Mystiek en religie), zegt: de methoden, in de religiegeschiedenis vaststelbaar -- wat wij “animistische methodes” heten -- leiden zowel tot buitennatuurlijke vermogens (denk aan mantiek en magie) als tot mystische ervaringen.-- Dat nemen wij als axioma.

Verwezen zij ook naar Gerda Walther, *Phänomenologie der Mystik*, Olten/Freib.i.Br., 1955 (*E.RF.133*), een boek dat Staal’s thesis bevestigt;

-- Br. Borchert, *Mystiek (Geschiedenis en uitdaging)*, Haarlem, 1989;

-- M. Grandjean, *Rush sur les mystiques*, in: *Journal de Genève/Gazette de Lausanne* 24.12.1992 (een vraaggesprek met A. Vaucher, n.a.v. zijn *La sainteté en occident aux derniers siècles du Moyen âge* (1988-2)), waarin Vaucher zegt: “Hoe” meer onze studenten/ studentes ontkerstend zijn, des te meer is er een rush naar de godsdienstgeschiedenis”.

Laat dit gezegd zijn o.m. aan het adres, van o.m. onze ‘kritische’ theologen die nog volop seculariseren en demythologiseren. De tegenstroom is er,-- onbetwifelbaar.

Het meervoudige wezen der mystiek.

Staal onderscheidt nog streng - zo lijkt het - mantiek en magie van mystiek.-- Zij lopen echter ineen. Maar het onderscheiden, ja, scheiden van mantiek en magie en mystiek staat of valt met de definitie (= axiomatiek) van de mystiek.

1.-- Borchert.-- ‘Mystiek’ - volgens zijn fenomenologie - is:

a. onmiddellijke ontmoeting (met wat?)

b. ontmoeting die - zo zegt hij tot onze verwondering - kortstondig is maar diep transformerend (de wezenheid der persoonlijke ziel omvormend),

c. met het heelal als een samenhangend geheel zo dat de mystiek - zo zegt hij - “vaag en alomvattend” is.

Daarbij legt hij, zoals zo vaak in de wereld der mystiek, de nadruk op het emotionele leven. ‘Liefde’, liefde zo veel en zo intens mogelijk ervaren! Net zoals pas verliefden: zij hebben van de zalige gevoelswereld - niet gebonden aan “een vaag en alomvattend geheel” maar aan de geliefde - nooit genoeg. Maar ja, het leven is meer en anders dan louter baden, zwemmen in liefdeservaringen allerhande: de ‘dorheid’ loert overal,-- met haar lusteloosheden, haar donkere nachten.

2.-- Santeria.

Bibl. st.:

-- *Migene Gonzalez-Wippler, The Santeria Experience (A Journey into the Miraculous)*, St. Paul, MN, 1992-2.-

Santeria is een afro-Amerikaanse religie, die op voedoe lijkt. Oorspronkelijk een clandestiene religie, om reden van de onverdraagzaamheid van de blanken (missionarissen b.v.), is zij nu een over Zuid-, Midden- en zelfs Noord-Amerika verspreide religie. Tot en met Canada. Sterk Spaans van inslag.

Schrijfster heeft ze als blank kind leren kennen van huis uit doordat Maria, een aanhangster, als kinderverzorgster bij haar thuis was en ... haar vanaf haar prilste jeugd ‘inwijdde’ (in de letterlijke zin).

Santeria is een mengverschijnsel: “Wanneer de Yoruba (een negro-Afrikaans volk uit W.-Afrika (Nigeria,-- Benin, Togo) naar de nieuwe wereld kwamen (*opm.:* als slaven/ slavinnen) -- volgden de ‘orisha’s’ (de ‘heiligen’ die de numineuze wereld uitmaken) hen, -- vermomd als katholieke heiligen. Zo kwam het dat zwarten de orisha’s in de kerk vereerden zonder conflicten met de blanke mens. Zo licht Maria toe.

Tot daar een achtergrondweergave.

Het basisaxioma der 'santero's' luidt als volgt.

De lotsbestemming begint voor de geboorte in Ilé-Olofi, d.i. "het huis van god", de hemel.-- Lang voordat Obatala (de Vader der orisha's, de stichter van vrede en reinheid, vermomd in Onze Lieve Vrouw van Barmhartigheid) zijn werk waarbij de *baby in de moederschoot* gevormd wordt, afgewerkt heeft, is het kind wat zijn leven betreft, vooraf bepaald door Olorun-Olofi ('Olorun' = God; 'Olofi' = de bron der orisha's en de schepper van de mensen) en de andere orisha's.

Opm.: Men ziet dat Söderblom's basisbegrip 'Urheber(in) veroorzaker/veroorzaakster, hier perfect in herkenbaar is.

Schrijfster gaat verder. -- Zoals de Babyloniërs geloven de Yoruba dat wij "godskinderen" zijn.-- Ras, taal en geboorteplek zijn voor de orisha's bijzaak: zij omvatten de hele wereld met hun goddelijke machten en beschouwen alle mensen als "hun kinderen".

Opm.: Wij stoten hiermee op het Bijbelse begrip 'tôledôt' (*E.RF.* 81; 83), afstammingsgeschiedenis, want 'veroorzaken' is 'verwekken'. Vandaar de centrale rol van de geslachtskracht (in India 'kundalini' geheten).

O.c., 30.-- Maria tot Migene.-- "De orisha's zijn niet zoals wij. Wij zijn zoals zij! Herinner u wat "het goede boek" (de christelijke Bijbel) zegt: "de mens is Gods beeld".

Cfr. *E.RF.* 153 ("God schiep de mens naar zijn beeld"). Cfr. ook *E.RF.* 265. Waarmee, ongezegd, man-en-vrouw zijn, in God wortelen.

Opm.: *Deus otiosus.*-- O. c., 21.-- Maria. -- Olorun (God) - Olofi (God als veroorzaker van orisha's en mensen) is papa dios, god de vader.-

Olofi schiep de hele wereld en de zon en de sterren. Daarop schiep hij de orisha's: zij moesten zorg dragen voor de dingen hier op aarde, terwijl hij elders in het heelal aan het werk was".

Men kan het niet kandieder zeggen: God, in de beginne, schiep al wat eindig is. Hij schiep als eerste van de orisha's Obatala, de vader van alle orisha's alsook van ons allemaal. Obatala is altijd in het wit gekleed doordat hij "een zeer reine geest" is.

Daarna konden de orisha's als Gods hofraad. Zoals *Job 1:6* zegt. De godszonen en -dochters vormen met Jahweh de veroorzakende macht die het heelal beheerst.

Opm.: *O. Willmann, Geschichte des Idealismus*, Braunschweig, 1907-2, III, 1032, zegt het met de woorden van het grote, klassieke christelijke platonisme.-- Willmann, door en door christelijk-platonieker, ziet het drieledig, nl. het geschapen worden.

a. Door de mystiek hebben wij direct contact (wat nog niet wil zeggen: volkomen contact) met de veroorzakende macht van God (Jahweh/ H. Drie-eenheid).

b. Door onze denkende geest hebben wij contact, direct ook hoewel niet volmaakt, met het wezen der (geschapen) dingen als uit God voortkomend.

c. Door ons geweten hebben wij, direct ofschoon soms zeer tastend, contact met God en de door hem veroorzaakte werkelijkheid (onzelf inbegrepen,) als in geweten bindend gegeven.

Het mystische aspect wordt door atheïsme en materialisme (secularisme) prijsgegeven, door pantheïsme vertroebeld. Het denkaspect wordt door al wat het reine, werkelijke denken vertroebelt, ongedaan gemaakt. Het ethische of morele aspect wordt door gebrek aan gewetensvol handelen - in de vorm van 'autonoom' en eigenzinnig zelf bepalen wat goed of slecht is (de slang in het paradijs), vooral - afgebouwd.

Opm.: Willmann formuleert hiermee op zijn wijze een structuur die het wezen van iedere echte religie uitmaakt. Willmann, die van huis uit verlicht-rationalistisch was opgevoed maar later tot christelijk-platonieker uitgroeide, bleef echter onder twee oogpunten steken in het moderne rationalisme:

i. hij zag de enorme rol van de orisha's, de godszonen en- dochters (*Job 1:6*) niet voldoende;

ii. hij miskende zo goed als radicaal iedere vorm van (zelfs gewettigd) occultisme, doordat hij het ware (godsdiensthistorisch duidelijk bewezen) animisme, net als alle echte rationalisten, niet zag.

Besluit -- Eens dat de volkswrouw Maria op wijsgerige wijze doorgedacht wordt, komt een "christelijk platonisme" bloot.

Een 'werkelijk' begrip 'mystiek'.

'Mystiek', indien zoals een Maria als santera ze doorleefde, ervaren en fenomenologisch gedefinieerd in de vorm van de werkelijkheidsgetrouwe axioma's, is allesbehalve emotionalisme en "vaag-alomvattend" ervaren!

Mystiek is zo gezien zich in de diepten van de ziel (het grondwezen van G. Walther) ergens één weten met zowel God (Jahweh/ Drie-eenheid) als b.v. de bewaarengel, om het zuiver Bijbels te zeggen.

De bewaarengel is immers ook een 'godszoon' of godsdochter. Hij/ zij veroorzaakt mee met God ons leven. Ons lot is door dat mystisch aspect door en door veroorzaakt.

Dit uit zich vooral in het vatten van gegevens die een probleem (gevraagde, gezochte) behelzen dat om een oplossing vraagt, waardoor de religieuze mens, één met God en de engel b.v., ‘werkelijk’ (probleemoplossend) wordt.

Het gebed als mystiek. (339/401)

St.-Paulus, in zijn beoordeling van de charismata (sociaal gerichte goddelijke genadegaven zoals genezen, raad geven, bezweren e.d.m.), zegt *1 Kor. 15*: “Ik zal “in de geest” (*opm.*: charismatisch bewogen) bidden. Maar ik zal ook bidden met verstandelijk inzicht. Ik zal een hymne uitzeggen met “de geest” (*opm.*: charismatisch gedreven) maar ik zal ze ook uitspreken met verstandelijk inzicht”.

De extatische mystiek staat nogal dicht bij de charismatische manier van God ervaren. Paulus is daar niet tegen. Maar hij benadrukt toch het met de verstandelijke geest bidden! -- Laat ons op dat type van bidden ingaan.

Bibl. st.:

-- Friedrich Heiler, *Das Gebet (Ein religiongeschichtliche und religionspsychologische Untersuchung)*, München, 1921-3 (een meesterwerk);

-- Alfonso di Nola, *La prière (anthologie des prières de tous les temps et de tous les peuples)*, Paris, 1958 (// *La preghiera dell' uomo* (1957));

-- A. Lefèvre, *La religion*, Paris, 1921, 531 . /551 (La prière).-- Wij geven juist één exemplaar,-- zo gekozen dat weerom eens *duidelijk blijkt dat magie en religie ineenlopen*.

Di Nola, o.c., 29.: “O gij die de kracht beheerst,-- gij, geest van de mannelijke energie. Gij kunt alles en zonder u kan ik niets, kan ik niets. -- Ik die mij aan u toegewijd heb, ik die u verkleefd ben, geest, van u komt mijn kracht, mijn macht. Gij hebt mij de gave geschonken.

Geest van de kracht, tot u roep ik: ga genadig op mijn lied in. Gij ‘moet’ gehoorzamen, want ik heb u gegeven wat gij gevraagd hebt, geest. Het offer immers werd voltrokken, offer in het woud.-- Geest, ik ben te uwer beschikking. Gij zijt te mijner beschikking. Kom”.

Opm.: Het offer waarvan hier sprake, is wellicht een mensenoffer.

Opm.: Iedere eigenmachtigheid, waarover zovele theologen en religiespecialisten het hebben, is hier duidelijk afwezig. en toch is het een echt magisch, gebed, want het gaat over energieschenking,-- mannelijke dan nog.

Terloops: het gebed komt uit de cultuur der Fang (West-Afrika, Gabon).

Magisch gebed. -- Herlees *E.R.F.* 224 vv. (gedachten en gedachtevormen) want bidden is gedachten hebben, koesteren, verwoorden.

En dus gedachtevormen - gedachten in een fijn- of ijlstoffelijke ‘vorm’ gegoten scheppen. Denken wij aan onze modellen: *E.RF.* 247 (*Réant*);-- 248; 251; 298; 305).

Welnu, zoals *J. Murphy, La prière guérit*, Paris, 1975 (*// Techniques in Prayer Therapy*), 22, zegt: “Wat wij kunnen visualiseren met het oog van onze geest, bestaat reeds in de onzichtbare gebieden van onze geest”. Het imaginale element dat een gedachte omzet in beelden, wordt door Murphy onderstreept. Waarin hij gelijk heeft.

Dus kan men door tegelijkertijd te bidden het in beelden omgezette denkbeeld situeren in Gods perspectieven.

Een model.-- Wij bevinden ons bij een zienster. Voor haar twee mensen. De vrouw komt haar nood klagen:

- “Mijn man hier is bouwvakker. Hij is een echte onvoorzichtige, een waaghals. Breekt dingen. Valt. Op ongelukkige wijze komt hij tussen. Voor de werkkameraden “een last”.

- Ik vraag hem dagelijks toch voorzichtig te zijn. Maar, ja, hij komt thuis en het is weerom hetzelfde. Met een kruiwagen b.v.. -- Wat moeten wij doen? Mijn ouders zeggen “Verlaat hem!”. Wij weten het niet meer”.

- De zienster: “Houdt gij nog van hem?”

- Zij : “Ja! Ik hou zeker van hem,-- nog altijd. Maar ik ben radeloos”.

- De zienster: “Zijt gij gelovig?”.

- Zij en hij : “Ja”.

Zij kijkt naar de vrouw. Om haar kundalini af te tasten. Zij heeft geluk: het vrouwtje is ‘begaafd. Haar kundalinistroom ziet zij zo uit het vuur der aarde opstijgen en via haar stuit in haar trekken. Zo goed als ongeschonden.

Op een mooi papiertje schuift de zienster een gebed voor. Het vrouwtje, op haar aanbeveling, legt er de stuitsjakra van haar linker hand op (*E.RF.* 179 (*Tekening*)).

- De zienster: “Tracht met God contact te hebben. Doe alsof gij met Hem samenvalt. Kijk met Zijn blik op het probleem. Doe alsof gij reeds door God verhoord zijt. Kijk dan hoe de sjakra’s van uw man eruit zien.

- Concentratie van het vrouwtje. (Cfr. *E.RF.* 72; 95; 134; 158; 203; 247; 284.) Na een tijdje: “Ik zie de energiestroom”.

- “Welke kleur?” vraagt de zienster.

- “Zwart”.

- “Dát is het teken van zijn grondig gebrek aan energie, zijn geluksbron. Met zo’n kundalinistroom kan hij gewoon geen geluk hebben. En kan hij b.v. een onbeheerst gedrag vertonen. Bid nu stil tot God. Dat Hij het probleem radicaal aanpakt. Bid traagjes. Met volstrekte zekerheid. Wil nu dat uw man in zijn kundalinistroom hersteld wordt”.

- Het vrouwtje concentreert zich. Traag. Zoiets is zij niet gewend. Zij gelooft wel, praktiseert zelfs. Maar magisch bidden, -- dat heeft niemand haar ooit bijgebracht. Na een tijdje:

- “Zijn kundalinistroom is nu groen-lichtend. Met kringen er rond.” Zij kijkt de zienster aan om te weten wat zij daarvan denkt.

- “Gij hebt hem voorlopig gered. Kijk nu eens waarvandaan die stroom bij u komt” zegt de zienster.

Concentratie. Na een tijdje:

- “Uit de aarde. Heel heel diep uit de aarde. Ik zie een groot vuur,-- in het centrum der aarde. Daaruit stijgt een witte stroom op die via mijn stuit in mij hogerop klimt”.

- “Goed zo. En ga nu eens na waarvandaan de stroom bij uw man komt”.

- Concentratie. Weerom na een tijdje: “Hij komt uit mij!”. Verrast is zij want zij verwachtte dat hij uit de aarde zou komen net zoals bij haar. De zienster: “Inderdaad: wanneer twee mensen door echt gemeende liefde verbonden zijn, dan komt de kundalinistroom van de man ook uit de aarde maar via de vrouw”.

Opm.: Herlees nu *E.RF. 153* (“actieve energie, -- de vrouwelijke”).

- “Hou uw linkerhand met de stuitchakra maar goed op het gebed. Zeg kort, innerlijk, uw gebed op. B.v.: “Red ons, Vader”, En kijk nu in de toekomst: hoe ziet uw man eruit (*opm.:* visualiseren) een jaar verder?”.

-- Het vrouwtje concentreert zich. Lang. Plots zegt zij: “Zijn kundalini ziet er zwart uit!”.

- “Op wat wijst dat, denkt gij?”.

- Het vrouwtje bidt opnieuw, prevelend. Concentreert zich. Plots zegt zij, verwonderd: “Ik moet dagelijks nagaan hoe de kundalini van mijn man eruit ziet. Dat wordt mij ingegeven. Klopt dat?”.

- De zienster: “Ja, dat klopt. Als men niets ziet, dan komt b.v. een ingeving door. Soms is die ingeving verdacht. Dan herneemt gij het gebed, doet alsof gij de zaak met Gods ogen bekijkt en tracht te zien of te horen.

Het eerste dus, als hij thuiskomt, wat gij doet, is zijn chakra's nagaan. Als men van het werk komt, zijn de chakra's meestal zwart. Onze wereld van de arbeid vooral leeft in dikke duisternis. Verschiet er dus niet in dat uw man met zwarte krachten van zijn werk komt.

Dus dagelijks u concentreren (gij zult dat vlug leren). Bidden a.u.b. Maar rustig bidden. Thuis, alleen, zult gij moeilijker zien. Maar moed houden!”.

Steekproef 62.- Het christelijk bidden. (342/348).

Juist hiervoor zagen wij dat een zienster, Godgelovig, een vrouw die begaafd is, helpt bidden “tot God” (zonder uitdrukkelijke vermelding van de H. Drie-eenheid die toch, Bijbels gesproken, het ware onthulde wezen van God uitmaakt).-- Laat ons daar dieper op ingaan.

“Ouk estin ouden euchès dunatoton, ouden ison” (Niets is machtvoller dan bidden. Niets is daaraan gelijk). Aldus de H. Johannes Chrusostomos (344/407; Oosters kerkvader).

-- *Fr. Heiler, Das Gebet*, 495, vermeldt die spreuk. Let op de term ‘dunatoton’ waarin de term ‘dunamis’ (levenskracht) steekt!

Een praktisch model.

Wanneer men denkt aan de werkelijke situatie van het hele animistische systeem (met zijn titanisch-olympische en vooral, Bijbels gezien, satanische structuur), dan is het niet verwonderlijk dat Jezus zegt “Men moet altijd bidden en nooit ophouden”.

Ziehier een model.-- “ + (Alle problemen).-- Vader. Zoon. H. Geest, H. Drie-eenheid.-- Vader. + (Alle problemen).

Komt rechtstreeks tussen met uw levenskracht die trinitair (Vader/ Zoon/ H. Geest) is, - die op de Tien Geboden steunt (decaloog),- die gelooft in de heilsgeschiedenis (wij sterven en verrijzen met U, Jezus; wij worden met u, Maria, door de H. Geest overschaduwd),-- die aandeel geeft aan uw inzicht in al wat was, is, zijn zal,- die aandeel geeft aan uw beheersing van al wat immaterieel, fijn- en grofstoffelijk is.

Komt dus tussen zo dat + (alle problemen) door u - en enkel door u - opgelost worden.-- Waarvoor wij, in de absolute zekerheid dat wij in uw geest reeds verhoord zijn, u eeuwig dank verschuldigd zijn.- Vader”.

Deze formule is overladen. Omdat zij de structuur blootlegt van het magisch werkzame gebed.

Wij leggen nu die structuur nader uit. Men kan dus, met dezelfde axiomata (die in de bovenstaande formule verwoord zijn) in het achterhoofd gerust de verwoording versimpelen,-- zonder de structuur te schenden.

Het noemen van namen.

Men ziet de herhalingen. Vooral de eerste persoon wordt herhaaldelijk vernoemd. Waarom? Omdat grondige occulte ervaring bewijst dat de Vader de persoon is die het heilige/ occulte weliswaar met de Zoon en de Geest beheerst maar toch als leidende figuur binnen en buiten de H. Drie-eenheid optreedt.

Bibl. st.:

-- E. Vanden Berghe, *Het noemen van zijn naam (Over het vaderschap van God)*, in: *Collationes (Vlaams Tijdschr.v.Theologie an Pastoraal)* 15 (1985): 1 (maart), 33/ 53.

Vooraf a.c., 38/39 is interessant waar het gaat over Jezus' gebed dat begint met 'Abba' (Vadertje). Let wel: Jezus bad, bad veel, bad doorlopend. Leefde één met zijn hemelse Vader (wat zijn gezonde vorm van 'mystiek' is) en vanuit die eenheid verrichtte hij "de werken" (de term, vooral bij Johannes, die zijn genezingen, zijn bezweringen en zijn raadgevingen ('leer') aanduidt).

Jezus m.a.w. stond voor gegevens - ziekten, bezetenheden (in huidige termen psychopathologische gevallen), religieuze onwetendheid - die telkens weer problemen (het gevraagde of gezochte in de gegevens) behelsden, en die hij wou oplossen: in eenheid – mystische eenheid, actieve eenheid - met de actieve Vader, die hij aanspreekt zoals de kinderen in Israël hun vader aanspreken, met 'abba', vadertje. Zo dat de hemelse Vader eigenlijk, in Jezus' taalgebruik, onze lieve Vader is.

Opm.: E.RF. 19 leerde ons de term 'apocalyptiek' kennen. Dit is het onthullen in aards verband van dingen die letterlijk tot "de andere wereld" behoren (vaak o.g.v. zielereizen).

Jezus vat zijn werken, in eenheid met zijn Vadertje, samen in de term 'apokaluptein', onthullen van het onzichtbare.

Matth. 11:25vv.. -- "Ik zegen u, Vadertje, Heer van de hemel en van de aarde, omdat gij 'dat' (*opm.:* de mysteriën of de occulte zijde van zijn werken) verborgen hebt voor de 'wijzen' en de 'verstandigen' en het onthuld hebt voor de kleintjes. Ja, Vadertje, dat hebt gij goed gevonden!".

'Onthullen' in de apocalyptische zin, nl. het blootgeven van wat, meestal, verborgen (occult) is, - dat - zo zegt Jezus opnieuw in *Matth. 11: 27* - is gegeven door de Vader aan Hem.

Zijn werken of tekens (tekens van het onzichtbare, dat onzichtbare onthullend) verraden zijn mystieke eenheid met de Vader. Jezus handelt letterlijk "vanuit de Vader, zijn Vadertje", ziet de gegevens, de problemen letterlijk met de ogen van zijn Vadertje en lost ze op met zijn Vadertje, zijn 'abba'.

Dat is het zoonschap of 'kindschap' (voor vrouwen heet dat 'doughterschap') van God, zoals de Godzonen en -doughters (de engelen of heiligen, zoals het Oude Testament ze heet) het op soms povere wijze vertonen, -- bij Jezus in een allen overtreffende graad.

Het feit dat Jezus' werken de Vader - zijn Vadertje - onthullen - apokalupsis, lat.: revelatio - als aan het werk doorheen Jezus, toont dat het animistische systeem zware leemten vertoont. Zijn werken onthullen die leemten door ze als problemen n.a.v. gegevens bloot te trekken.-- Dat doet overigens al de hele gewijde geschiedenis!

Opm.: Het begrip 'apocalyptiek'.

Er zijn twee definities in omloop, een engere, die 'apocalyptiek' met eindtijdrampen verbindt, en een bredere, die wij nu omschrijven.

-- *S. Reinach, Cultes, mythes et religion III*, Paris, 1913-2, 284.-- "Een apocalyps is wezenlijk - zoals de Griekse term 'apokalupsis' het zegt - een onthulling van feiten die de kennis van de mensen ontgaat: het is het verhaal - door een bevoorrechte - van iets dat gezien werd maar waarvan de bevoorrechte de enige getuige is of althans de enige waarborg.

-- Deze brede definitie wordt schitterend bevestigd door *C. Kappler e.a., Apocalypses et voyages dans l'au-delà*, Paris, Cerf, 1987 (vooral o.c., 31/37 (*La notion d'apocalypse*)).

-- Lezenswaard is ook terzake *G. von Rad, Theologie des alten Testaments, I en II*, München, 1961 (zo in II, 314/318 (*Daniel und die Apokalyptik*), waarbij von Rad er de nadruk op legt dat de leefwereld van de apocalyptiek nogal wat verschilt van de rest);

-- *Fr. Bovon Révélations et écritures (Nouveau Testament et littérature apocryphe chrétienne)*, Genève, Labor et Fides, 1993 (o.m. o.c., 113/146 (*apocalyptiek*) en 163/178 (*mystiek*)).

Het merkwaardige is dat Jezus zijn intieme betrekking met de Vader zoals hierboven even geschetst, centraal stelt in zijn apocalyptisch of onthullingswerk.-

Die mystische zijde wordt uitvoerig ter sprake gebracht in *J. Huby, Mystiques paulinienne et johannique*, DOS, 1946.

Het ineenlopen van apocalyptiek en mystiek is overduidelijk bij onze oosterse geloofsbroeders, zoals *Julius Tyciak, Morgenländische Mystik*, Düsseldorf, 1949, schitterend (en doorlopend comparatief (vergelijkend oost en west)) uit de doeken doet.

Kijken wij nu naar de axiomata die "het godaanvaarde noemen van namen" beheersen.-- Zij zijn verwoord in twee gebeden.

1.-- De decaloog (tien geboden) (344/346)

Wij laten de vrije vertaling (een actualisering) nu volgen.

a. Bovenal bemin de drieëne godheid.-- Zweer niet ijdel vloek noch spot.-- Heilig steeds de liturgie des Heren.

b. Ouders, kind'ren zult gij eren.

c. Dood niet. Geef geen ergernis.-- Doe nooit wat onkuisheid is.-- Vlucht het stelen en bedriegen.-- Ook de achterklap en 't liegen.-- Wees steeds kuis in uw gemoed.-- En begeer nooit iemands goed.

Opm.: Culturologen (etnologen) stellen vast dat, in alle archaische beschavingen, de morele gedragscode diezelfde structuur, met variatie, vertoont.

M.a.w.: wat de Bijbel verwoordt, is niet zozeer een aantal raadgevingen alleen, maar een structuur of stel gemeenplaatsen van raadgevingen, die op de weg zetten naar een gewetensvol - 'gerechtig' - gedrag.

Opm.: Reeds binnen de Bijbel zijn er twee versies: *Exod. 20: 1/17* en *Deut. 5:6/21*. Wat erop wijst dat de structuur telt.

Bibl. st.: Er is natuurlijk enorm veel gepubliceerd over de decaloog. Toch het volgende.-- *E. Fuchs*, "Le décalogue? Connais pas!", in: *Journal de Genève* 14.04. 1990 (een artikel van een Zwitsers theoloog die vaststelt dat, door de grondige secularisering (verwereldlijking) van gezinnen en scholen, de jongeren zelfs niet eens van de tien geboden gehoord hebben; wat op de religieuze en morele ontaarding van onze cultuur wijst).

-- *Fernand Nicolay*, *Histoire des croyances, superstitions, moeurs, usages et coutumes (selon le plan du décalogue)*, Paris, s.d. (= drie boekdelen die een godsdienstwetenschap bieden door na te gaan hoe de tien geboden over de hele planeet werden geduid;-- een goudmijn inzake informatie).

-- *Georg Braulik*, *Die deuteronomischen Gesetze und der Dekalog (Studien zum Aufbau von Deuteronomium 12/26)*, Stuttgart, 1991 (steller tracht aan te tonen dat *Deut. 12/26* tien teksten geeft die elk der tien geboden nader uitwerken).

--*F. Lefevre*, *De Tien Geboden (Bijbelse en actuele betekenis)*, in: *Collationes (Vlaams Tijdschr. v. Theologie en Pastoraal)* 15 (1985): 2 (juni), 161/189; 16 (1986): 1 (mrt), 5/36.

Het is evident dat, indien de H. Drie-eenheid een gebed moet verhoren, dit gebed uitgezegd moet worden door een gewetensvol mens! Ook al is die gewetensvolheid nooit volmaakt (wat O.L. Heer zeer goed weet), toch is de eerlijke wil om de tien geboden te verwerklijken een noodzaak.

Meer nog: wanneer God de biddende aandeel geeft aan. zijn hoge levenskracht - *E.RF.141 (Verrijzeniszielelichaam)* - , dan grijpt Hij in in de kundalinistruktuur (*E.RF. 156: Titanisch -olympische aard van de buitenbijbelse levenskracht*), maar dit lukt enkel wanneer de biddende de (wilde) energieën in de kundalinistroom aanwezig leert beheersen.

Dit volgens een structuur:

- a. aanvaarding,
- b. uitzuivering (katharsis of reiniging),
- c. verheffing op hoger vlak.

De psychische zin van de tien geboden ligt daar!-- Meteen ziet men het verschil met b.v. yoga: de yogi/ yogini vormt ook zijn/ haar kundalini maar door er veel directer op in te werken en mee te werken.

2.-- Het onze (lieve) Vader. (346/348).

Was het gebed in de decaloog een eerst luisteren naar de stem van het geweten, in ons aller diepteziel, het gebed in het Onze Vader is een direct smeekgebed. Iets dat wij sedert *E.RF. 54 (Het smeekgebed van de zwart-magiër)* reeds ettelijke malen hebben ontmoet als een voorname invariante van alle religie.

Ziehier de enigszins verduidelijkte tekst.

Onze Vader, die - met uw Zoon en uw beider H. Geest - in de hemelen zijt,-- geheiligd zij uw naam,-- uw rijk kome,-- uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo ook op aarde.-- Geef ons heden ons 'dagelijks' brood. En vergeef ons onze zonden, zoals ook wij de zonden vergeven. En leid ons niet in bekoring maar verlos ons van de boze/ het kwaad.

De aanspreking.

"Onze Vader!". -- *Sint Jan, 1 Joh. 2:12*, zegt dat de zonden vergeven worden dankzij de kracht van 'zijn' naam". Dit is één - en wel een Bijbelse - toepassing van het 'dynamisme' (*E.RF. 45/46*) of machtsgeloof: iemand noemen - vernoemen - of zeker aanspreken is degene die genoemd, vernoemd, aangesproken wordt, tot gegevenheid brengen (*E.RF. 01 (Fenomenologie)*), oproepen, aanwezig stellen.

Meer nog: met die aanwezigheid - zich in Gods tegenwoordigheid stellen (zo heette dat in de dagen van het rijke roomse leven) - komt de occulte kracht of fluïdum tot gegevenheid. Heeft men contact met die levenskracht. Zo kan men ze in zich laten trekken door er zich voor open te stellen. Dat uitgerekend is de macht van het bidden.

Terloops: juist om het dynamistisch karakter van het (smekend) bidden passen - vooral zwart magische-mensen het bidden toe.

Christelijk idealisme.

‘Idealisme’ betekent hier “het vooropstellen van het feit dat al wat bestaat in feite, reeds ‘bestaat’ in Gods geest (in de vorm van een preconstitutieve idee)”.

Herlees *E.RF.* 337 v. (*Willmann’s christelijk platonisme*).

Wie mystisch één wil zijn met onze Vader “in de hemel(en)” (d.i. in zijn hoge, ontoegankelijke en toch alom aanwezige werkelijkheid), lette allereerst op het feit dat in de innerlijkheid of geest van onze hemelse Vader alles vooraf bestaat (in de vorm van een voor de constitutie of totstandkoming van alles bestaande ‘preconstitutieve’ idee). Dat is nodig wil men tot éénzelfde zicht op het gegeven, het gevraagde en de oplossing komen, mèt de hemelse Vader.

Het is dat wat o.m. bedoelt “uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo op aarde” : die wil is die (preconstitutieve) idee of gedachte (*E.RF* 225 (*gedachte*)). En wel “in de hemel”, d.i. in de Drie-eenheid zelf. Want de Zoon en de Geest delen in die gedachte.

Hebr. 11:3.-- De tekst bij uitstek waar dit verwoord wordt, is *Hebr. 11:3.*-- “Dankzij het geloof verstaan wij (met onze geest) dat de ‘eeuwen’ (‘eonen’, wereldtijdperken, d.i. al wat was, is, zijn zal, “rhèmati Theou”, dankzij Gods (scheppend) woord tot stand kwamen. Zo dat al wat gezien wordt, voortkomt uit wat zich niet toont”.

La Bible de Jérusalem commentarieert: “Voordat zij geschapen worden, bestaan de dingen in God (H. Drie-eenheid), uit wie alles voortkomt”.

Dat dit pas o.g.v. geloof ‘gezien’ wordt - let erop: ‘gezien’, ligt daaraan dat het doordringen tot het onzichtbare en de axiomata die dat onzichtbare juist weergeven (definiëren), aangeduid wordt met de term ‘geloof’, geloof dat, Bijbels gesproken, een soort zien is van wat is.

Vladimir Soloviev terzake.

Vl. Soloviev (1853/1900; Russisch denker) in zijn *La justification du bien (Essai de philosophie morale)*, Paris, 1939, 185, 187, 192, ontwikkelt, uitgaande van die werkelijkheid, een evolutietheorie.

De steen (anorganische natuur), de plant, het dier, de mens, Jezus als Messias bestaan van alle eeuwigheid - als preconstitutieve ideeën - in Gods geest.

De feitelijke evolutie ontvouwt in de tijd die ideeën. Maar zo dat het anorganische, plantaardige, dierlijke en menselijke rijk uitmondt in het Godsrijk: “uw rijk kome”. Het christendom, indien juist begrepen, leeft in die perspectief.

Het Onze Vader is een heilshistorisch gebed.

-- H. Van den Bussche, *Het Onze Vader*, in: *Collationes Brugenses et Gandavenses* 5 (1959): 3 (mrt), 289 / 335;-- 4 (juni), 467/495, legt het breedvoerig en zeer gefundeerd uit.

Wij vatten samen.-- Zo-even hoorden wij *Hebr. 11:3* spreken over de ‘eonen’ (werelden, wereldtijdperken). Inderdaad: de H. Drie-eenheid grijpt voortdurend in, in het animistisch systeem “vanaf de grondvesting van de wereld” (*Matth. 25:34*)- gericht en alles richtend naar de terugkeer van Jezus.

Zoals Van den Bussche zeer goed zegt: “In functie van Christus’ terugkeer”, “tussen Christus’ dood en zijn wederkomst” leven wij, bidden wij. A.c., 491.

Al de onderdelen van het Onze Vader zijn eschatologische, eindtijdelijke (op Jezus’ terugkeer in heerlijkheid gerichte) beden.

Zo is “Uw wil geschiede” het willen van “Gods eindtijdelijke wil” (a.c., 470/473). Ja, “Wij leven - aldus Van den Bussche - in een eindtijd: het wereldoordeel kan elk ogenblik voltrokken worden”. (A.c., 491).-- In die evolutionaire perspectief wil het Onze Vader begrepen worden.

Keren wij naar de tekst *E.RF. 342* terug. -- Het ‘+’ doet denken aan Jezus’ kruisdood (zijn kruispasen). Maar zo dat staande aan de voet van het kruis wij denken, ons concentreren (*E.RF. 72 (Bewustzijnverruiming)*), op het probleem dat aan een gegeven waarmee wij geconfronteerd worden, kleeft. Zonder het tot gegevenheid brengen van het gegeven en het gevraagde zweeft het bidden, occult, in het luchtledige! Door de concentratie op het gevraagde roept men immers én de gegevens én alle mogelijke wezens die met dat gevraagde samenhangen, op. Voor de rechterstoel van God.-- Door de namen te noemen brengt men de Drie-eenheid tot gegevenheid. In haar tegenwoordigheid komt het gevraagde bloot.--

Eens dat men zo ver is, kan men het smeken inluiden. “Komt rechtstreeks tussen (...)”.

Waarom ‘rechtstreeks’? Omdat, terwijl men bidt, boze wezens uit het onzichtbare - op de eerste plaats de synarchieën (*E.RF. 328*) - trachten in te dringen, (*E.RF. 317 (Reeds in de moederschoot)*; *310 (Reeds gedurende het doopsel)*) om d.m.v. een ‘atè’, een ingreep die afbouwt, het gebed als krachtbron in de kiem te smoren.

Zij bidden, subliminaal, mee maar in satanische zin, de omslag in het tegendeel bewerkend.-- Daarom ook steeds met ‘Vader’ eindigen!

Capita selecta.

Van nu af geven wij geen systematische teksten meer maar wel losse kapittels die ‘uitgekozen’ (selecta) zijn ofwel om reden van hun illustratieve waarde (zij verduidelijken wat hoger aangevat werd) ofwel om reden van hun verdiepende waarde.

Steekproef 63.-- “Andranga, de ‘wotsi’, (349/360).

Onze bron: *J. Ch. Souroy, Sorciers noirs et sorcier blanc (La magie, la sorcellerie et ses drames en Afrique)*, Bruxelles, Libr. Encycl. 1952, 81 / 104.

Let wel: met ‘Afrique’ bedoelt schrijver gewezen Belgisch Congo, nu Zaïre (Red.: nu Congo-Kinshasa). Steller is iemand die blijkbaar de feiten van zeer dichtbij gevolgd heeft.

Juist daarom - en omdat hij geen universitair (en dus bevooroordeeld) waarnemer is en meteen - zoals terecht de epistemoloog der menswetenschappen zeer juist voorstaat - weergeeft in de taal van degenen die het beleven - staan wij bij zo’n verslagen stil.-- Daar gaan wij.

Een veldtocht.

Steller beschrijft een ‘expédition’ van een stukje koloniaal leger der Belgen. In de loop van die veldtocht komen de militairen doorheen het oerwoud, dat toen nog veel gaver was, van het ene dorp in het andere,-- van de ene ‘geschiedenis’ in de andere.-- Zo komen zij in contact met een ‘wotsi’ (een door zwarte magie getekende vrouw).-- Het verhaal is aangrijpend, ja, rauw.

Andranga.

Alle blikken waren plots gericht op de ingang van het dorp. Een jonge negerin kwam met lichte trad aan. Zij was mooi. Met reden leek zij fier op haar zware borsten die zij voor iedereen bloot gaf.

Er was meer: viel op de echt uitzonderlijke allure van haar verschijning: een dikke laag kaolien (porseleinaarde) bedekte het gelaat en het hele lichaam zo dat de witheid van het geheel slechts onderbroken werd door de mond en het enige stukje kledij, een tutu in raffiavezels die tot - ternauwernood - halverwege haar dijen neerviel. Bij een mangoboom stond zij stil,-- blijkbaar wachtend op een uitnodiging.

- “Spijtig dat zij zo lelijk toegetakeld is” merkte D. op.
- “Welke ouderdom - denkt gij - heeft deze witte schoonheid?” vroeg de kapitein.
- “Zestien/zeventien, kapitein”.

De kapitein die de zeden der Congolezen kende, zei:

- “Mbote, Mama”(“Goeiedag, moeder”).
- “Mbote” antwoordde zij, naderend.
- “Wat verlangt gij?”.
- “U zien” zei zij zelfverzekerd.

- “Een sigaret?
  - “Ja, krijg ik er geen twee?”.
- Allen boden haar sigaretten aan.
- “Waarom zijt gij met pembe (witsel) ingesmeerd?
  - “Omdat ik een wotsi ben”.

Daarop liet men een soldatenbeker halen. De jonge vrouw dronk in één trek de boordevolle beker whisky uit:

- “Een smaken dat dat doet! Het is stromend vuur. Nog een beetje”.
- De kapitein, goed op de hoogte van de inlandse beleefdheid, zei daarop:
- “Mama adjali?” (“Uw moeder is er nog?”).
  - “Akufi” (Zij is gestorven).
  - “Tata?” (Vader?).

Het leek alsof een wolk voor de ogen van de vrouw voorbijtrok. Zij zei niets.

- “En, gij, hoe heet gij?”.
- “Andranga”
- “Hebt gij een mobali (man, echtgenoot)?”
- ”Ja”.
- “Hoe heet hij?”.
- “Bandengwe”.
- “Hebt gij kinderen?”.

Weerom die sluier voor haar gelaat. Maar deze keer gaf zij een antwoord dat enigszins ergernis prijs gaf, alsof die vraag zinloos was. En dan:

- “Nee! Kijk: wij kunnen geen bijslaap plegen. Wat wilt gij?”.

De kapitein had door dat een verdere dosis whisky niet zonder nut zou zijn. Gretig dronk zij. Haar ogen glunderden.

- “Leg ons eens een beetje uit wat een wotsi is”.
- “Het zal een lang verhaal worden. Mag ik even gaan zitten?”.

Vlug werd een zetel bijgehaald,-- met een nieuwe sigaret.

Het wotsi-verhaal.

Opn.-- Toen, in augustus 1985, paus Johannes Paulus II in Togo (West-Afrika) was, vloog hij naar Lomé om in Togoville, het religieuze centrum van het land, wijmannen en magiërs van de traditionele stamreligies te ontmoeten. Deze gelden nog bij omtrent zeventig procent van de Togolezen. “Tijdens die ontmoeting werd de nadruk gelegd op de overeenkomsten tussen het plaatselijke geloof en het katholicisme” (aldus de internationale pers).

Volgens Paolo Corazza, een Italiaans missionaris aldaar, kent de inheemse religie een opperwezen (vergelijkbaar met onze oudtestamentische Jahweh) en een groot aantal geesten (godheden o.m.).

Verder is er een sterke voorouderverering.-- Dierenoffers zijn algemeen gebruik.-- Bij sommige stammen neemt de religie vormen aan die aan vodoe (*E.RF.* 198;-- 221) doen denken.

Wij gaan nu, in de loop van het wotsi-verhaal, kunnen nagaan hoe, naast overeenkomsten met het katholicisme ook zeer sterke verschillen aantrefbaar zijn in de animistische Afrikaanse religies.

Opm.-- Men kent wellicht Faust van Goethe.

In de vertaling van C.S. Adama van Schelterna luidt Mefistofeles' axioma als volgt:

“Ik ben de geest die steeds ontkent!-- En dat met recht (*E.RF. 331: Basis-axioma*)! Want alles wat ontstaat -- is waard dat het te gronde gaat.-- ‘t Waar beter dus dat niets ontstonde.-- Zo is dan alles wat gij als zonde,-- verderf - kortom als ‘t boze - kent,-- mijn eigenaardig element”.

Bij de lezing van Andranga's verhaal houde men dus goed voor ogen “de geest die steeds ontkent”: d.i. ‘deconstrueert’, afbouwt,-- al wat hij niet aan zich en aan de louter egocentrische doelstellingen (‘gedachten’) kan onderwerpen.

Met aarzelende stem vatte Andranga haar verhaal aan. Men had zelfs de indruk dat zij, door haar verhaal bloot te geven, vreesde zich onheilen op de hals te halen.

Het is - zo begon zij - de moeder van mijn moeder die mij daarover als eerste iets kwijt wilde. Zij werd, op zeker ogenblik, gewaar dat ik geen klein meisje meer was,-- dat mijn borsten de blikken van de mannen lokten,-- dat vooral hun ogen de mijne niet meer naar de grond deden kijken. Zij nam mij alleen in de hut en zei wat volgt.

Kwale's ellende.

“Andranga, gij zijt aan de ouderdom toe waarop uw moeder - de arme Kwale - haar ellende heeft weten beginnen. Ik moet het u vertellen.-- Heel het dorp zei “de mooie kwale”. Net als gij was zij groot en sterk”.

Op zekere dag begon een zekere Kelekele rond haar te draaien. Het was reeds een oud man en, indien hij een mooie bruidsschat had aangeboden, zou ik ongetwijfeld op zijn voorstel ingegaan zijn. Maar hij wou niets betalen: hij was een machtig magiër! Om die reden tevens durfden wij niet hardhandig met hem omgaan,-- vooral ook omdat uw grootvader gestorven was en uw oom Sambo nog zeer jong was. Op een dag liet hij mij verstaan wat hij wilde.

Opm.-- Herlees *E.RF. 112;-- 148; 150; 252; 268; 272*). Lees vooral *E.RF. 153 (Actieve energie)*. -

Wanneer ik hem gezegd had dat, indien hij een mooie bruidsschat aanbood, wij de palaver (bespreking) zouden kunnen aanvangen, antwoordde hij mij dat hij wel wou betalen, maar niet vooraf “Kwale moest naar hem toe gaan!”. Op ieder ander mens zouden wij niet eens geantwoord hebben.

Maar Kelekele was drager van het kwade oog. Zijn grote haakvingers voerden al bevreemdende tekens uit.-- Ik heb het gesprek beëindigd met te zeggen dat hij nog een jaar moest wachten.

Kamba.

Het verhaal van de mama gaat verder.-- Uw moeder was nog te jong om zich veel zorgen te maken. Vooral doordat een jonge man uit het dorp, Kamba, haar reeds betekend had dat zij hem in de smaak viel. Kamba was overigens een goed jager en een onvermoeibaar arbeider.

Doch ik voelde dat het onheil reeds rondom ons loerde. Iedere keer dat uw moeder wegging, kwam Kelekele haar tegen en trachtte ze schrik aan te jagen,-- ze mee te lokken.-- Wel gelukte ik erin te maken dat ze nooit alleen op weg was. Nogal dikwijls begeleidde Kamba ze, want, op zekere dag, had hij mij reeds een geit gebracht. Ik heb ze als begin van de bruidsschat aanvaard omdat Kamba “de schoonzoon van mijn hart” was. Maar een duister gevoel hing rond mij.

Sambo en Kamba.

Uw oom Samba en Kamba werden twee vrienden. Zij hadden het listige optreden van de magiër doorzien. Zij haatten hem. Maar hem doden,-- dat zouden zij nooit aangedurfd hebben. Ook dachten zij er niet aan hem in koelen bloede af te ranselen.

Andranga sprak nu met zelfverzekerde stem. Doch doorheen haar nadrukken klonk een bevreemdende weerklank. Men voelde overigens dat zij haar verhaal al geruime tijd grondig voorbereid had.

Het hele kader, de situatie, ik weet niet wat voor iets dat mysterieus was en over lotsworp ging - in de Franse tekst: ‘envoûtement’, gaven aan het tafereel dat wij beleefden, een dramatische ondertoon.-- Doch Andranga zette het verhaal van haar grootmoeder voort.

Misschien zes maanden gingen voorbij. Kamba had al zijn tweede geit gegeven: nog enkele kippen en een beetje koperdraad, en de bruidsschat zou betaald zijn. Uw moeder zou zijn vrouw worden.

Maar Kelekele wist dit alles! Ook: hij volgde van dan af Kwale overal op de voet. De zeldzame keren dat hij haar alleen kon aanspreken, herhaalde hij zijn voorstel. Op zekere dag voegde hij er zelfs aan toe: “Indien gij niet aanvaardt, dan zal u onheil overkomen. Let goed op: nooit meer laat ik u een verwittiging geworden”.

Uw moeder herhaalde die dreigingen in een gesprek met haar trouwe Kamba.

Deze begon overigens zich over zo'n situatie te verwonderen: hij was toch een man en wachten hitste hem op. Ik geloof zelfs dat hij stil de verwachting koesterde de magiër eens en voor goed te ontmoedigen door van Kwale zijn vrouw te maken. Want op zekere dag op de plantage vertelde Kamba zulke lieve woorden dat zij haar hak liet vallen en met hem het oerwoud introk.

Maar zoiets is slechts één keer voorgevallen want dat tafereel had Kelekele als ooggetuige gehad. Altijd die Kelekele! Bij hun terugkeer uit het oerwoud straalden de ogen van Kelekele vlammen uit: zonder op Kamba te letten ging hij op uw moeder toe en zei: "Kwale, voor de laatste maal doe ik het aanzoek: wilt gij, ja of nee, mijn vrouw worden?".

Ik zei al dat uw moeder jong en mooi was: zij kwam pas uit het oerwoud waar Kamba ze genomen had. Op zo'n ogenblik - i.p.v. gewoonweg 'neen' te zeggen - amuseerde het haar de oude magiër te vernederen. Heel haar vreugde van jonge vrouw kwam los. "Nee! Kelekele, nooit! Ik ben echt de vrouw van Kamba. Hebt gij het goed in uw oren geknoopt? Maak dat gij wegkomt. Vraag mij nooit meer iets!".

Waarop de magiër begon te trillen. De razende woede maakte zijn al versleten verschijning nog onheilspellender: "Gij zult nooit de vrouw van om het even wie zijn, Kwale" zei hij, terwijl hij ze doordringend aankeek.

Daarop richtte hij zich tot zijn zegevierende rivaal en siste - een slang gelijk -: "Op u zal ik mij ook wreken, Kamba. Kijk goed naar de zon ....".

Kamba wou opspringen om de smerige magiër te doden. Spijtig dat hij het niet gedaan heeft! Maar uw moeder is er tussengekomen: zij kalmeerde hem.-- Wat wilt gij: wellicht was zij niet zo moedig als Kamba en vreesde zij voor alles hem te verliezen.-- Kelekele trok weg.

Het drama.

Kamba nodigde daarop Kwale uit in zijn hut zodra haar werk gedaan was en in ieder geval vóór het invallen van de nacht. "Tot straks" zie hij". "Ik wil eerst Kelekele in de gaten houden". -- Uw moeder heeft haar man sedertdien nooit meer gezien.

Andranga zweeg enkele ogenblikken. Een soort dierlijke angst maakte ze tot ijs. Wij, als te Europees denkenden, vatten die schakering amper.

Wat daarna is voorgevallen, heeft mijn grootmoeder - zo ging Andranga door - mij niet onmiddellijk verteld.

Kamba en Samba waren plots verdwenen: de mama van mijn moeder leefde in een ononderbroken angst, want - d  ar was zij zeker van - erge dingen moesten voorgevallen zijn.

Een tijdje later dook mijn oom Samba weer op. Op een avond. Hij was angstig. Bijna de hele nacht daal vertelde hij aan mijn moeder wat zich zo-even had voorgedaan.

De dag van het twistgesprek bij de plantage tussen Kwale en de magiër was hij bezig zijn jachtnet te herstellen. Opeens zag hij Kamba, zijn vriend, komen gelopen, als een verwilderde, druipend van het zweet ‘‘Luister, Samba, ik heb u nodig’’. Daarop vertelde hij wat zich bij de plantage had voorgedaan.

‘‘Daarop heb ik de magiër gevolgd om hem in de gaten te houden. Ik vreesde de ene of andere lotsworp op ons.-- Hij is naar zijn hut getrokken. Ik verborg mij, -- heb hem lange tijd bespied. Gij weet waar hij woont: tegen het oerwoud aan, -- ginds. Het viel mij niet zo moeilijk.

Kamba.

Niets dat bewoog. De deur van de hut bleef maar gesloten.- Toen heb ik als een slang geslopen tot aan de voet van de hut. Het venster was met een sluier of zo afgesloten. Maar doorheen een spleet kon ik toch naar binnen kijken. -- Samba, mijn vriend, wat ik gezien heb, gaat gij niet geloven. En toch: ik zag het zoals ik u nu zie!

In het midden van de kamer bevond zich een opening in de aarde, een groot gat. Net zoals het aardvarken (*opm.-- een zoogdier zonder tanden, de grootte van een zwijn, dat zich o.m. met mieren voedt, een schuw nachtdier overigens dat onderaards leeft*) zijn hol in de grond graaft. De uitgehaalde aarde was tot een grote hoop opgestapeld,-- juist naast de ingang van het hol.

Maar: de hut was leeg! Keleke was er niet! Ik zweer het u: ik heb hem zien binnengaan en heb de deur ononderbroken in het oog gehouden! M.a.w.: hij was doorheen het hol als dier vertrokken, na de grond met zijn handen te hebben uitgegraven. Iets als een werktuig viel niet te bespeuren.

Ik keer nu naar de hut terug: er moet iets gedaan worden! Samba, Kwale vertrouw ik u toe. Hou ze bij. En kijk goed toe: dit mes zal Kelekele doden! Het is plicht! Hij is een demon!

Kamba verdween. Samba - zo ging Andranga door - hield veel van zijn zuster. Van Kamba hield hij als van zijn broer.-- Hij keek na of Kwale soms het dorp ingetrokken was, nam zijn lans, liep tot aan de plantage.

Daar was niets te zien. “Kwale” riep hij luid, en kwam dichterbij. Mijn moeder lag neer aan de rand van het oerwoud. Zij leek te slapen. De angst van mijn oom trok weg toen hij zag dat zij ademde. Maar, toen hij dichterbij kwam, overviel hem een panische angst. Daar, ter hoogte van de knie en vlak ernaast, was een opening, een gapend hol. Het verhaal van zijn vriend klonk nog in zijn oren na: bevend schudde hij lichtjes Kwale. Zijn stem stakte: “Kwale! Kwale!”

Mijn moeder opende de ogen: een doodsangst was erin te lezen. Zij richtte zich op, stak de handen voor zich uit als om iemand af te weren, maar herkende haar broer en wierp zich in zijn armen. wenend.

“Sambo! Wat voor droom heb ik toch doorgemaakt! Afschuwelijk!”. Mijn oom was opgelucht: “Het was maar een droom!”.

Helaas! Het hol was daar. Onmiskkenbaar. Het was dus meer dan een droom. Maar hij zei niets, nam Kwale onder de arm en leidde ze naar het dorp. Daar legde hij zijn zuster op de kitiwala (ligstoel) en vroeg haar te vertellen wat zich had voorgedaan.

Maar het verhaal van mijn moeder die nog heel en al in de war was, was zonder samenhang.-- Ziehier: zij was eerst in slaap gevallen,-- in de schaduw van de bomen,-- doordat een plotse onverklaarbare vermoeidheid haar lijf loom had gemaakt zo dat haar hoofd er duizelig van werd.

Opm.-- Vgl. met E.RF. 113 (Zij konden zich maar niet herinneren...”).

Een loodzware slaap had haar onmiddellijk overvallen.-- Een droom was opgekomen: een enorm gewicht had zich op haar borst geworpen; haar armen had zij niet meer kunnen verroeren; haar mond werd toegesmaakt,-- als met een hand van staal.

Daarop had zij hetzelfde doorgemaakt als wat zij, een uur voordien, in het oerwoud met Kamba had beleefd. Maar zij had zich geweerd tegen een greep en een verstikkingsgevoel,-- in de greep van iets brutaal griezeligs.

Sambo had meer bijzonderheden willen vernemen doch het verhaal had de angst van mijn moeder doen herleven. Enkel tranen kwamen nog over haar mond.

Sambo had begrepen: zijn zuster de naakte waarheid bijbrengen kon hij niet. Hij vertrok. Met heel zijn wezen werd hij één bloeddorst. Hij ging recht op de hut van Kelekele in: zowel om Kamba te helpen als om zijn zuster te wreken.

Jammer genoeg: de afschuwwekkende magiër had geen ogenblik verloren want, op tien meter van de woning, lag de arme Kamba uitgestrekt, het gezicht tegen de aarde. Geen enkel spoor van enig bloed. Geen enkel teken zelfs van geweld. Snel echter ontdekte Samba de ware reden van de dood: in de nek was een lange doorn gestoken,-- zowat de lengte van een pink.

Sambo wilde hem uittrekken doch hij brak af. Gevolg: de met vergif, dodend vergif bewerkte punt bleef in het vlees steken. Een vergif dat de onmiddellijke dood veroorzaakt.

Hij keek op,-- bekeek de hut van de magiër: met een razende wil om te doden wierp hij zich met zijn lans op de hut maar ... zij was leeg.

De aarde binnenin was geëffend: geen opening of hol was zichtbaar. Alleen in het midden leek de aarde zo pas omgewoeld te zijn.-- Kelekele was er dus vandoor: men kon aannemen dat zijn wraaklust gekoeld was.

Kamba's lichaam - zoals dat van de dieren die door de jagers gedood worden - was stijf en zwaar. Sambo kon het nauwelijks bewegen. Hij besloot hulp te halen en liep het dorp in. Maar, toen hij met een broer van het slachtoffer terugkwam, was het lichaam al verdwenen.

Bij het zien van deze nieuwe schurkenstreek zwoeren mijn oom en Kamba 's broer plechtig de doder - voordat zes dagen verlopen waren - om te brengen.

Maar een pijnlijke taak moest nog volbracht worden: mijn moeder op de hoogte brengen. Sambo kon de naakte waarheid niet aan. De twee zwoeren het geheim te bewaren en richtten een schijngraftombe op.

Na deze vrome leugen ging Sambo naar de hut: mijn moeder zag hem komen. Zij had op de slag de griezelige waarheid door. Luidkeels wenend wierp zij zich om de nek van haar broer en vroeg hem waar Kamba was.

“Zuster, Kamba was een moedig man. Wees gij nu ook niet zonder moed. Kelekele heeft uw mobali gedood. Maar zijn broer en ik hebben zo-even de eed gezworen hem te wreken.

Doch eerst moet ik omtrent uw lot volstreckte zekerheid hebben: zweer mij dat, voordat ik terug ben, gij deze hut niet zult verlaten. Misschien duurt het wel enkele nachten. Luister toch naar mij: eens dat ik het onrecht hersteld heb, keer ik terug om u alles te vertellen. Daarna verdwijn ik om aan het gerechtelijk onderzoek van de blanken te ontsnappen”.

Doch mijn moeder was aan een soort waanzin toe: zij wou te allen prijze weten hoe Kamba aan zijn dood gekomen was en waar juist hij begraven lag. Daarop zag Sambo in dat verder aarzelen tijdverlies was, en geleidde ze tot het hoopje aarde dat zo-even opgericht was : zijn zuster en hij plaatsten er - in alle vroomheid - de voorwerpen der doden bij.

Opm.-- O.c., 93.-- Wij stoten hier op Congolees manisme of voorouderreligie. Op het graf brengen de mensen voedsel en plaatsen er de persoonlijke voorwerpen van de gestorvene bij,-- zijn stoel, zijn kalebassen, zijn teljoor. Want als zeer zware heiligschennis geldt zelfs de gedachte dat men een lichaam onbegraven zou laten. Wat gebeurlijk jakhalzen of gieren zou aantrekken.

In dit geval was de heilige plicht des te dringender dat de magiër quasi-zeker het hart had uitgehaald om er zijn amuletten of toverdranken uit te vervaardigen. Daarop kalmeerde Kwale enigszins. Zij beloofde te doen wat men haar vroeg. Waarna Sambo mijn moeder naar de hut terugleidde.

Sambo was nog niet helemaal buiten de hut of Kwale wierp zich op de aarde, bedekte hoofd en lijf met aarde en likte de grond. Om enkel en alleen de aarde - (*opm.-* -: dit lijkt duidelijk een Moeder-aarderelgie) heel haar smart toe te vertrouwen.

De verschalking van de magiër.

Andranga.-- Toen de duisternis ingevallen was, slopen Sambo en Kamba het oerwoud in. De plek der wraak was zodoende in de nabijheid van de plek waar Kelekele mijn moeder verkracht had.

Om van het oerwoud naar de plantage te geraken, was er juist één mogelijkheid: een eng pad.-- Zij zetten zich aan het uitgraven van de aarde. Met hakken en machetes bewerkten zij haastig de grond van het pad, want voor de dageraad moest alles klaar zijn.

Na lange uren was de put twee stappen lang en twee stappen breed. Een rechtopstaand mens kon erin verdwijnen. Daarop scherpten zij met grote zorg zes of zeven stokken, elk een arm lang, en plantten ze vast in de bodem van de put met de punten omhoog gericht. Daarna - met een zorg die die van de luipaardjagers overtreft - bedekten zij de opening met takken en planten en brachten mooi verzorgend de uitgehaalde aarde weg.

Toen de nacht haar einde naderde, was de hinderlaag gereed: Zij was even dodelijk als onzichtbaar. Nu was het wachten op het beest.

De morgen daarop bereidde Samba een list voor. Hij keerde naar de hut terug en had een lang gesprek met mijn moeder, Kwale. Daarop zag men beiden - met de hak op de schouder - de weg naar de plantage op gaan. Twee uren lang werkten zij er alsof er niets aan de hand was. Daarop rustten beiden even uit. En ging mijn oom eventjes weg.

Plots, vanuit het struikgewas - Kwale was pas aan rust toe -, hoorde zij een lokkende stem: “Kwale! Kwale!”. Mijn moeder keert zich naar de stem toe, doch, met de nadrukkelijke raadgevingen van Samba in het hoofd, bedwong zij haar grondeloze woede die zich van haar meester maakte toen zij die stem herkende. Het was wel degelijk nog steeds Kelekele: de doder van Kamba was daar,-- op twintig stappen van haar.

“Nog steeds dezelfde, gij, Kelekele!” riep zij met nauwelijks zenuwachtige stem.-- “Ja, ik ben het. Nog maar weer eens ik! Totdat gij ‘ja’ zegt. Ik zoek u al sinds gisteren. - Zijt gij daar alleen? Waar is Kamba?” vroeg Kelekele.

“Ja, ik ben hier alleen. Kamba is gisteren weggegaan. Ik wacht gewoon op hem. Maar gij: maak u uit de voeten, nu ik zijn vrouw ben. Laat mij a.u.b. gerust!”.

“Kamba! Kamba! Maar dat is geen man voor u!”.

Terwijl hij zo aan het spreken was, trad Kelekele vooruit op het pad. Toen hij heel dichtbij was, werd hij opdringeriger: “Ik, ik zal u sterk en machtig maken! Gij zult mijn geheimen leren. Ik zal u leren genezen en ook zal ik leren uw vijanden ... doen sterven. (...).

Mijn moeder stond recht: “Kelekele, ik heb ‘nee’ gezegd en het blijft voor altijd ‘nee’. Gij: gij zijt oud en lelijk. Ik heb mij aan Kamba gegeven. Met hem was ik gelukkig, -- gisteren op enkele stappen van hier. Nooit zal ik van u zijn”.

Daarop lichtte zij haar schaamdoekje op, toonde haar jong vrouwelijk lichaam: “Kijk maar, Kelekele: dat alles is van Kamba. Nooit zult gij daaraan raken. Kom, indien gij dat durft, op mij af: dit mes zal u doden”.

Meer was natuurlijk niet nodig: het zicht van Kwale’s lichaam en haar taal brachten de magiër buiten zichzelf. Hij sprong toe.

Maar, na drie sprongen, zakte hij plots de diepte in. Met een rauwe kreet. De hinderlaag had hem verslonden. Ondertussen was Sambo er terug. Gebrul kwam uit de put.

Broer en zuster namen de nog resterende takken weg om niets van het tafereel te missen. Met dronken ogen keken zij toe: de wraak! De zoete wraak! De magiër was afschuwelijk verminkt en trachtte zich los te wringen: vruchteloos. Hoe meer hij zich weerde des te meer pijn leed hij.

Kwale: “Kelekele, ik zal nooit uw vrouw zijn! Ga maar dood, smerig beest, in de diepte van uw hol”. Maar de magiër nam zijn laatste levensmomenten te baat om zijn kwaadaardigheid af te werken: “Kwale, gij hebt mij verschalkt. Maar mijn wraak is er reeds en zij zal eeuwig zijn: uw Kamba is al door de jakhalzen opgevreten en ik heb u verkracht.

Ik was daarbij in een aardvarken omgetoverd en dus zal het kind dat daaruit te voorschijn komt, van mij zijn. Van mij! Maar het is een beest!-- Voortaan zijt gij een vervloekte. Geen enkel ander man zal ...”. De rest van wat Kelekele zei stierf weg.

Sambo trachtte daarop met zijn lans de magiër te doden. Opdat mijn moeder zijn verdere woorden niet zou moeten incasseren. Maar de oude Kelekele was taai en mijn moeder moest hem wel alles horen toeroepen. Daarop nam zij een grote steen en gaf hem daarmee - uit alle macht slaande - de genadeslag. -- Daarop - met verwilderde ogen, als waanzinnig geworden - vluchtte zij het dorp in.

Samba en Kamba's broer dichtten het graf, deden ieder spoor verdwijnen,-- namen na een lange kus van elkander afscheid. Mijn oom wou de wraak afwerken: hij liep op de hut van de magiër toe en stak ze in brand. Hij staarde naar de reinigende vuurhaard. Voordat de dorpelingen er waren, sprong hij met een zegevierende kreet het oerwoud in.

De kapitein: - “Dus waart gij, Andranga” de baby die “het beest” moest zijn”. ...
- Andranga.-- De vloek was wel degelijk op ons neergedaald. Overigens: het hele dorp koesterde zware vermoedens. Mijn moeder durfde nauwelijks de hut verlaten.-- Haar zwangerschap vorderde goed. Maar telkens weer dacht zij aan de baby en meteen rilde zij telkens weer

De gedachte dat kelekele of een aardvarken haar had verkracht, kon zij niet uit haar hoofd zetten. Zij vermagerde zienderogen, verzwakte en haar spreken was meermaals dat van een krankzinnige. Een mysterieuze ziekte, waarin niemand klaar zag, ondermijnde ze.

Zij baarde voortijdig en met erge barensweeën. Bevend - net een oud geworden vrouw - heeft mijn moeder mij voor het eerst in de armen genomen: "Een wonder!". Ik was nl. een baby als alle andere baby's! Mijn moeder en haar mama herleefden: "Misschien had Kelekele gelogen!".

Jammer maar mijn moeder genas niet en acht dagen na mijn geboorte stierf zij op mysterieuze wijze. Geen enkele vrouw uit te dorp wou mij voeden want het was algemeen gekend dat "het boze noodlot" in mijn moeder en in mij was.

Daarop at mijn moeders moeder de nodige planteladeren en 's anderendaags gaven haar borsten al melk af. Zij kon mij voeden. Welke bladeren weet ik niet: met mijn mama is het geheim der familie verloren gegaan. Als alle kinderen ben ik opgegroeid. Van heel de geschiedenis wist ik niets af: voor mij was mijn mama mijn moeder.

Op zekere dag zei mijn mama dat "aoki mobali" ("Zij heeft de man gevoeld"). Toen heeft zij mij alles verteld.

Mettertijd huwde ik met Bandengwe.-- maar: jammer genoeg heeft mijn man nooit met mij liefdespel mogen plegen. De eerste keer dat hij mij tegen zich aandrukte, rees een vreemde macht tussen ons beiden op en werd mijn man het bed uitgeslingerd. Meermaals trachtte hij de onzichtbare vijand te overmeesteren. Tevergeefs.

Toen begreep ik dat Kelekele er nog altijd was. Van toen af liet een dodelijke angst mij niet meer los.

In de nachtelijke duisternis voelde ik telkens weer ijzige handen mij betasten. Meteen begonnen mijn nagels te groeien. Om aan die greep te ontkomen krabde ik de aarde even snel als een aardvarken open en verborg mij in het hol.-

's Morgens werd ik in bed wakker. Mijn nagels hadden hun normale omvang hernomen. Maar, zodra ik de ogen opende, verscheen de beeltenis van Kelekele zoals mijn mama hem beschreven had, vóór mij. Daarop nam ik mij voor mij te witten: eens gewit zou een geest mij niet meer zien. Overdag lukte mijn list wel, maar 's nachts werd het weer hetzelfde tafereel. Ik werd nooit de vrouw van Bandengwe.

Tot daar het relaas.

Opm.-- Steller verhaalt hoe vier militairen, onder wie de kapitein, een soort 'exorcisme' uitoefenen waaruit 's anderendaags Andranga 'verlost' te voorschijn komt. Onzes inziens is ofwel dat verhaalde ingebeeld ofwel is het echt maar is de 'bevrijding' niet durend geweest.

Steekproef 64.-- Een satanist over de tempeliers (361/363).

Bibl. st.: Jean Lignières, *Les messes noires (La sexualité dans la magie)*, Astra, s.d., 153 / 164 (XIII: *Les Templiers*).-

Ter inleiding.

De tempeliers zijn een religieus-militaire orde, gesticht na de Eerste Kruistocht (1096/1099). Zij werd door de Islam verslagen en trok zich terug in Europa,-- na verwerving van aanzienlijke rijkdommen.

Het kwam tot een confrontatie met o.m. en vooral de Franse vorst Filips IV de Schone (Philippe le Bel: 1268/1314; koning vanaf 1285),-- in de vorm van een lang proces. Met terechtstelling van vele ridders der orde.

De vorst gelukte erin van de toenmalige paus de opheffing der orde los te krijgen in 1312.

Tot daar wat achtergrondinformatie.

A.1.-- “Is het doenlijk de doeltreffendheid van zwarte missen te ontkennen? Werden niet personages vastgesteld wier naaldje geknoopt werd (wier seksueel leven door zwarte magie geremd werd)? Dankzij de werking van een zwarte mis (d.i. een ‘omgekeerde’ mis ter ere van demonen, o.m. van Satan)? Heeft men niet mensen zien wegteren en doodgaan. ten gevolge van een zwarte mis die door een vijand(in) uitgevoerd werd? Men behoort dus de redenen te zoeken van dergelijke feiten,-- redenen die zich buiten de invloed van engelen en demonen situeert”.

Ziedaar de aanhef van het boek. Boek dat principieel zwarte missen goedpraat! In bedekte vorm eerder.

A.2.-- “Was er werkelijk onzedigheid (‘obscénité’) in het naaktvertoon, in de schaamteloze gebaren, in de aanwezigheid van abnormale figuren? Ofwel hebben die gebaren, dat naaktvertoon een reden die aantrefbaar is in de rituelen der oudheid?”.

Ziedaar de hoofdstelling van Lignières: de tempeliers en hun rituelen zijn de zoveelste herstichting van een oeroude religie, gesteund op louter natuurlijke wetmatigheden.

Hij duidt ze aan in een taal die o.m. en vooral aan een soort natuurwetenschap ontleend is. Maar het hele boek verradt dat dit slechts een taal is die bedekt wat er eigenlijk gebeurt. Want er worden fantastische dingen verteld die een rookgordijn uitmaken, door iemand die zeer goed op de hoogte was.

Juist daardoor is wat hij zegt over de rituelen der tempeliers, voor ons zo interessant. Hij geeft de indruk dat in bepaalde kringen de tempeliers nog steeds ondergronds voortbestaan.

B.1.-- Uit uittreksels uit o.m. het aanhoudingsbevel der tempeliers op aandringen van Filips IV de Schone haalt steller wat volgt.-- De volgende betichtingen bevatten waarschijnlijk een kern van waarheid.

1. Bij de intrede in de orde wordt een belijdenis afgenomen: een kruisbeeld wordt getoond. De inwijdeling(e) zweert driemaal Jezus af en spuwt driemaal op de gekruisigde.

2.1. Daarop ontdoet men zich van de kleren in de aanwezigheid van degene die onthaalt of diens plaatsvervanger. Deze laatste ‘kust’ de inwijdeling(e) op de stuit, op de navel en dan op de mond.

2.2. Daarop nemen de ingewijden de verplichting op zich tot onderlinge magisch-seksuele rituelen zo dat, indien zij daartoe opgeroepen worden, zij niet mogen weigeren

Dat uitgerekend rekt steller tot “de antieke traditie”. Hij haalt daarbij *Georges Lizerand, Le dossier de l'ordre des Templiers*, aan.

“Men kan dergelijke beschuldigingen bij benadering werkelijk heten. De dwaling bestaat in de duiding die men er indertijd aan gaf”. (O.c., 156).

Lignières voegt daaraan toe: waarschijnlijk heeft zo’n plechtigheid plaats vanaf een zekere graad van inwijding. Wat de vele verschillen in de bekentenissen van getuigen en beschuldigen zou ‘verklaren’.

B.2.-- De sodomie - *Genesis 18:16 / 19: 29 (Het godsoordeel over Sodoma en Gomorra)* - of homoseksuele, tegennatuurlijke bevrediging was niet het enige middel om aan seks te doen. Ponsard de Ghizy haalt volgende beschuldiging aan: “Item, wanneer genoemde zusters haar intrede gedaan hadden, onderwierpen genoemde meesters ze aan ontmaagding.-- De andere zusters die een zekere leeftijd bereikt hadden en die meenden in de orde te zijn getreden om haar ziel te redden, moesten het vanwege de meesters ontgelden en genoemde zusters werden er zwanger van”.

B.3.-- Uit het verhoor van Hugues de Pairaud blijkt de verering van het hoofd of het beeld dat de tempeliers zouden ‘aanbidden’.

Voor de enen was het een ongewoon, afzichtelijk wezen. Voor de anderen was het de kop van een bejaard man met lange haren en lange baard.-- “Men kan vooropstellen dat geen der betichten het hoofd of het beeld werkelijk gezien heeft. Enkel de groten onder de ridders kenden er de betekenis van die zij slechts aan adepten van een zekere graad blootgaven.

Wat ons - aldus Lignières - zou aantonen dat de orde een soort Kabbala (= Joodse mystisch-magische duiding van het Oude Testament) en een herstelling van de antieke traditie.

Terloops: één bekentenis zegt dat “het hoofd” vier voeten had,-- twee vooraan en twee achteraan.

Opm.-- Lees nu *E.RF. 117*. Beweerd wordt dat “het hoofd” in feite Bafomet was. Een stelling die natuurlijk zoals alles inzake de tempeliers omstreden wordt.

C.-- O.c., 161.

Lignières wijst daarna op de magische bewerkingen die (wat hij benadrukt) duisternis nodig hadden.

“Hun macht, hun onmetelijke rijkdommen zouden, in die hypothese hun oorzaak hebben - de reden waarover Lignières’ boek gaat”. - Cfr. *E.RF. 54 (Zwarte magie heeft met de nacht te maken); 67; 100; 106; 113; 212; 231; 260; 265*. Wij hebben in de loop van onze steekproeven telkens weer het nachtelijk element kunnen vaststellen. Lignières is kenner, blijkbaar.

Hij voegt daaraan onmiddellijk toe: “Het is evident dat door hun manier van leven de tempeliers het geestelijke leven verwaarloosden om slechts tijdelijke goederen te zoeken die zij met grote snelheid wisten te verwerven”.

Voor Lignières is rijk worden op opvallend snelle wijze één der tekens van het feit dat er occulte praxis mee gemoeid is.-- Een stelling waarmee hij verre van alleen staat. De boze mammon, waarover Jezus in het evangelie het heeft, gaat zeer gemakkelijk samen met ongelooft.

Op dat punt was de Griekse arts *Lucas*, in zijn *evangelie*, zeer nadrukkelijk: *3:11; 5:11; 5:28; 6:30; 7:5; 11:41; 12:33v.; 14:13; 14:33; 16:9; 18:22; 19:8;-- Handelingen 9:36; 10:2; 10:4; 10:31*.

Lignières benadrukt het nachtelijke: “Omdat zij hun kapittels en samenkomsten ‘s nachts hielden. Wat de gewoonte der ketters is. En omdat wie zo te werk gaat, het licht haat”. Dit is een tekst van G. Lizerand die Lignière’s stelling bevestigt.

O.c., 32s.. -- Lignières somt een reeks door de kerk veroordeelde ketterijen (Gnosis, Manicheïsme e.d.m.) op. Hij beweert dat in al die stromingen de seksualiteit een rol speelde,-- nu eens op het hogere gericht dan weer op het ‘tijdelijke’ (rijkdom).

In deze tweede variante kwam sacrale seks voor. “Het was dus terecht dat men ze van uitspattingen beschuldigde,-- zoals later de tempeliers”(o.c., 33).

Steekproef 65.-- “De man wiens hart gestolen werd”. (364/366).

Bibl. st.: J. Ch. Souroy, *Sorciers noirs et sorcier blanc (La magie, la sorcellerie et ses drames en Afrique)*, Bruxelles, 1952, 207/261 (*L’homme au cœur volé*).

Wat steller vertelt, kent de magie - de echt zwarte - ook elders op deze aardbol.-- Het gaat over een korporaal van het toenmalig Belgisch koloniaal leger, Maya. Hij stond bekend als een der voorbeeldigste Congolezen. Tot op de dag dat zijn gedrag omslaat in het tegendeel. De aanleiding was een intieme verhouding met een Tesesa, de vrouw van Djilapamba.-- Wij laten hem aan het woord (o.c., 255ss.).

Ik was ten einde raad: ik heb alles opgebiecht aan Tesesa. Ogenblikkelijk begreep zij alles. Zij vernam snel dat de magiër een lotsworp aan haar man, Djilapamba, verkocht had. Lotsworp tegen mij gericht.

Zij beloofde mij verder dat zij, zodra de maan gunstig stond, zich tot bij de magiër van het meest nabije dorp zou begeven om een andere kisi (lotsworp) die ertoe in staat zou zijn de eerste die mij als mikpunt had, te bestrijden, te halen. Op een avond is zij weggegaan. Doch ik voelde dat het te laat was,-- dat ik ze nooit meer zou weerzien.

Die dag heeft “het kwaad” angstwekkende vooruitgang geboekt. ‘s Avonds was ik in mijn hut die ik sloot met een hangslot. Ik heb mij bedronken. Ik heb gerookt. Ik heb diep nagedacht. Waarop ik loodzwaar in slaap gevallen ben (Vgl. *E.RF.* 355: “*Een loodzware slaap*”).

Ik herinner mij dat een tornado juist begon te woeden. Een schrikwekkende wind beukte op mijn hut in. De donder rolde. De bliksems flitsten. -- de nachtmerrie.

Vgl. *E.RF.* 355: “*Een droom was opgekomen*”. -

Op een gegeven ogenblik rukte een geweldige inslag mij uit mijn slaap: een verblindende bliksem zette mijn kamer in lichterlaaie. Die bliksem bleef duren: hij duurde een hele dag.-- Uitgerekend dàn zijn mannen - ik heb er zes gezien (ik zweer het u) - dwars doorheen de muur, zonder iets te openen, gekomen. Groot van gedaante waren zij, groter dan ik (*opm.*-- Maya was een stoere negro-afrikaan).

Hun ogen en tanden straalden een reeks groene schijnsels uit. Naakt als zij waren, zag ik hun glimmende huid.-- Ik tracht uit mijn bed te geraken maar ik ben krachteloos (*E.RF.* 355: “*Haar armen had zij niet kunnen verroeren*”).

Ik kan mij niet bewegen. Ik wil roepen doch mijn keel is als met een koord toegesnoerd. Niets kan eruit. Ik hoor enkel het bibberend geluid van mijn tanden.-- De mannen met de groene vlammen omgeven mij al.

(1) De twee eersten kwamen aan het hoofdeinde van mijn bed staan. Zij hebben zich van mijn polsen meester gemaakt,- met hun handen die branden als vuur.

(2) De derde zette zich neer op mijn, benen. Ik ben verlamd.

Vgl. *E.RF. 355*: “*Een enorm gewicht op haar borst*”. -

De mannen zeggen geen woord: enkel het geluid van mijn klappertanden was hoorbaar. Ik kon het klappertanden niet tegenhouden.-- ik heb plots begrepen: “Het zijn Babatu (*Opm.*-- een door hem als vijandig aanvoelde stam). De echte wraak van Djilapamba gaat beginnen”.

(3) Een vierde ‘demon’ komt bij mijn borst: met een flits grijpt zijn rechterhand mijn hemd dat scheurt als een papiertje. Zijn vingers - in puntvorm als dolken - dringen in mijn huid, in mijn vlees. Maar ik word het niet eens gewaar! Wel hoor ik gekraak: zijn vingers rukken mijn borstgebeente uiteen. Op dat moment - met een plotselinge greep - sluit hij zijn hand rond mijn hart en rukt het uit.

Een stekende pijn doorklieft mij,-- van mijn voeten tot mijn hoofd. Mijn keel gaat open en ik gil het uit.-- Grijslachend opent de man die grote hand en ik zie mijn hart op zijn handpalm in brand. Het bloedde,-- mijn hart. Ik zag het bewegen, glijden, rollen. En die man maar lacher terwijl hij het aan de anderen toonde!

(4) Daarop de vijfde die op de achtergrond gebleven was. Hij grijpt mijn emmer water en reikt hem aan: de hand van mijn beul keert om. Ik hoor het: “Plof! Plof! Plof!”. Mijn hart werd verdronken.

(5) Ik zie de laatste die zich tot dan toe verborgen had gehouden, op zijn beurt afkomen: in zijn hand een handvol kruiden. Hij rukt opnieuw mijn borstkas open: meteen glijdt het handvol kruiden in de opening zodat mijn hart vervangen was door dat handvol.

Daarop buigt hij zich over mij, likt mijn wonde en hij drinkt het bloed dat wegloopt. Daarop wrijft hij traagjes - met uitgestrekte handen - over mijn borstkas: de wonde sluit zich. Ik voelde niets meer maar een nieuwe bliksem, even schitterend als de eerste, verblindde mij: de zes waren meteen verzwonden,-- weerom doorheen, de muren.

Ik was net een dode en toch had ik alles gezien. ik had geen hart meer. Ik ben zeer laat wakker geworden. Mijn hoofd was wel leeg maar mijn weerzinwekkend avontuur stond mij nog vóór de ogen.

Ik heb rondom mij gekeken: alles leek als te voren! De muren waren ongeschonden en wat verder in mijn hut zag ik de emmer met water.-- Eerst durfde ik niet uit bed komen. Tenslotte nam ik het besluit.

Ik ben tot aan de muur gestrompeld: niets! Geen enkel spoor van het komen en gaan van de zes mannen! Van op een afstand bekeek ik mijn emmer, ging naderbij: er was enkel water in,-- heel helder water! En toch was ik een mens zonder hart!

Ik heb mij aangekleed.-- Eerst wilde ik de blanke geneesheer opzoeken. Maar ik besepte goed dat hij niets zou kunnen ondernemen. Vooreerst: hij zou mij toch niet geloven,-- zou beweren dat ik krankzinnig ben. En ook: zo'n dingen zijn geen histories voor blanken!

Ik ben buitengegaan. Ik moest toch aan iemand kwijt wat gebeurd was! Het voor mij alleen houden was niet te dragen.- Op dat moment zie ik twee gevangenen komen. Twee Babatu. Twee van dat ras dat mij vernield had.

Plots wist ik mij tien man sterk: geen twijfel! De haat en de wraakzucht bezielde mij. Ik hoorde een soort stem die mij in de oren blies dat, indien ik de twee doodde, mijn hart zou weerkeren. Ik riep ze. Ze komen binnen: ik - net zoals men een gevaarlijk dier doodt - heb één van de twee neergeslagen. Met een bajonetsteek.

De tweede wilde ik ook doden maar hij kon ontkomen. Ik heb mijn wapen uit het lijf van de eerste moeten rukken: hij loste het niet. Om zijn rasgenoot te redden. Toch kreeg ik de bajonet te pakken en liep met alle mogelijke snelheid als een waanzinnige.

Maar hij kon zich uit de voeten maken.-- Later kon ik twee kleine meisjes vatten. Ook twee Batatu. "Nog twee exemplaren van dat vervloekte ras" zei de stem tot mij.

"Dood ze!". Ik heb ze gedood. En ik heb mijn hart voelen weerkeren. Luister: het is er nog. Het klopt.

Het is evident dat het Belgisch koloniaal gerecht zoiets niet kon dulden. Tesesa was op de zitting. Hij werd veroordeeld tot eeuwigdurende dwangarbeid. Hij was in de gevangenis een zeer voorbeeldig man.

Steekproef 66.-- De tragiek vaneen 'masikini' (arme drommel). (367/370).

De doorsnee definitie van 'tragisch' luidt: "Al wat slecht afloopt *zonder uitzicht op beter*". Het is het uitzichtloze dat het tragische schept.

In het christendom waarin de H. Drie-eenheid uiteindelijk het laatste woord kan hebben, indien het schepsel wil geloven, is er niets echt tragisch. Doch in het louter buitenbijbelse animisme, waarin zelfs de machtigste godheden - Satan inbegrepen - in situaties verzeilen die een slechte afloop behelzen zonder uitzicht op een oplossing, heeft al wat echt tragisch is, zijn ware plaats.

Bibl. st.: *J. Ch. Souroy, Sorciers noirs et sorcier blanc (La magie, la sorcellerie et ses drames)*, Bruxelles, 1952, 161/206 (*Le likundu*).

Deze tekst toont ons een religie - en meteen godheden of numineuze machten - die wel het gegeven en het gevraagde (slechte afloop en uitweg) ziet maar geen oplossing.

Zodat zo'n religie en haar numineuze machten onwerkelijk blijken te zijn, d.i. niet in staat tot oplossen van het probleem. En dit voor altijd. Wat echt tragisch is.

De 'held' van het verhaal - een tragisch verhaal - "is voor het ongeluk geboren", -- heeft geen geluk,-- meer nog, door het mikpunt te zijn van het kwade oog, deelt hij rondom zich niets dan onheilen uit. Hij is 'nefast' (*E.RF. 43; 47*).

Terloops: in het antieke Grieks heet dit 'kako.daimonia', door een boze of onheilvolle daimon, geluksfactor (in de vorm van een entiteit b.v.) in zijn lot bepaald worden. Het tegengestelde van 'eu.daimonia', d.i. over een heilvolle daimon of gelukstichtende factor beschikken, -- over een gunstige lotsbepaler beschikken.-- Wij zijn hiermee in volle lotskunde.

Meteen zal uit het verhaal, voor de zoveelste keer, blijken dat J.J. Rousseau met zijn "bon sauvage", de goede 'wilde' of primitief, eerder een naïef primitivoloog was: een primitieve samenleving is verre van een louter idyllische samenleving. Aan die naïefheid lijden alle hedendaagse primitivismen. Het lot van Makolopembe toont het op schrijnende wijze: hij is een uitgestotene zonder uitzicht. Tragisch.

Souroy.-- Armzalige Makolopembe! De man die men nooit anders aanduidt dan met het woord 'maskini', een arme drommel, onhandige idioot, mislukkeling". Zo typeert steller de 'held' van het drama. Een drama o.m. van de heersende magie die, in haar onwerkelijkheid, voor zijn lot geen enkele ernstige uitweg weet.

Souroy.-- Natuurlijk is hij lelijk, zielig. Zijn x-benen plooiën onder het nochtans vederlichte, holle gewicht van zijn borst. En - wat meer is -: hij is lui, aartslui.

Opm.-- Steller drukt zich niet zo goed uit: bedoeld is in feite wat in de lijst van de zeven hoofdzonden ‘traagheid’ (inertie) heet. Dit is het gebrek aan dynamisme, eigen ondernemingsdrang. “Er zit niets in”.

Dat is zo al tien jaar lang.-- Zijn vader, Gilima, was een nogal stevig gebouwd jager, ja, een opgemerkt man. Maar dan als de grootste dronkenman van het dorp. Op zekere dag bracht men hem thuis van de jacht nadat een buffel hem de buik met zijn horens had opengereten.-- diep in het oerwoud.

Op de bijna leeggebloede Gilima hadden de middelen van de magiër een “radicaal effect”: de man stierf in de loop van de nacht.

Zoiets gebeurt nog en, normaal gesproken, zou enkel de familie daaronder te lijden hebben gehad. Maar de magiër in kwestie was pas aan een van zijn eerste optredens toe en toevallig waren er vele aanwezigen bij wie het prestige van de magiër keihard op het spel stond. Er moest dus gereageerd worden: de levende kip die bij de bereiding van de middelen een rol had gespeeld, was perfect gezond; de woorden waren, in de loop van de ritus, perfect uitgesproken.

Gevolg: wie ongelijk had, was het slachtoffer! Gilima had de magiër willen bedriegen. Inderdaad: voor de jacht had Gilima hem slechts een goedkope kisi (tovermiddel) gevraagd,-- juist goed voor antilopen. Maar met zoiets was hij een buffel te lijf gegaan. Zo is het maar natuurlijk dat het onheil gebeurde.

Toch kwam zo’n fout wel meer voor en dus was er meer en anders aan het werk geweest. De armzalige mislukkeling Makolopembe duidde zichzelf aan: van hem, het schurftig schaap, kwam alle onheil.

De dorpelingen, meer bevreesd voor de magiër dan voor Makolopembe, waren het met die mening eens: “makolopembe vertoont het kwade oog”.

De slechte afloop van Tabo’s plantagewerk.

De lokale mythen zeggen dat een masikini tot mislukken gedoemd is door een onbekende macht.

M.a.w.: een doem weegt op zo’n mensen,-- een ondefinieerbare doem.

Maar zo nu en dan komt die onbekende 'x' (doemfactor) naar boven en toont zij zich. Zo in volgende slechte afloop.

Mettertijd geraakt Makolopembe toch gehuwd. Met Tabo.-- Maar hij was blijkbaar niet voor geluk geboren. Op zekere dag kwam Tabo terug van de plantage met een voet die door een slangenbeet sterk gezwollen stond. De kwaal nam toe en tastte haar been aan. Makolopembe werd ongerust.

Hij verwarmde water maar het bad gaf geen verlichting. Dan werd de magiër op de hoogte gebracht: deze voerde een inkeping in de wonde uit, legde er de bereide verbanden op. Geen resultaat. Het vergif stroomde reeds doorheen Tabo's aders: in de loop van de nacht ging Tabo ter ziele.

Beetje bij beetje werd de weduwnaar de algemene vijandigheid tegen hem gewaar: "Andere inwoners werden wel door slangen gebeten maar de magiër redde ze. Waardoor komt het dat hij Tabo niet kon genezen?".

De kwalijkste onder de kwatongen herinnerden aan een zekere Djiadjoko, die -- enkele jaren geleden-- in dezelfde omstandigheden gestorven was. Waarbij iedereen wist dat het aan haar man lag die zich van haar had willen afmaken omdat hij bij haar geen kinderen kreeg: de man had de boze geest in zich! Ja, nog meer: net als Makolopembe had die man een witte vlek in zijn oog, zijn rechter oog.

"Gij hebt geen geluk". -- Op een avond kwam zijn schoonvader hem opzoeken: "Makolopembe, mijn dochter is in uw handen gestorven. Ik weet wel dat een slangenbeet ernstig is maar men geneest er toch van.

Waardoor heeft die beet Tabo het leven gekost? Uw vader werd, toen gij nog een kind waart, gedood. Uw moeder heeft u als een wees achtergelaten (*opm.--* zij ontvluchtte het dorp). Gij hebt geen geluk! Gij hebt geen geluk! Wat hebt gij de geesten aangedaan?". De schoonvader maakt de slotsom.

Maar er is meer: "En als men geen geluk heeft - aldus de schoonvader, - dan hebben degenen die in uw nabijheid leven er ook geen. Nooit hebt gij iets ondernomen om dat noodlot te lijf te gaan: weet gij het nog: zelfs de kip die gij, zes jaar geleden, n.a.v. uw huwelijk met Tabo aan de magiër gegeven hebt, is twee dagen later doodgegaan. Iets dat de magiër u ongetwijfeld nooit vergeven heeft".

Ziedaar in een hartig gesprek van de schoonvader, die hem in beginsel goed gezind is geweest, een structuurinzicht in de stijl van zijn religie.

Likundu.

-- o.c., 201.-- Makolopembe trekt weg uit het dorp. Bij familie. Om een “nieuw leven” te beginnen.-- Een eerste zoontje van Basa (familielid) werd ziek.

Op een avond werd een tweede zoon van Basa, Makolopembe's halfbroer, ziek. Het kind klappertandde van de koorts. Een erge hoest reet hem de borst uiteen. Op enkele dagen tijd stierf ook dit kind.-- Ditmaal waren niet enkel de blikken vol haat: men uitte bedreigingen. Meermaals hoorde men het woord 'likundu' uitspreken.

Basa raadpleegt daarop de dorpsmagiër: “Sedert Makolopembe bij mij inwoont, zijn twee van mijn kinderen gestorven. Op geheimzinnige wijze.-- Gij die alles weet, kunt gij mij zeggen waardoor?”

De oude magiër sloot de ogen. Lange tijd bleef hij zwijgen. Onderwijl streelde hij zijn tovergerief.-- Daarna stond hij op, greep in een hoek enkele planten. Hij wierp ze in een vuurtje. Starend keek hij naar de rook die naar het dak toe opsteeg.

Opnieuw stilte. Plots: “Makolopembe vertoont likundu en dus zal hij allen met wie hij leeft, ongeluk brengen. Gij moet hem dus weggagen. Als hij weg is, breng mij dan een jonge geit. Het offer zal u reinigen,-- u en de uwen”.

Opm.-- Wat steller hier weergeeft, is wellicht miljoenenmaal over de hele aarde geschied in de oerreligies: concentratie, - versterkt door een rookmantiek, - mantische uitspraak of orakel.

Basa, thuisgekomen, tot Makolopembe: “Gij hebt likundu. Gij hebt ons een noodlot berokkend. Ga weg. Zo niet moet ik u en uw zoontje doden. Want het is alom bekend dat likundu zelfs de doden belet te slapen”.

Hij nam zijn zoontje in zijn armen. “Wij vertonen likundu. Een boze geest is in ons die ons in onze buik beet heeft. Geen enkele magiër kan hem uitdrijven.-- Ik heb grote pijn in mijn hart maar - om ons te genezen - moet ik u doden”.

Plots greep hij het kind bij het hoofd, legde het op de grond, nam zijn mes en wenend sneed hij het de keel over.

Opm.-- Het Belgisch koloniaal recht zet Makalopembe in de gevangenis. Hij gedroeg er zich voorbeeldig. Maar werd als een zombie: zielig als een automaat.

Steekproef 67.-- Magie d.m. v. Tovervoorwerpen. (371/383)

Dit hoofdstukje vervalt in enkele verhalen.-- Doch eerst een inleiding.

Bibl. St.: M. Gillot, *Des sorciers, des envoûteurs, des mages*, Paris, La Table Ronde, 1961.

Schrijfster kennen wij reeds door haar: *Aux portes de l'invisible*, Neuchâtel (CH), 1968 (*E.RF. 234vv.:* *Larvae (Kopvoeters)*).-- Ditmaal halen wij enkele sprekende teksten aan (Marguerite Gillot is een ervaren occultiste) inzake het gebruik van voorwerpen in de magie. Wij onderscheiden, met haar, twee types:

a. De volt, ofwel een beeld(je) in was of klei, ofwel algemener elk voorwerp dat in magie gebruikt wordt,

b. De dagyde, die eveneens een afbeelding aanduidt (in het Frans: dagyde, figurine, éparge, poupée).

Samengevat: een volt of dagyde is een geladen voorwerp dat aangewend wordt om een of ander mikpunt - ten goede of ten kwade - te beïnvloeden.

Inleiding.

O.c., 18.-- Hoeveel mensen, zonder het te beseffen, drinken een drank die in schijn onschuldig is maar waarin een magiërin of magiër de eigen werkstof - bloed, speeksel, - urine - gemengd heeft met de bedoeling haar mikpunt definitief te onderwerpen? Of: men kan zich tot een magiërin wenden om een elixer of een poeder te bekomen die ritueel bereid zijn.

Het ei.

O.c., 18.-- De ei van de kip is een volt die vaak aangewend wordt hetzij om b.v. de 'begeerte' van een persoon,- 'begeerte' die 'liefde' geheten wordt op zich of een andere te betrekken hetzij om zich b.v. van een vijand(in) te ontdoen.

Methode (algoritme).

Om de begeerte te richten van een persoon neemt men een vers ei (dat de kip nog de dag zelf gelegd heeft). Men brengt in de schaal een klein openingetje aan. Doorheen dat gaatje schuift men de foto of b.v. de handtekening van het begeerde wezen. Men plaatst dit bewerkte ei de hele nacht door - steeds de nacht - onder het hoofdkussen waarop men slaapt. De morgen daarop zuigt men dit ei uit en eet men de foto of de handtekening op terwijl men driemaal - *opm.:* ter ere van de drie hoogste oerkoppels die een karikatuur vormen van de H. Drie-eenheid - de naam van de begeerde persoon uitspreekt. - Indien dat lukt, dan moet de zo grofstoffelijk verorberde - gevreten (kumo, d.i. heksendier dat vreet) - persoon: binnen de drie dagen opdagen.

Opm.: De feiten bewijzen dat dit - in een zeer beperkt aantal gevallen bewaarheid wordt.

De ervaringen van dr. Teutsch.

Schrijfster, verpleegster in Parijs, heeft vele relaties gehad met artsen.-- Ziehier wat zij uit de mond van één hunner vernomen heeft.-- Dr. Robert Teutsch vertelt.

Eén van zijn cliëntes - een bejaarde juffrouw V. - werd op hem verliefd. Zij kwam hem vaak “zonder reden” opzoeken, zocht hem buiten de raadplegingen te ontmoeten, nodigde hem op etentjes uit, trachtte hem te verleiden.

Aanvankelijk oefende Dr. Teutsch geduld en gaf haar te verstaan dat zij haar tijd verloor, dat hij iemand had van wie hij hield, dat hij ze niet wilde bedriegen.

Gaandeweg werd de cliënte echter meer en meer verliefd. Zij bleef maar aandringen. Zo kwam zij steeds als laatste op raadpleging om, na alle andere cliënten aan de beurt te komen.

Op zekere dag herhaalde hij haar op brutale wijze dat zij werkelijk haar tijd verloor, dat zij hem zijn tijd nutteloos deed verliezen, dat zij zich maar een andere arts moest zoeken, dat hij bevel zou geven ze niet meer toe te laten.

Buiten zichzelf van woede en wrok (*opm.:* teleurgestelde begeerte) vertrouwde zij aan een dame, die gelukkig ook cliënte van Dr. Teutsch was, toe: “Aangezien hij mij afwijst, zal ik hem wel iets aansmeren”. De persoon in kwestie schoot daarop in een lach, in de overtuiging dat zij onzin uitbraakte.-

Maar kort daarna werd Dr. Teutsch aan bevreemdende kwalen ten prooi en zijn echtgenote moest het bed houden (zij kon niet meer op haar benen staan, was iedere eetlust kwijt en kon niet meer slapen).

Noch analyses noch doorlichtingen gaven enige oorzaak van zo'n kwaal te zien. Zelf verloor de arts zich in allerlei hypothesen, gezien het feit dat ook hij aan “onverklaarbare kwalen” leed.

Tot op de dag dat de cliënte wie mej. V. haar machtswellustig opzet had toevertrouwd, bij hem op raadpleging kwam. Zij vond haar arts vermagerd, zeer vermoeid. Zij zei het hem. Vroeg hem met aandrang of hij zich niet ziek voelde.

Hij bekende dat hij zich niet goed voelde sedert enkele dagen. Waarop de cliënte hem meedeelde wat zij uit de mond van Jw. V. zelf had vernomen.

Als een flits ging het door het hoofd van de arts. Onmiddellijk zocht hij iemand op die terzake deskundig was, die hem de technieken van de tegenlotsworp bijbracht.

Deze technieken - want het zijn echte technieken - laten toe, indien zij goed uitgevoerd zijn, degene die het lot het eerst geworpen heeft, genadeloos ten dode op te schrijven, hoe deze zich ook te weer stelle. Zoiets overkwam de oude mej. V., die, terwijl Dr. Teutsch en zijn vrouw vlug herstelden, binnen de vijf dagen stierf.

Daar hij het zelf aan den lijve had ondervonden, ontpopte Dr. Teutsch zich tot een deskundige terzake. Waardoor hij personen die niet zomaar gewoon ziek waren maar in feite slachtoffers van lotsworpen, op doelmatige wijze kon helpen.

Dr. Robert Teutsch, die een klein werkje schreef over de lotsworp waarvan hij zelf ooit het slachtoffer was, is formeel wat betreft de band tussen de dagyde en de enkeling: wat met de dagyde (voorteken) uitgevoerd wordt, dat overkomt de in die dagyde afgebeelde en bedoelde enkeling (vervolg)

Of het nu uit liefde of uit haat is, de techniek (*opm.*: op zich neutraal op ethisch gebied) ‘werkt’: hetzij d.m.v. het liefkozen, omhelzen e.d.m. hetzij d.m.v. doorsteken (met naalden b.v.) slagen toebrengen, ‘brutaliseren’- begeleid door geëigende bezweringsgebaren en aanroepingen - men bekomt resultaat.-- Cfr. M. Gillot, o.c. 86.

Wij staan nu stil bij een aantal voorbeelden die M. Gillot zelf van dichtbij heeft beleefd.-- Doch voordat wij daaraan beginnen, vermelden wij dat M. Gillot niet helderziende (mantisch begaafde) is maar wel louter sensitieve en wel voor zover zij zich bedient hetzij van de pendel hetzij van de wichelroede. Meteen dus maken wij kennis met haar methode.

I. -- *Het toverei.* (373/

O.c., 19ss.. -- Het geldt een volt die breuk of haat uitwerkt.-- Ik heb die methode zien toepassen door een zigeunerin (“une bohémienne”).

Het betrof een jonge vrouw die na WO II (1939/1945) betreffende een erfenis verontrecht was door een afgunstige ‘cousine’ (nicht) wier pesterijen haar telkens weer vernederd hadden. De wraaklust, ten top gedreven door dit laatste rechtsgeding, dreef haar ertoe op de voorstellen van een zigeunerin in te gaan aan wie zij gewoon was wat geld of gedragen kleren te schenken wanneer deze, bijna iedere maand, bij haar aanbelde.

Op de bewuste dag trof de zigeunerin haar vol bittere gevoelens aan, want zo pas had zij de zekerheid verworven dat de erfenis van een gemeenschappelijk familielid haar door een hatelijke list van la cousine die alles opstreek, afhandig gemaakt was.

De notaris had haar gezegd dat ieder beroep op het gerecht onmogelijk was. De zigeunerin beseft die bittere teleurstelling: zij biedt haar diensten aan! Met name: de schuldige zo straffen dat zij aan een diepgaande wroeging ten prooi valt en een gedeelte van de erfenis terug schenkt. Waarbij de zigeunerin haar beloning ook niet wou missen. Het koopje wordt gesloten. Men spreekt af voor de week daarop: het zou volle maan zijn.

Het jonge meisje moest in een nieuwe handdoek een ei dat pas binnen de vierentwintig uren gelegd was, verschaffen. Zij ging het vroeg in de morgen op de markt kopen.-- Ik persoonlijk was van de zaak op de hoogte. Gezien mijn verlangen die bewerking bij te wonen werd ik -- een beetje tegen het voorbehoud van de zigeunerin in -- toegelaten.

De zigeunerin

Bruin van huid - met de nodige fierheid om reden van haar eersterangsrol - was in een lange rok van rode zijde gehuld, droeg zilveren sandalen om haar voeten. Haar vest was van een spinaziegroene wol en vormvast rond haar lenige en uitstekende borsten. De haren waren in een rode en gouden sluier gewikkeld. Zecchino's waren als halsketting rond de nek gehangen. Oorhangers bengelden aan haar oren.

Zij nam plaats met het gezicht naar het oosten.

Prevelde in een onverstaanbare taal een gebed. Daarop - met een ernstige stem - sprak zij drie woorden uit: 'Mani. Padme. Om'.

Zij nam het ei, zij tekende met een potlood op de schaal van het ei driemaal de voornaam van degene die het mikpunt (vervolg) van de volt was.

Zij murmelde daarna nog enkele woorden, concentreerde zich in diepe stilte gedurende een tijdje,-- plooidde de handdoek in tweeën, plaatste het ei in het midden, vouwde het doek weer toe. Meteen verpletterde zij in volle woede het ei tussen haar handen.

Daarna ontplooit zij de handdoek: stomverbaasd zagen de jonge vrouw en ik -- in het geel van het uiteen vloeiend ei-- een haarlok bestaande uit kastanjekeurige haren.

De zigeunerin: “Het is gelukt: gij hebt gezien dat ik het ei verpletterd heb in de handdoek die gij mij bezorgd hebt; gij kunt zelf vaststellen dat de haren van “la cousine” zich er in bevinden. Over drie weken kom ik terug. Ik vertrouw u ten volle”. Daarop ging de zigeunerin heen.

Wat mij betreft: ik was nogal septisch. Ik had alles gadegeslagen met een dosis wantrouwen. Maar daarbij ben ik er zeker van dat - materieel (*opm.*: grofstoffelijk) gesproken - het onmogelijk was geweest de haarlok in het ei aan te brengen,-- haarlok die de jonge vrouw formeel herkende als van dezelfde kleur als de haren van la cousine. Een verklaring voor dat fenomeen heb ik niet.

Maar het is een feit dat, vijf dagen na deze bevreedende ritus, het slachtoffer van deze magie van in haar bed aan haar familielid telefoneerde om te zeggen dat zij zich - sedert enkele dagen - onwel voelde en dat, gezien het feit dat zij bedlegerig was, zij haar met aandrang smeekte tot bij haar te willen komen.

Dat gebeurde.-- Tot grote verbazing van de jonge vrouw vertelde la cousine malade dat zij de nacht te voren een bevreedende droom had doorgemaakt: duivels, met de grijnslach op het gezicht, omringden haar en riepen: “Dievegge! Dievegge! Uw straf zult gij niet ontlopen. Voortaan zijt gij één der onzen”.

Terwijl zij zo spraken, bespotten zij haar en grinnikten zij.-- Zij werd wakker uit die nachtmerrie maar toen overviel haar een angst. Zij had besloten het onrecht te herstellen, haar nicht vergiffenis te vragen en ze te verzoeken de helft van de erfenis te willen aanvaarden.-- Eens dat de jonge vrouw het voorstel aanvaard had, herstelde la cousine.

Opm.: 1. De ware achtergrond van deze zigeunerin was in feite een magie die mooi beschreven staat in *H.P. Lovecraft e.a., Le Necronomicon*, Paris, Belfond, 1979 (// *Neville Spearman, The Necronomicon*, Jersey, 1978), 134/169 (*Al-Hazif, Le livre de l'Arabe Abdul al-Hazred*, 730, à Damas).

“Al-Azif” (schrijft rond 730, in Damascus (Syr.) de Arabier Abdul al-Hazred) betekent, in het Arabisch, “het nachtelijk brommen van insecten”.

Waarmee het murmelen van demonen metaforisch aangeduid wordt. Abdul al-Hazred was een dichter, iemand die gek was, die o.m. de puinen van Babylon, de ondergronden van Memfis en vooral de eenzaamheid van de grote woestijn in het zuiden van Arabië bezocht had.

“Men beweert dat die woestijn bewoond wordt door geesten die het kwaad begunstigen en door “de monsters van de dood”. Degenen die beweren er geweest te zijn, vertellen over bizarre en buitennatuurlijke fenomenen die er zich in voordoen”. (O.c., 11).

In alle geval twee dingen:

a. Wie het boek, de blz. 134/169 (de rest is commentaar), toepast, kan zich aan de ene misrekening na de andere verwachten (wat zij/ hij pas na jaren begint te beseffen: dermate sluw zijn de brommende nachtgeesten),-- zowel naar lichaam als naar geest;

b. De zigeunerin in dit verhaal kent uitstekend die geesten en heeft ze via seksuele magie aan zich onderworpen; gevolg: haar rituele magie werkt aanvankelijk weldadig (om achteraf kwaadaardig te werken,-- volgens het axioma: harmonie der tegengestelden, gekend in alle heidense culturen en inzonderheid religies). De jonge vrouw kan zich dus, na die 'weldaad' - een financiële - verwachten aan een nauwelijks merkbare reeks misrekeningen zo dat zij, in wanhoop eindigend, inderdaad riskeert "tot de hunnen/ haren - de brommende geesten van de nacht - " te behoren; tenzij zij zich tot God bekeert.

Opm. 2. Bemerkt de ceremoniële magie die de zigeunerin pratkeert: haar kledij, haar gebaren, haar woorden zijn tekenend voor één type van magisch te werk gaan dat zich in een waas van liturgie hult.

Opm. 3. Bemerkt - wat Marguerite Gillot niet ontgaan is - dat de jonge zigeunerin zich erotiserend opstelt: om de nekronomikongeesten gunstig te stemmen.

Opm. 4. In de Bijbel stoot men heel even op de brommende nachtgeesten, nl. wanneer de profeet Isaias het over Lilith heeft en haar woestijnwezens (*Is. 13:19/22; 34: 1/17 (vrl. 34:14)*),-- *Markus 1:13* verwijst daarnaar: "Jezus verbleef in de woestijn gedurende veertig dagen, door Satan op de proef gesteld. En hij was er met de wilde dieren. En de engelen dienden hem".

Het is verre van toevallig dat Jezus - eens gedoopt in de heilige geest (Gods levenskracht) - onmiddellijk daarheen trekt waar het heetste van zijn gevecht met "het kwaad" ("de bozen") te situeren is: uitgerekend daar stelt Satan hem op de (drieledige) proef; uitgerekend daar valt het oordeel der satanische geesten: "Hij zal sterven".

De tekst van Gillot verbergt veel meer dan hij onthult.

II.-- De mogelijke symptomen. (377)

O.c., 16.-- Mevr. X, een lieve dame die ik gekend heb, beleefde - na vijftientig jaren van volmaakt echtelijk geluk zonder enige feil - in radicale machteloosheid de even radicale gedragsverandering van haar echtgenoot.

Deze werd plots hard, onaangenaam, zelfs boosaardig. Hij liet ze van dan af 's avonds alleen thuis, antwoordde kortaf op alle vragen.

Die plotselinge verandering verontrustte ze. Haar eerste gedachte was: "Hij is ziek". Enkele weken later verliet de man het huis. Hij die tot dan toe verliefd was zoals op de eerste dag van hun ontmoeting, -- vol voorkomendheid en attenties, ze omgevend met zijn hele gemoed, bekende koudweg dat er "een andere" in zijn leven was: "Hij zou "die andere" nooit meer laten, maar zou in geen geval uit de echt scheiden".

De mooie en lieve dame stortte ineen: zo nu en dan moest zij zich tevreden stellen met enkele minuten die zij dan nog van haar rivale a.h.w. moest stelen. Deze rivale was al tweemaal uit de echt gescheiden en weduwe van haar derde man. Wat betekende: zij was aan haar vierde 'verovering' toe. Wegens het omvangrijke bezit.

Opm.: Steeds de begeerte.

De wettige echtgenote viel ten prooi aan een nooit eindigend verdriet, werd zwaar ziek, stierf enkele maanden later,-- alleen gelaten in een vreemd land waarheen haar man ze had afgevoerd om bij zijn minnares te kunnen zijn.

Een dame, een arts, met een gouden hart kwam ze alle dagen bezoeken: zij was de enige mens die haar doodstrijd van dichtbij meemaakte.

Marguerite Gillot: "Hoe was de gewetenloze rivale erin gelukt op zo snelle wijze haar wil door te zetten?".

Gillot beëindigt met deze hoofdvraag haar verhaal. Want haar bedoeling is niet zoals in deze cursus door te dringen en te onthullen tot op de bodem (voor zover dit op deze aarde mogelijk is).

Toch nog dit: zulke dingen vallen heden quasi-dagelijks voor zonder dat onze ethisch ontworpen, postmoderne cultuur ook maar iets vermoedt van "de brommende nachtgeesten", waartoe de waanzinnige Abdul al-Hazred indertijd in Syrië inleidde, terwijl hij daarbij voorspelde dat, op het einde der tijden, zijn bromgeesten van de nacht terug volop op aarde zouden komen. In alle geval: dergelijke symptomen kunnen erop wijzen dat hij gelijk had.

III.-- *Het ei aan de voet van een boom begraven.* (378/379)

O.c., 21s.. -- De jonge minnares van een politicus wou het tot het huwelijk brengen zij raadpleegde een zienster-magiëerin in les Ternes (een wijk van Parijs). Na vooraf een mooi borgsommetje te hebben gevraagd gaf deze de volgende raad.

Aangezien de jonge vrouw geen foto bezat, moest zij eigenhandig de voornaam van de wettige echtgenote - die zij wou uitschakelen - op een stukje papier schrijven,-- een vers ei nemen en er een openingetje in maken en het papiertje erin schuiven. Daarop moest zij het ei in de aarde begraven aan de voet van een boom. Liefst een dennenboom. Daarbij twee stukken hout in kruisvorm bovenop het ei leggen vooraleer het met aarde toe te dekken.-- Dat werd letterlijk uitgevoerd.

Drie weken later

“Haar vriend” kwam terug van een reis overzee naar Brazilië waarheen zijn vrouw hem vergezeld had. Hij liet haar weten dat zijn echtgenote aan boord van het schip zwaar ziek gevallen was,-- dat de scheepsarts en de artsen in Rio de Janeiro in allerlei hypothesen verloren gelopen waren, gezien het feit dat zij “geen enkele oorzaak” gevonden hadden die de bevreemdende kwalen waaraan de patiënte leed, alsook de plots zwart geworden en gezwollen benen konden verklaren.

Een prof in Parijs - geraadpleegd na de thuiskomst - had het over slagaderontsteking (‘artérite’).-- Alle energieke zorgen ten spijt was de zieke aan het wegwijnen daarbij ten prooi aan toenemende pijnen.

Tegelijkertijd was de jonge rivale - die ik in een club waarvan ik toen lid was, had leren kennen - diep in haar aan gewetenskwellingen ten prooi om reden van de uitwerking van wat zij gedaan had. Zij vertelde mij het hele gebeuren en vroeg om raad. Want wat zij eigenlijk beoogde, was dat de politicus - “haar vriend” - zijn ‘vrijheid’ verwierf, niet dat hij weduwnaar werd.

Ik was grondig verveeld en wist geen raad.-- De heks opzoeken om haar te vragen wat zij bewerkt had, ongedaan te maken? Daar was geen denken aan. Gesteld dat deze daarop inging, dan was zij ertoe in staat een nog hoger bedrag te vragen dan de oorspronkelijk bedongen som.

Misschien was zij ertoe in staat haar cliënte zelf tot slachtoffer van haar smerige praktijken te maken.-- Ik dacht na.

Misschien was het nog het verkieslijkste dat zij zich tot een priester wendt aangezien zij gelovig-christelijke was. Wat zij deed. Zij ging door met haar 'vriend' regelmatig te zien maar, volgens de raad van de priester, begaf zij zich negen avonden naar de kerk van le Sacré-Coeur (Montmartre) waarbij zij een bezweringsformule opzegde.

Daarna keerde zij terug naar de plek in le Bois de Boulogne waar zij de volt had weggeborgen. Zij haalde hem uit de aarde, goot er wijwater over en sprak de wens uit dat de zieke echtgenote zou genezen.

Ik moet eraan toevoegen dat zij ook vreesde dat, indien degene die zij begeerde vrijkwam ten gevolge van de wansmakelijke methode die zij had toegepast, zij dat mettertijd zeer duur zou bekopen.

Die weken later

Toen was het slachtoffer buiten gevaar. Het kreeg er de schijn van dat een nieuw geraadpleegde prof "het doeltreffende geneesmiddel" gevonden had.

Maar, terwijl haar verhouding doorging als te voren, liep zij - niettegenstaande alles - toch een weerbots op: haar benen geraakten gedurende een zekere tijd met puisten overdekt. De gevestigde geneeskunde was radeloos. Daarom ried ik haar wijwaterkompresen aan.

Tegelijkertijd liet zij zich door een gewetensvol magnetiseur verzorgen.- Blijkbaar: doordat zij haar misstap had willen herstellen kwam uiteindelijk alles in orde.

IV.-- Het hart van een kalf. (379/380)

O.c., 23.-- Als volt wordt, in Frankrijk, vaak aangewend het ei, maar het kan ook anders.-- Een boer in Normandië, het slachtoffer van de afgunst van een buurman - om reden van rivaliteit en om reden van 'gevoelens' (zijn vrouw had de buurman afgewezen) - , zag plots heel wat sterfgevallen in zijn veestapel en dit zonder voldoende reden.

De dierenarts besteedde er zijn zorgen aan. Zonder resultaat. Een koe bracht een doodgeboren kalf ter wereld. De melk, net zoals die van de andere koeien, droogde op. De varkens stierven de ene na de andere. Ten gevolge van "een bevreedende kwaal".

De eigenaar, een begoed man, geloofde niet aan lotswerpers. Maar na een jaar vechten zag hij zijn bezit bedreigd. De kop naar beneden zocht hij "een heks" op en dit op een dertig kilometer van zijn dorp. Hij zette zich over zijn eigendunk en zijn misprijzen voor "de dienaars van de duivel" (zo heette hij al dergelijke lui) en smeekte de heks tot op zijn bedrijf te willen komen en uit te zoeken of er soms niet "un maléfice caché" (een verborgen hekserij) aan het werk was.

Een redelijke overeenkomst werd gesloten. De magiër - zelf een gewezen herder - beloofde te komen bij de eerstvolgende volle maan.

Hij doorliep de velden, onderzocht het vee, de stal. Uit zijn zak haalde hij een wichelroede, doorliep het hele erf in alle richtingen, de roede in de hand. Stond plots stil voor de drempel, vroeg een spade en spitte zo'n dertig centimeter diep. Het hart van een kalf dat - met de nagels erin - al half verrot was, kwam bloot. Hetzelfde ontdekte hij aan de ingang van de varkensstal.

Daarop liet hij een houtvuur aansteken in het midden van het erf, wierp er de twee voltes in onder het prevelen van magische formules, maakte er het kruisteken over, zette zijn voetstappen viermaal over die voltes in het vuur in de richting van de vier windstreken.

Daarop keerde hij terug naar de stal: daar maakte hij een kruisteken over iedere koe afzonderlijk, waarbij hij enkele onverstaanbare woorden murmelde. Na dat bezoek van deze "witte heks" kwam alles in orde: het vee genas en de arbeid hernam de gewone gang.

Maar diegene die de lotsworp had gepleegd, kreeg plots een dubbele longontsteking; hij werd verscheidene weken bedlegerig. Wat hem de tijd tot nadenken gaf. Misschien leerde hij inzien dat hij de wet van de weerbots aan het ondergaan was.

V.-- *Een wassen bol in twee ijzerdraden.* (380/383)

O.c., 25.-- Enkele jaren geleden kreeg ik een telefoontje: een lieve kunstenaar riep mij om hulp. Ik moest zo vlug mogelijk komen, want haar arts stond machteloos tegenover een bevreemdende kwaal waardoor zij het bed moest houden sedert meer dan een week. De arts vond maar niet de oorzaak.

Zij was van een rondreis in de vreemde - met een uitstekende gezondheid - teruggekeerd. Maar nauwelijks terug in haar koket appartement kreeg zij zware koorts en heftige koppijn.

De dokter had ze daarvan genezen. Maar wegens een onverklaarbare duizeligheid die ze deed wankelen, kon zij niet eens op haar benen staan en ieder voedsel deed haar walgen.

Zodra zij in bed was, kwamen maagpijnen op. De vorige nacht was zij opgestaan maar in bezwijming gevallen.

Geïntrigeerd door de onverklaarbare fenomenen eiste de arts “een volledig onderzoek” (bloed, urine e.d.m.). De uitslag: “alles normaal”. -- Daarop stuurde hij op een doorlichting aan.

Maar de jonge vrouw herinnerde zich een gesprek waarin wij het ooit hadden over lotsworpen en mijn vermogen om d.m.v. mijn wichelroede lotsworpen bloot te trekken. Zij liet mij dus roepen. Dezelfde avond nog was ik bij haar.

Ik begon met de prachtige boeddha-beelden en de vele oosterse voorwerpen die haar interieur versierden, te toetsen: geen enkele kwaadaardige uitstraling kwam bloot.

Opm.: Men denke niet dat dergelijke artistieke en religieuze kunstwerken schuldeloos zijn. Niet dat zij altijd kwaad uitstralen. Maar occult behoort men, -- bij het kopen of krijgen, zeer op de hoede te zijn. M. Gillot had dus duchtig gelijk erop in te gaan.

Daarna toetste ik de kunstenares zelf. Ter hoogte van de zonnevlecht (plexus solaris) trilde de wichelroede heftig naar de aarde toe. Dat gebeurt anders wel wanneer ik ze over beoedeld water of een dood organisme houd. Blijkbaar was een lotsworp aan het werk. De vraag rees: “Waarvandaan komt die lotsworp?”.

Ik deed ze uit bed stappen. Zij liet zich in het midden van de kamer zetten. Ik maakte, met de roede, een beweging rondom haar. Op een dertig centimeter afstand liep ik rond haar met de wichelroede in de hand. Deze boog naar de plankenvloer wanneer ik mij tussen haar en haar bed bevond. Meteen wist ik de richting.

Ik volgde de lijn loodrecht op haar en kwam bij het bed terecht. Daar, in het midden van het bed draaide mijn instrument snel, altijd maar in de slechte richting.

Ik liep rond het bed: een uitstraling die van buiten af had kunnen komen (uitstralingen kunnen desnoods doorheen de muren), was er blijkbaar niet. Bijgevolg: een volt moest zich wel in het bed zelf bevinden.

De kuisvrouw hielp mij het bed toetsen. In de matras - ter hoogte van de chakra (wervelkanaal) die aan de zonnevlecht (de maagstreek als en wil) beantwoordt - merkten wij een scheur die d.m.v. een grof afgewerkte naad weer toegenaaid was. Wij sneden die stof door: tot onze grote verbazing vonden wij een wassen bol die tussen twee ijzerdraden in x - vorm geklemd zat.

Ik haalde de volt eruit en stelde vast dat hij een uiterst kwaadaardige uitstraling uitzond.

Nu moest nog worden uitgemaakt hoe dat ding daar geraakt was.

Ik telde, altijd d.m.v. de wichelroede, sedert hoeveel maanden de lotsworp al aan het werk was: ik vond “drie maanden”.

De kunstenaar was buiten zichzelf van de uitleg van haar mysterieuze kwalen alsook van de nauwkeurigheid van de informatie.

Daarop vertelde zij mij dat zij gedurende een maand haar appartement ter beschikking gesteld had van een kennis afkomstig van de Antillen, toen zij voor haar rondreis vertrokken was. Deze had zich zeer afgunstig getoond van haar bijval en had haar kwalijk genomen dat zij op zijn voorstellen niet was ingegaan.

De dag daarop was zij al te been. De onrustwekkende kwalen waren volledig verzwonden.

VI.-- Een geelachtige wassen bol.

O.c., 27.-- G.C., een schrijfster, werd verzorgd door één van mijn vriendinnen, een arts. Haar cliënte kon maar niet slapen doordat zij, zodra zij in bed neerlag, de prooi werd van angsten en ondraaglijke maagkrampen. De vriendin verzocht mij om hulp.

Wat mij opviel, was dat de echtgenoot van de patiënte dezelfde symptomen vertoonde en dit ook slechts ‘s nachts.

Ik stemde toe. De dokteres kwam mij halen op een avond, na de raadpleging, om mij tot bij de jonge vrouw te voeren. Sedert zes maanden had zij alle kalmeermiddelen en tranquillizers uitgeprobeerd zonder het minste resultaat. Dat had haar doen denken aan een occulte oorzaak.

In de studio, een grote ruimte, ontdekte ik niets kwaadaardigs. De patiënte zei dat zij vanaf middernacht tot aan het opstaan geen slaap kon vatten. Ook dat zij, eens doodop van de uitputting, begon in te sluimeren maar telkens daarbij wakker schoot van een pijn in de maag die op een messteek geleek die dwars door haar ging. Juist hetzelfde ondervond haar man.

Ik onderzocht dus de slaapkamer.-- Te midden van het bed vond ik een volt. Maar trof niets aan in de matras. De divan was zeer groot en de plankenvloer was bedekt met een dik tapijt.

Ik vroeg dus haar man het bed te verschuiven naar de naastbije living (waar ik geen kwaadaardigheid ontdekte) en het tapijt los te maken om na te gaan of niet een onverwacht voorwerp aangebracht was op de plek die beantwoordde aan het midden van het lichaam van de vrouw en de man.

Daarop vertrok ik. Inderdaad: de morgen daarop vernam ik telefonisch dat zij goed geslapen hadden. Allebei. En dat onder het tapijt een bol uit geelachtig was, geronnen bloed, twee zwarte pluimen in x-vorm aangetroffen waren. Zij hadden alles in het vuur geworpen. Een lichte knal volgde daarop terwijl een hoge steekvlam ontstond.

Ik vroeg G.C. mij op te zoeken in de namiddag en brieven en foto's mee te brengen van personen van wie zij kon vermoeden dat zij achter die lotsworpen stonden.

Tussen de brieven was er één die mij de ziekte-uitstraling bezorgde die ik zocht. Waarop zij vertelde dat die brief van de hand van haar eerste man was, een schrijver net als zij, van wie zij uit de echt gescheiden was enige maanden te voren.

Haar ex wou ze verplichten tot een samenleven met drieën,-- met een secretaresse waarvan hij reeds de minnaar was. Zij had geweigerd. De echtscheiding was weliswaar "in der minne" verlopen. Maar haar boeken verkochten beter dan de zijne!

Haar ex had haar dus willen vernietigen, -- althans als intellectuele. Een resultaat dat hij volstrekt zeker zou bereikt hebben overigens, was deze volt niet ontdekt geworden.

Wel betreurde ik dat de volt verbrand geworden was. Want, indien overeenkomstige uitstralingen bestonden tussen de volt en de brief of de foto die zij mij daarop toonde, dan had dit mijn uitleg kunnen bevestigen.

Zij was er zich van bewust dat haar ex zich wel eens had kunnen willen wreken. Ik toetste almaar door de foto om de oorsprong van zo'n magie te achterhalen.

Plots riep ik uit: "Is uw ex lid van een voedoe, sekte?". "Daarvan weet ik niets. Al wat ik kan zeggen, is dat hij veel gereisd heeft in Afrika, Oceanië, op Java en Bali, om de zeden van de inboorlingen te bestuderen".

Welnu, Bali is een pleisterplaats van zwarte magie! Ook wist ik dat men in de vodoe religie zich van zwarte pluimen bedient. Meer wist ik ter zake niet.

Eén punt moest nog opgehelderd worden: hoe was de volt aangebracht onder het bed? Toen zei zij dat zij hem op haar appartement had laten wonen toen zij op reis was in Scandinavië. Dat maakte de hele zaak begrijpelijk.

Steekproef 68 -- De kumo-mens. (384/447).

De tekst die nu volgt, is allereerst een uitgebreid en zo nauwkeurig mogelijk verslag.

Een verslag is een zo juist mogelijke weergave van een gebeuren of een tekst. Men zal zien dat wij zo tekstueel mogelijk weergeven in Nederlandse vertaling.

Maar de tekst die nu volgt, is meer dan dat: regelmatig, in kort gehouden tussenvoegingen, wordt een waardeoordeel geveld om de kwetsbare tekst van Sterly, de steller, bij te werken. Een waardeoordeel vellen inzake dingen die men zelf niet ervaren heeft, is gewaagd. Maar inzake de dingen die Sterly beschrijft, resp. verhaalt, is er een tweede weg; wie de cursus "*Elementen van religiefilosofie*" heeft doorgemaakt,-- vooral wie grondig thuis is in occulte dingen, heeft een ander waarderingsvermogen dan - wat men zou kunnen heten - een tegenonderzoek ter plaatse.

Inderdaad: wat Sterly weergeeft, klinkt voor al wie thuis is in religiewetenschap en -filosofie, dermate bekend dat hij de weg van het waardeoordeel via eigen waarnemingen inzake dingen als magie, kumo-magie e.d.m. als het ware zelf aanduidt.

Zelf tracht Sterly, in het spoor van Heidegger, de existentiële filosoof die één der merkwaardigste vormen van postmodernisme inluidde, hier en daar tot een 'verklaring' (niet in de lopende vakwetenschappelijke zin, maar in de heideggeriaanse zin) te komen of tot een kritiek.

B.v. waar hij zich verzet tegen de sancties die naar oeroude tradities de Simbu zelf willen toepassen, toont hij dat hij, niettegenstaande zijn radicaal fenomenologische methode die registreert zonder verpinken wat de mensen zelf, de betrokkenen, verklaren, toch soms een 'modern' of misschien Bijbels waardeoordeel velt.

Wij geven dus de volgende tekst in de hand als een kritisch verslag van een meesterlijke beschrijving van een cultuur die aan het ondergaan is doordat zij onder de pletrol van moderniteit (en postmoderniteit) alsook van de Bijbelse openbaring, zoals zij door de missie verkondigd werd en wellicht nog wordt, niettegenstaande de opening der kerken naar de primitieve culturen toe in haar definitieve crisis aan het geraken is. Een soort heimwee hangt over het hele boek daarover.

K.M 01.

De kumo - mens.

Bibl. st.: J. Sterly, *Kumo (Hexer und Hexen in Neu-Guinea)*, München, Kindler, 1987.

Dit werk, onze enige bron, is een meesterwerk. Het is in de geest van Martin Heidegger (1889/1976; fundamenteel-ontoloog) geschreven. Wat betekent dat het louter fenomenologisch tracht te werk te gaan,-- zonder enig traditioneel (zeker zonder enig modern) vooroordeel.

Waarbij men zich, op enkele plaatsen van het boek, van een zeer klein aantal heideggeriaanse termen, bedient (die, terloops, onzes inziens zeer ontoereikend zijn om het fenomeen 'kumo' nauwkeurig te bepalen).

Het reuzenaandeel van het werk is louter verhalend en beschrijvend weergeven,-- typisch voor de onbevooroordeelde fenomenologie of fenomeenweergave.

Dat dit zo is, blijkt o.m. o.c., 183: "Onze voorstellingen, omgeven ons met een soort schild, waarachter wij slechts dat waarnemen dat wij met onze rede kunnen verklaren".

De term 'rede' staat vooral voor al wat moderne axioma's zijn. De term 'voorstellingen' slaat op de denkbeelden van onze (moderne) rede. De term 'waarnemen' slaat op het directe contact met de gegevens, de 'fenomenen' (dat wat zich, buiten de rede en haar voorstellingen om,-- ja, tegen die rede en haar voorstellingen in, toont als gegeven).

Het is dus zo dat fenomenen weergeven zoals zij uit zichzelf zijn, pas mogelijk wordt voor zover men alle mogelijke vooropstellingen (axiomata) uitschakelt die met het gegeven of het fenomeen niets te zien hebben, en zich streng houdt aan de vooropstellingen of axiomata die het gegeven rein en onvertroebeld weergeven.

Daarbij kan het zijn dat de enkele basisbegrippen die Sterly aan Heidegger ontleent, wel noodzakelijk maar onvoldoende blijken, vooral wanneer men het fenomeen 'kumo' niet enkel beschrijft of verhaalt maar het uitdiepen wil.

Zoals ook de basisbegrippen van b.v. de huidige paranormologie, zoals zij door vele wetenschappers geduid worden, wel noodzakelijk maar niet voldoende zijn.

Sterly aarzelt nooit de huidige paranormologie - meteen ook de etnologie - als onvoldoende te brandmerken,-- althans voor zover deze door de meeste wetenschappers (die van de rede en haar voorstellingen uitgaan) geduid worden.

K.M. 02

Terloops: het spreekt vanzelf dat, voor steller van deze kritische weergave, de ‘rede’ (bedoeld is vooral de westerse rede, tot en met de rede zoals het moderne rationalisme ze opvat) en haar ‘voorstellingen’ wel degelijk werkelijkheidswaarde hebben. Ook al is die werkelijkheidswaarde soms zeer beperkt als het gaat over ‘obscure’ dingen - beter gezegd: ‘sacrale’ dingen - als het kumo-fenomeen op Nieuw-Guinea. Sterly overdrijft in het spoor van de (postmoderne) Heidegger.

Steekproef 1.-- De aretalogische benadering. (386/387)

‘Aretalogia’ was ooit de Oudgriekse naam voor “uiteenzetting over al wat als onverklaarbaar wonder overkomt”. Doordat de ‘aretè’ (latijn: ‘virtus’), de macht of levenskracht, in zo’n wonderlijke dingen bloot komt, past de term ‘aretalogie’ uitstekend.-- Wij halen gewoon aan.

(1).-- O.c., 348f. (Die Hexe Mayugl).

29.11.1983.-- Ik ging op weg. Voor een politiegebouw zag ik een stel mensen bijeen. In het midden een vrouw, van rond de veertig, op een stoeltje. Op een afstand van zo’n tien meter zat een kip vastgebonden. De vrouw zat er rustig bij en keek voor zich uit. Zij zag eruit als iedere vrouw. Twee politiemannen en meerdere “grote mannen” stonden achter haar. Het was muisstil.-- Ik vroeg Muglua wat er gaande was. “Ambu kumo” (Een heks).-

Ik volgde de kip. Met ingetrokken hals zat zij daar. Zij trachtte zich op te richten en met de vleugels te slaan. Daarop tuimelde zij om en viel neer. Als dood bleef zij liggen.-
- Een politiemannam nam ze op: “Zij is dood” zei hij.

Een Numbulsi (een der stammen) sneed de kip open. Daarop drongen de omstaanders dichterbij maar bleven op eerbiedige afstand van de vrouw.

“Ye konduagl demkane bolkwa” (Zij heeft de ingewanden van de kip in stukken gesneden).

Een de politiemannen sprak met de vrouw. “Zij zegt dat zij driemaal ‘geschoten’ heeft” zei hij.

“Dat klopt want de lever van de kip vertoont drie scheuren”.

“Het volstaat” zegt daarop de andere politiemannam. “Werp de kip weg”.

Waarop iemand ze in het stromend water van een rivier wierp.

Ik vroeg Muglua wie die vrouw was. -- “Het is een Komkane (een andere stam)” zei hij. “Haar naam is Mayugl. Zij was met Gin bogl, een Numbulsi gehuwd. Deze is gestorven, verleden week. Zij heeft hem met ‘kumo’ getroffen en gedood.

K.M. 03.

Een heks, een Kuglkane, uit onze clan heeft het onthuld en Mayugl heeft het bekend”. Ik vernam dat men de vrouw i.p.v. ze te berechten op traditionele wijze of op moderne wijze naar haar clan teruggestuurd heeft. Waardoor zij b.v. aan de doodstraf ontsnapt is.

(2).-- O.c., 349f.

(Nina Kulagina tötet einen frosch).

Waarom hadden de Numbulsi de politie in Gembogl gevraagd Mayugl, een Komkane, de heksenproef af te nemen? Niet om te tonen hoe dat gebeurt. Niet om te tonen dat hier “iets buitennatuurlijks” - levenskracht, ‘aretè’ - aan het werk is. Wel om publiek te tonen dat leven - van een kip b.v. - op kumo - wijze kan gedood worden. Want: zoals kumo-begaafden kippen, honden, zwijnen doden, zo doden zij ... mensen.

“Kumo golkwa” (De heks treft en doodt).

De aandacht van moderne mensen - missionarissen inbegrepen - die ‘kumo-macht’ als ‘bijgeloof’ van de tafel vegen, miskennen de feiten. Controleerbare feiten. Die aantonen dat modernisering of verbijbelsing dingen toelaten die voor primitieven als zij ontoelaatbaar zijn en blijven, alle moderniteit en christendom ten spijt.

Bij het onderzoek naar het wezen van ‘kumo’ viel ik op een tekst over een proefneming waaraan de Russische fysioloog Genadij Sergeiev, Nina Kulagina, een mediaal begaafde, onderwierp.

“Bevreemdend komt volgend experiment van Dr Segeiev met Nina Kulagina over. Het medium was ertoe in staat dankzij psychische concentratie het hart van een kikker - door wetenschappelijke middelen gecontroleerd - tot stilstand te brengen. Pogingen om het hart weer tot leven te brengen mislukten. De kikker werd door PK (psychokinese) gedood”.

Opm.-- Sterly, als heideggeriaan, verwerpt, als grondige verklaring van ‘kumo’, alle paranormologie. Toch vermeldt hij het experiment met Nina Kulagina. Wat erop wijst dat hij, noodgedwongen, zijn heideggeriaanse uitsluiting moet milderen. Wat insluit dat de ‘rede’ en de ‘voorstellingen’ der parapsychologen dan toch ‘werkelijkheidswaarde’ vertegenwoordigen.

Wij wijzen op deze ‘contradictie’, -- niet om Sterly’s methode te verwerpen, maar om op de grenzen ervan te wijzen.

Hiermee zijn wij volop in het thema van onze afrekening met Sterly ‘s schitterend verslag beland.

K.M. 04.

Steekproef 2.-- Kumo en gewone magieën. (388/392)

Vooraleer dieper in te gaan op wat kumo juist is, staan wij eerst even stil bij een paar lokale vormen van 'gewone' magie.

'Magie' is wezenlijk het beheersen - manipuleren - van (levens)krachten allerhande (in het antieke Grieks 'dunamis' (een term die o.m. in het Nieuwe Testament voorkomt en in het Latijn vertaald wordt door 'virtus')).

1.- O.c., 20.-- (Irian Jaya).

Irian Jaya is het westelijk gedeelte van Nieuw-Guinea, dat Indonesisch grondgebied is. Steller leefde jarenlang in Papua-Nieuw-Guinea, het oostelijk gedeelte, en wel zowat in het midden ervan,-- ten zuiden van Mt. Wilhelm (een berg van 4.510 m. hoogte).

Overal in Melanesië (dat Nieuw-Guinea en de westelijke eilandengroepen van Oceanië omvat) doch in sommige gebieden meer dan in andere waar men hekserij vreest, wordt zij van beschadigings- en dodingsmagie onderscheiden.

(1). -- Beschadigings - en dodingsmagie wordt meestal door een man uitgeoefend. Hekserij - o.m. kumo - wordt overwegend door een vrouw uitgeoefend.-

(2).-- Wie magisch te werk gaat, doet dit overwegend bij volle bewustzijn, bij dagdagelijks bewustzijn. De heks daarentegen bevindt zich in een of andere graad van vervoering (trance) - bij de oude Grieken 'mania' geheten.

Dit kan gaan tot 'lethargie' (schijndood). De heks ligt er schijndood (verkild) bij terwijl zij in dieren- of ook wel mensengedaante (dubbelgangster) haar biologisch lichaam verlaat om op tocht te gaan.

Dat ook hekserij een vorm van magie is, dat staat vast. Vandaar dat de grenzen nooit absoluut te trekken zijn.

2. - O.c., 50.-- (Toka, die Heilerin).

Hier gaat het over genezingsmagie.-- In de zomer van 1971 bezocht Sterly de genezeres Toka in Kagagl. Zelfbewust en zonder omwegen legde zij haar werkwijze uit.

De magische krachten heeft zij als jong meisje van haar moeder ontvangen (stamboombegaafdheid) die haar in dat domein onderwees.

1.- De aanduidingen (problemen) zijn: genezing van onvruchtbare vrouwen, contraceptie in de eerste maanden van de zwangerschap.

2.-- Daarbij past zij magische rituelen toe en wendt zij planten aan.-- Enige jaren later had Sterly de gelegenheid ze aan het werk te zien.

K.M. 05.

Haar 'nimbine' (magische kracht, levenskracht) wordt actief in het uitspreken van machtgeladen woorden, in het beademen - denk aan Jezus toen hij over zijn apostelen 'blies' - van planten (fytotherapie) waarmee zij massages uitvoert en in het bestrijken met haar handen.

1.-- Toka legt uit. Kumo-mensen houden alles geheim.

2.-- Wanneer Toka aanraakt, geneest zij. Wanneer kumo-lui iemand aanraken, wordt deze ziek of sterft zij/ hij.

3. -- Bedwelmingsmagie.-- Wanneer wij de termen 'beschadigings- en dodingsmagie' of 'genezingsmagie' gebruiken, dan hebben wij het over het uitwerksel. Ditmaal ligt het accent op de subjectieve toestand die het effect is.

3.a.- *Kui torra, die blaue Blume.* (O.c., 162).

1980.-- Begin september.-- Begeleid door twee Vandeke-mannen begeef ik mij op weg - doorheen het nevelwoud van Wuon mauglo - om de Mount Wilhelm (4.510) te bestijgen. Bij Kombugl mambuno rusten wij. Daar begint het alpine grasland (alpages). De morgen daarop gaan wij hogerop.

Toen wij op 3.800 m. hoogte de beide bergmeren Piunde en Aunde voorbij waren, was het alsof ik mijn beide benen niet meer voelde. Een lichte bedwelming overviel mij en ik had de indruk te vallen.-- Hoogteziekte,-- Maar ik ging door, ademde diep en de bedwelming trok weg.

Mijn ogen vielen op een houterig kruid met knotsvormige, gesloten bloemen van een lichtend-blauwe kleur. *Kui torra*. Wetenschappelijk: *detzneria tubata* (scrophularaceae). Vrij vertaald: "machtvol bedrog".

Mooi. Maar wie ze, plukt - zo luidt de mening - , krijgt koppijn, wordt bedwelmd, moet zich neerleggen. De Simbu beweren: "*Kui torra ye sungwa*" (Koppijn, bedwelming heeft hem getroffen).

Kui torra geldt als een gevaarlijke magische plant. Vroeger werd zij als pijlgif (*yerekirai*) gebruikt: de erdoor getroffen wordt ziek en sterft. Beoefenaars van magie steken een tak van het kruid in het dak van het huis om de bewoners ervan koppijn, bedwelming, braaklust - al de tekenen van hoogteziekte - en jeuk te bezorgen.

3.b.- *Tabu-Zauber.* (O.c., 163f).

"Kepe nimbine yongwa" (Hij legt afweermagie). Vooral om tuinen tegen diefstal (door jongeren, door uitgehongerden) af te schermen. Men knoopt 'bingwa' (varenpluimen) aan de afsluiting of aan een suikerrietstengel vast, terwijl men de zon aan-roept.

K.M. 06.

“Vader Zon, opdat gij op de dieven/ dieveggen let, bind ik deze varen vast”. Daarbij is de bedoeling: wie het taboe overschrijdt, krijgt vanwege “de zon” (*opm.--* bedoeld is de occulte machten - numina, wezens met levenskracht) - een roofvogel op het lijf...die met beven, bedwelming, bewusteloosheid treft.-

Opm.-- Dat numineuze wezens in de gedaante van een roofvogel iemand treffen, lijkt sprekend op wat wij verder in deze tekst zullen leren omtrent de werkwijze van kumo-magie.

3.c.- Kumo tongen. (O.c. 158/160.)

Opm.-- Wat Sterly nu vertelt, toont aan dat roken één der vele vormen van “in mania, vervoering, komen” inluit. Het verwijst naar druggebruik. Onder meer de magnetische slaap (hypnotische toestand waarin men nochtans actief optreedt).

De heksenmeester Siwi Getne stierf in februari 1970.-- Zijn tot dan toe geheime nalatenschap was opgeborgen in een oude koffer.-- Vol afschuw keken de naastbestaanden naar de ronde toverstenen, de kleine toverboog, het stuk ombu-schors. Er was ook een verdroogde zwaluwvleugel (die zij kumo tongen of kumo tongon heetten) bij.

Deze middelen ter ziekmaking en/ of doding - o.m. de naar kaneel riekende ombu - schors - waren van Ramu afkomstig.

Siwi Getne had de ombuschors in gloeiende as gehouden, de rook ervan over zichzelf en de vleugel van de zwaluw gehouden en geblazen, daarbij magische woorden prevelend. Daarna had hij zich te slapen gelegd - bedwelmd - waarna “zijn ziel” (*opm.-* - dubbelganger) in de gedaante van een zwaluw weggevlogen was.

Opm.-- Let erop dat hij én zichzelf én de zwaluwvleugel (pars pro toto, het deel voor het geheel) beroekt, bedwelmd heeft. Zo slurpt hij in zich de ziel - een dierlijke, onderwerpbare ziel - van de zwaluw in zijn ziel op om ermee te ‘werken’.

Polydoxie.

‘Polus’ betekent ‘veel’. ‘Doxa’ betekent ‘mening’. Ook primitieven kunnen meer dan één mening huldigen omtrent iets.

1. Sommigen beweerden dat Siwi Getne een kumo-man geweest was die “het binnenste” (biologische organen en psyche) kan ‘uitvreten’. Wat hem tot een door allen gevreesd man maakte.

2. Anderen zegden dat zijn ziel niet weggevlogen was,-- dat hij met de zwaluwvleugel veeleer magie gepleegd had tegen vrouwen die van hun man weggelopen waren.

K. M. 07.

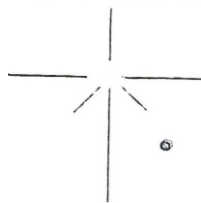
Daarbij had hij de ombubast laten aanbranden, de naam van een weggelopen samen met een magische formule uitgesproken en de rook op de zwaluwvleugel geblazen. Zodoende zou de vrouw zich met vele mannen op weg begeven hebben om zich tenslotte op te hangen.

Bij de Kamanuku heet dit type dodingstover kumo sangen. Het woord tongen of sangen is verwant met de term sang(g)uma, waarmee dodingsmagie op de noordkust van Nieuw-Guinea aangeduid wordt.

De praxis kumo tongen is weliswaar die van de kumo-hekserij benaderend maar de Simbu houden ze niet voor kumo, omdat zij **a.** magische spreuken behelst en **b.** slechts door mannen beoefend wordt.

Een bizarre geschiedenis

Kumo sangen en rookmagie lijken hetzelfde volgens een verhaal van Sundu Gamba (1971). Deze beweerde dat de Bundi de rookmagie ook in opdracht van de Simbu uitoefenen, wanneer zij de dood van “een groot man” willen wreken.

I. De magiër begint met kaketoë- of neushoornvogelveren in de vorm van een vliegende vogel op de grond te leggen. Daarnaast legt hij zijn kimagl kombugl, zijn magische steen (●).

II. Terwijl zijn biologisch lichaam als bedronken (bedwelmd) neerligt en door een andere man bewaakt wordt, vliegt de ziel (*opm.--* uittredende dubbelganger) in de gedaante van een kuglame (witte kaketoë) of kauglia (neushoornvogel) weg.

De bedwelmd toestand werd te voren verwekt door sterk te roken en de rook op de vogelveren te blazen totdat hij inslapend zich neerlegt en bewaakt wordt.

Opm.-- Men ziet het: én magiër én door de veren tegenwoordiggestelde vogel(ziel) zijn ergens één (magische identificering) bij de inwerking door de rook.

Het hele procedé doet denken aan wat men bij ons “de methode van de vliegende engel” heet (men hypnotiseert iemand en men doet hem in opdracht uittreden; desnoods hypnotiseert men de ziel (schim) van een overledene en doet ze, als onderworpen, uittreden om één met de magiër(in) een opdracht uit te voeren.

Het verschil zit hem in het feit dat men geen vogel onderwerpt maar een mens hypnotiseert.

De uittreding bij kumo-praxis omvat ook een vliegende ziel. Vandaar de gelijkenis.

K. M. 08.

3.d.-- Windkopf spricht. (O.c. 161f.)

1969.-- De oude Ganga met een gezelschap verbleef een week lang in het huis van zijn vriend Aba. Deze oudere man was een magiër: “Iri mbirre ndungwa yagl” (Rookkop hij spreekt man).

‘Iri’ is ‘wind’ maar ook ‘tabak’ (nicotiana tabacum; een nachtschadige) die ook ‘iri’ of ‘ussi’ genoemd wordt. “Iri ndongwa” is “hij eet wind”, d.w.z. “hij rookt”. -- Aba verborg niets en legde uit (waar de kumo-lui zwijgen).

(1) ‘s Avonds tegen 19.00 u. draait hij een lange sigaar. Terwijl hij de tabak in een droog bananeblad (embilame) rolt, prevelt hij magische formules.-- Hij rookt ononderbroken totdat alles in zijn kop draait en als een bedronkene (‘spak’ van het Engels ‘spark’) wordt en zich moet neerleggen.

Terloops de pidginterm “spak brus” - letterlijk: dronkenheidstabak - is het woord voor marihuana (cannabis sativa).

Opm.-- Hier wordt men gewaar dat de rookmethode met haar bedwelming de drugmethode benadert.

(2)a. Hij valt in slaap. Onmiddellijk vliegen ‘vogels’ met hem weg. Zo b.v. de rode paradijsvogel (baundo), de gele paradijsvogel (yambagl), of de neushoornvogel (kaugla).-- met die ‘vogels’ gaat zijn nimbine, zijn magische kracht, mee in de vorm van ‘adem’ of ‘wind’.

Opm.-- Deze beide termen doen denken aan Anaximenes van Miletos (-588/-524), de vroeggriekse denker der Milesische school die als ‘oerstof’ ‘aër’, lucht, en ‘psuchè’, adem, vooropstelde.

(2)b. De ‘vogels’ treffen degene die hij wil doden met zijn nimbine. Gevolg: de morgen daarop sterft het mikpunt! Let wel: al wat die ‘vogels’ (*opm.--* dierlijke zielen) doen, doet hij bewust mee! De vervoering is dus zeer beperkt.

Waarschuwingsmagie.

Wil Aba iemand met wie hij in conflict leeft, zijn “macht tonen” om hem tot inschikkelijkheid te brengen, dan breekt hij - op de hierboven geschetste wijze - een tak van een boom die naast het huis van zijn mikpunt staat, af.

Volgens Sterly lijkt zijn nimbine (‘dunamis’, lat.: ‘virtus’) ertoe in staat daarbij wind en rukwindstoten te veroorzaken.

Ganga legde er de nadruk op: Aba is een magiër, “een man-met-magische-woorden” (ka nimbine yagl). Geen kumoman!

K.M. 09

Steekproef 3.-- Symptomen van een kumo-aanval. (393)

O.c., 143f.o -- Diagnose der kumo-Krankheiten.-- Dit is om te beginnen met het eigenlijke kumo - fenomeen een semeiotiek (symptomenleer).

A.-- Het binnenste.

A.I. Voordat een kumo-aanval zich voordoet, kunnen chronische kwalen als malaria of astma de gezondheid van het mikpunt reeds aangetast hebben. Axioma der kumolieden: "Mensen wier weerstandsvermogen reeds aangetast is, treffen".

A.II. Frequente kwalen die gebeurlijk kumo-effecten zijn, zijn longkwalen, leverkwalen, bloedige stoelgang.

Minder frequent zijn gezwollen lichaamsdelen. Verder: acute longontsteking en pleuritis, besmettelijke leverkwalen en leverbeschadiging, darmkwalen waaronder enteritis necroticans en amoebdysenterie.

Longontsteking en leverkwalen waren - tot voor kort - kwalen met de hoogste sterftecijfers. Ook darmkwalen zijn vaak dodelijk.

Verdere symptomen zijn stekende hoofdpijn, stekende pijnen in de zijde, in de bovenbuik, stuitbeenpijnen.

Het binnenste in de taal die de kumo-aanvallen uitdrukt, is breed te nemen: het omvat zowel de organen als de psychische zijde.

Gevolg: verzwakking, aanvallen van bewusteloosheid, gevoelloosheid en apathie kunnen op kumo-aanvallen wijzen.

Neiging tot zelfmoord en uitvoering ervan, geestesstoornissen (waanzin) kunnen het effect van kumo-hekserij zijn.

Opm.-- Enkele jaren geleden stootte schrijver dezes op een jong meisje in de streek van Morzine (de stad in la Haute-Savoie), bekend om "le mal de Morzine", dat de inwoners der streek, op de eerste plaats de ouderen, zich nog zeer goed herinneren dankzij traditie, - op een meisje dus van zo'n tweeëntwintig jaar, dat hotelleriestudies aangevat had, dat vaak met het weekeinde en in gezelschap van kameraden in bezwijming viel. Bij zover dat de verontruste ouders een grondig wetenschappelijk onderzoek deden uitvoeren. "Wij weten het" zei iemand uit de streek."C'est le mal de Morzine". Die kwaal deed zich verleden eeuw voor jarenlang en heeft nooit een wetenschappelijke uitleg gehad. De mensen spraken van magie!

B. Het binnenste

Maar dan in de vorm van een ongeluk (uit een boom vallen b.v. of met de wagen verongelukken).

K.M. 10.

Steekproef 4.-- Een meervoud van kwaadstichtende elementen. (394/395)

‘Polydoxie’ heet het: behalve de (zwarte of gewetenloze) magieën en de kumo-methode zijn er nog andere factoren aan het werk, wanneer nl. zich de hiervoor vernoemde symptomen voordoen.

O.c., 138f. (*Geister und Krankheitsdämonen*) geeft ons een overzicht. Het bewijst dat de diagnose van primitieven verre van simplistisch is.

A.1.-- Dowe (= gitne dowe).

Dit is de term voor wildernisgeesten in het oerwoud. Meestal niet te zien tonen zij zich toch soms in een mensengedaante (met bladeren over de huid).-- Hun mikpunt zijn mensen en zwijnen.

Terloops: ‘dowe’ is ook de naam van een boomsoort, nl. *phyllanthus flaviflorus* (een wolfsmelkachtige). Het mocht wel eens zijn dat juist die plant, in vroeger tijden, gold als de toegangsplant tot dat soort geesten.

A.2.-- Dingan.

Eveneens wildernisgeesten. Zij tonen zich in de gedaante van “dengreme amban”, regenwormen.-- Deze bizarre ziektedemonen veroorzaken gezwollen organen (vooral de geslachtsdelen), bloederige urine, nierkolieken en natuurlijk uitputting.

B.1.--Dire duruagle korara.

Dit zijn vrouwelijke geesten - withuidige feeën - die met de kangi verwant zijn.-- Zij verleiden jonge mannen tot bijslaap (denk aan onze succubae of onderligsters) en treffen ze met geslachtsziekten.

Terloops: “diri duruagle” is ook de naam van een orchidee met roodgele bloemen (*dendrobium phlox*). Weerom waarschijnlijk in vroeger tijden de contacteerbloem.

B.2.-- Kangi (ook: kumo kangi. Gigl kangi.-- Masalai).

Sterly bestempelt ze als ‘mythische’ geesten.-- Deze numina zijn boomgeesten (in de keme-bomen, *bischofia javanica*) of moerasgeesten (langs de rivieren).

Zij tonen zich als mensen doch ook als aglandua-slangen. Als veroorzakers (‘Urheber’ in de taal van N. Söderblom) zijn zij tweesnedig:

a. zij zijn de beschermgeesten van de zwijnen (de naam voor die functie luidt ‘huisvaders’ of ‘oorsprongsmannen’);

b. zij zijn tevens ziekteveroorzakers (gezwollen, maagpijn).-- Zij hebben zich aan de modernisering aangepast (kledij, petroleumlamp) maar moderne banen en autoverkeer kan ze zo storen dat zij in afgelegen oorden huizen.

K. M. 11

Opm.-- o.c., 191.-- De kangi zijn lijkenvreter als de kumo-lieden. Maar zij graven de lijken niet uit de graven: zij werpen zich op de lijken van mensen die van steile rotsen in stromen geworpen worden.

In dat geval zijn dat dan heksen of mensen met een voor de gemeenschap gevaarlijke ziekte.-- Het zachte fluiten van de kangi klinkt als dat van een klein knaagdier. Sterly hoorde het zelf in 1980 terwijl een langwerpige lichtschijn binnenshuis traag voorbijgleed. Wat behelst dat zij zich ook in die gedaante tonen.

Opm.-- Wildernisgeesten en feeën of kangi hebben het vooral op het onderlijf en de geslachtsdelen gemunt.

C.1.-- Vooroudergeesten en gerua.

De “gerua gigi” zijn, met de voorouderzielen, mogelijke oorzaken van kwalen en ongelukken. Maar zij zijn ook de beschermgeesten van de voorouders en werken weldadig in op het goede gedijen van planten, zwijnen, kinderen.

C.2.-- Dodengeesten.

De geesten van gestorvenen straffen met verstopping, pijnen in het lichaam, epidemieën,-- razernijaanvallen.

Opm.-- Necromantie.

Totenbefragung (o.c., 281).-- Bij de Gende (in het Bundi-gebied) werd in de loop van een lijkviering publiek een dodenondervraging, necromantie, gepleegd.

Een man uit de klasse der Owo trad nader. Hij klopte met een pijl(schacht) op de lijkbaar die door twee mannen werd vastgehouden. Hij vroeg: “Hebben zij u wellicht met dodingsmagie bewerkt?”. Zo konden meerdere vragen gesteld worden.

Indien de baar heen en weer bewoog, nam men aan dat de ziel van de gestorvene ‘ja’ antwoordde. Bewoog de baar niet, dan was het zeker dat noch magie noch kumo-methode noch inwerking van geesten die de dood veroorzaken in het spel waren. Wat insluit dat de dood een natuurlijk fenomeen was.

Het bevragen van zielen van overledenen moet, aldus Sterly, vroeger een verspreid gebruik geweest zijn in het Simbu-gebied. Daar dit niet met het zielsbegrip van de Bijbel en met de zielsopvattingen der modernen overeenstemt, wordt zo’n necromantie heden nog nauwelijks gepraktiseerd.

Terloops: bij ons leeft zoiets voort als ‘spiritisme’. Ook New Age (Nieuw tijdperk) pleegt dergelijke dingen.

K.M.12.

Steekproef 5.-- Het onthullen van kumo-aanvallen. (396/398)

Heksenvinderij.-- Er zijn kumo-mensen die ontdekken of er kumo-aanval in het spel is.-- Een paar voorbeelden.

-- O.c., 255.-- “Hij is een kumo-man” zei Indanda, toen wij het over Kuglame hadden. “Hij is geen slecht mens (de gewone term voor een gevaarlijk kumo-mens). Hij heeft weliswaar kumo maar zijn kumo treft geen mensen. Hij is “kumo kanungwa yagl” (“Hekserij hij ziet man”).

Een vrouw van dat type heet “kumo kanungwa amsu” (Hekserij zij ziet vrouw). Hekserijzien kunnen meestal vrouwen, zeldener meisjes of mannen.

Zähmung des kumo (o.c., 258f.).- Ook ziende heksen, resp. heksers hebben een kumo in het hoofd. Maar zij zijn geen “yomba kinde” (slechte mensen).

Net als de sjamanen over een helpende geest beschikken en deze beheersen, zo ook de heksen-ziensters. Zij geraken niet in vervoering, weerstaan de boosaardige ingevingen. Zelf zijn zij sterk genoeg om de ‘thumos’ (een term die Sterly meermaals aanwendt en die zelfs als een soort Oudgriekse uitleg fungeert), levensmoed, levensbeheersing, in zich te beheersen.-- Zij zien - vinden (vandaar de term ‘heksen-vinderij’) - het kumo in de kumo-mensen. Ja, zij kunnen het eigen kumo-dier, als dubbelgang(st)er, uitzenden om ergens informatie in te winnen (zoals wij hoger zagen (K.-M. 04)).

Ontdekt dankzij kumo-hout.-- O.c., 168f. (Kumo ende, das Hexenholz).

‘Mantiek’ is ‘onthulling’ (lat.: divinatio), ‘wichelarij’. -- Het kumo en meteen de kumo-mens worden schuldig bevonden n.a.v. treurplechtigheden: ofwel roept men er heksenvind(st)ers bij of waarzeggenden ofwel verraadt de kumo-mens zichzelf. Dit laatste vooreerst doordat zij/ hij ‘s nachts in mensengedaante rondtrekt of doordat men de heksenfakkels nagaat.

Gedurende de treurviering houden kumo-mensen ‘hout’, stokjes - b.v. 2, 5, 8, 10 cm. lang - in de hand verborgen en trachten ze ongemerkt in de nabijheid van het lijk in de aarde te steken. Soms merkt iemand het op. Of men ontdekt de stokjes achteraf.

Ook gebeurt het dat de stokjes op de begraafplaats in de aarde gestoken worden, op de gigl pene, de plaats der geesten (schimmen).

Ook gebeurt het dat kumo ‘ende’ (de stokjes) in de gevlochten muur van het huis in de nabijheid van het lijk steeds gestoken wordt.

K.M. 13.

De reden.

De mening bestaat - aldus Sterly - dat, met dergelijke magische stokjes (alsook met magische steentjes (*K.-M. 06*)), de kumo-lieden de schim (geest) van de dode afweren (afweermagie) zo dat deze ze niet ziek maakt of beticht.

Opm.-- Nu is het een feit dat dieven/ dieveggen wier diefstal gelukt is, gelijkaardige dingen doen. Wat bewijst dat kumo-methode ook (gewone) magie omvatten kan.

Kumo-mensen verraden zichzelf ook nog op andere wijzen.

(1). *Koprofagie.*

‘Kopros’, in oud Grieks, betekent ‘uitwerpselen’. ‘Koprofagos’ betekent “die uitwerpselen eet”. -- In de biologie staat de mestkever daarvoor bekend.-- In de psychiatrie komt coprofagie ook voor en in de porno komen dergelijke dingen ook wel voor.

Hexen essen Kot (o.c., 203f.).

“Ik eet uw uitwerpselen” (denie) is een aloude uitdrukking: bij het ontmoeten van iemand drukt die stijlfiguur eerbiedige genegenheid uit. De term is figuurlijk doch wortelt in de opvattingen der Simbu omtrent kumo. Met de modernisering verdwijnt die uitdrukking.

Alfons Kumba vertelt.

Korumbi, een Kamanuku, trok er ‘s nachts op uit, met zijn vrouw, om uitwerpselen te zoeken.-- “Welke uitwerpselen?”, vroeg ik. “Van mensen en zwijnen”.

Wat deden zij daarmee?”. -- “Zij wikkelden ze in bladeren, bakten ze in de hete as en aten ze op”.

Kumo-lui der Simbu eten uitwerpselen: de berichten bevestigen het. Weinig mensen krijgen het te zien doordat kumo-mensen het in het geheim doen.

Toen drie jongemannen der Gandignem, ‘s nachts, hun clanbroer Thomas Siwi - december 1982 - verrasten, zagen zij dat hij een bundel bladeren onder de arm hield waarin pekpek, uitwerpselen, gewikkeld waren.

Volgens de duiding der Kamanuku is het het kumo-dier dat “zijn vader” of “zijn moeder” ertoe noopt: “Laat ons uitwerpselen eten”. -- Men weet dat kumo-dieren o.m. kevers kunnen zijn: waarom niet een mestkever?

Kuchen aus Kot (o.c., 206).-- Het gebeurt dat men koeken bakt uit pekpek!

Waardeoordeel.-- O.c., 204f. (gier auf kot).-- De Simbu verafschuwen het drek-vreten.

K.M. 14.

Zelfs - in aanwezigheid van medemensen - een wind lossen geldt als onvoornaam.-
- Bij de kumo-lieden slaat die afkeuring om in het tegendeel: “gier auf kot” zegt Sterly ('Gier' is heftige begeerte).-- Dat uitwerpselen rauw gegeten worden heeft hij nooit gehoord.

(2).-- *Lijkenvreterij.*

Schlimme Nachricht (o.c., 182ff.).

Sterly verneemt van Gande dat het lijk van Anton Gamba uit het graf verdwenen was.-- “Hoe kondt gij zien dat het lijk weg is?”.

“Het graf was open. Met rondom vele voetsporen van mannen, vrouwen, honden. De kumo-lui hebben het lijk uit de aarde gehaald, het verdeeld en opgegeten. Dat is zeker.

Sterly kon zoiets niet geloven: “Onze voorstellingen omgeven ons als een schild waarachter wij slechts waarnemen wat wij met onze rede kunnen verklaren”. Axiomatiek bepaalt fenomenologie!

Zusammenkunft der Kumo-Leute (o.c., 186f.).

Begin juli 1980.-- Op het kerkhof boven Kama mambuno was Gundu kumugl begraven.

In de nacht tussen 7 en 8 juli zag ik vanuit Morumbi mambuno hoe zich talloze lichten op het kerkhof verzamelden dat ongeveer op gelijke hoogte ligt, op de tegenovergestelde oever van de Kuman.

Wat ik toen zag, waren kumo-mensen (zoals mijn buurman Gamba Gona ‘s anderendaags zei): zij waren bijeengekomen om het lijk uit te graven en te verdelen.

Leichenzehren ist nicht Fressen des Inneren (o.c., 191f.).

Mij werd verzekerd dat kumo-lui de lijken als biologische werkelijkheid uit de graven halen, verdelen, en vlees en bloed en vet eten. Dit in mensengedaante (niet in ‘s nachts uitgetreden dubbelgang(st)ertoestand).

Herausholen der Leichen aus den Gräbern (o.c., 192ff.).

“Kumo yomba yaurikwa” (De kumo-mensen graven de lichamen uit). Zij bootsen kangi-geesten na (K.M. 10: Kumo kangi). Sterly: zij doen het - dat is zeker - in het biologische lichaam maar in een buitennatuurlijke zieletoestand.

Zubereiten und Verteilen des Fleisches (o.c., 194/197).

De Kamanuku kennen een ‘geestenspel’, met als titel “Zij verdelen het lijk in stukken”: de spelers/ speelsters komen, met bamboesnijmessen, aan het graf en doen zo alsof zij het lijk verdelen met de messen en het vlees en bloed verslinden. -- O. c., 234: “gigl dailkwa” (Zij bootsen de schimmen na).

K.M. 15.

Steekproef 6. -- Kumo-lieden zijn danig anders. (399/402)

A.--Inbreuk op bloed - en aanverwantschap.

Hexenschätzung (o.c., 216f.)

In hun heimat treden de Simbu als volk op, niet als massa.- Zij maken een “organisch lichaam” (primitief organicisme) uit: zelfs als enkelingen zijn zij wezens binnen het omvattende geheel en reeds onder oogpunt van ruimtelijke verbondenheid onverwisselbaar. Geleid binnen éénzelfde lotsbeschikking maken zij geen ‘enkelingen’ uit in onze zin.

De ‘organen’ van hun samenleven

Familie, stamboomlijn, clan en stam -- maken samen de stammengroep uit. De stammengroep der Simbu onder oogpunt van geschiedenis, taal en zeden maakt een geheel uit en weerstaat aan de individualisering zoals deze zich in de moderne maatschappij doorgezet heeft.

Ook de kumo-lieden behoren tot en leven binnen dit ‘volkslichaam’. Gevolg: wanneer blijkt dat zij er organen van vernielen - door ziekmaking, doding b.v. - , dan worden zij uitgestoten. Want zij zijn danig anders.

Angra/ Ambara, Mein Bruder/ Meine Schwester (o.c., 207f).

Zelfs vrienden spreken mekaar aan met de term ‘angramo’!

1.-- De term angra (mijn broer) is verwant met ‘angre’ (jachtpijl), want de pijl (en de boog) zijn betrouwbare vrienden.,-- In een onherbergzaam land,-- zonder wegen, met steile bergwanden, geweldige stromen en koude en natte bergwouden betekent “al wat broederlijk is” een niet in woorden uit te drukken band.

Broers helpen broers in nood. Ook indien deze misdadigers zijn, rovers, vrouwenverkrachters, doders. Enkel wanneer een gevaarlijke ziekte - melaatsheid of framboesia tropica - ze treft, worden zij uitgestoten en later gedood.

2.-- De term ambara.-- Gezusters zijn onderling minder onder gezusters dan in samenhang met haar broers verbonden. Zij worden uitgehuwelijkt, vaak ver weg van huis.-- ‘Ambara’ drukt “al wat vrouwelijk is” uit.

Kumo is binnen dat organische kader dermate als ziekte, als kwaad uit te stoten, ja, uit te roeien doordat het de onderlinge, organische verbondenheid frontaal in twijfel trekt.

K.M. 16

Immers de kumo-dieren, met hun dierlijke begeerten, zien in de medemens (clangenoot/ clangenote) iets dat uit te vreten is en wel in het binnenste (zoals hierboven (*K.-M. 09*) omschreven),-- iets waarvan de uitwerpselen en de lijken dienen 'gevreten' te worden.-- O.c., 215 (Trauergebaren) zegt dan ook terecht dat deelname aan een treurfeest (rond een lijk) vanwege kumo-mensen pure huichelarij is.

B.-- Schaamteloosheid.

O.c., 58ff. (Scham). Kumo-mensen zijn danig anders.

- a. Oppervlakkig bekeken onderscheiden zij zich niet van andere mensen.
- b. Wat echter opvalt, is hun houding t.o.v. de medemens.

B.I.-- Een schaamtecultuur.-

De Simbu zijn door en door beschaamde mensen: het schaamtegevoel omgeeft hen als een tweede huid. Indien iemand zich schaamt, zegt men "angai golkwa" (Hij sterft zijn plaats). Wij zeggen: "Hij verliest zijn gezicht".

Het beschaamdst zijn meisjes en jonge vrouwen.-- Een meisje dat onverwachts aangesproken wordt, knijpt de ogen dicht en glimlacht. Een soort schaamteglimlach. Of het steekt onwillekeurig de tong, of liever, de punt van de tong uit.-- Ook oudere vrouwen en mannen kunnen zich schamen. Echt oude mensen daarentegen vertonen nauwelijks schaamte.

"Dem kumburu erukwa". Schaamtegevoel kan diep "in de ingewanden" aanwezig zijn.

Zo stortte zich - 1982 - een jonge vrouw, met haar zoontje, in de rivier, nadat haar man ze in de tuin op de grond geworpen en daar beslapen had waar haar moeder erbij stond. Een echtpaar schaamt zich als het bij het liefdespel verrast wordt.

Men schaamt zich wanneer de genitalia, geslachtsdelen, onbedekt zijn. Ja, wanneer men, in gezelschap, een wind lost (behalve de mannen onderling in het mannenhuis of wanneer daarbij gezien wordt hoe men zich ontledigt).

Men schaamt zich wanneer men in het bijzijn van anderen uitgescholden, verdacht gemaakt of beledigd wordt. Zo schaamde zich de vrouw van Uru wanneer men ze van hekserij beschuldigde.

Men schaamt er zich ook voor iets te vragen zonder iets als tegengave te kunnen aanbieden, of wanneer men bij de ceremoniële uitwisseling ontvangen giften (zwijnen, geld, waardevolle dingen) niet op de aangewezen wijze kan vergelden.

K.M. 17.

Toen Gembe koglma in de zomer van 1976 een verkoudheid opliep, was hij erin beschaamd mij (Sterly beschikte over geneesmiddelen) op te zoeken om hulpmiddelen te krijgen zonder dat hij iets als tegengift kon geven. Zoals hij mij later zei.-- Dit “do-ut-des” (ik geef opdat gij geeft en omgekeerd) is een keiharde gedragsregel.

Mannen schamen zich wanneer zij, in een gevecht b.v., overwonnen worden: zo waren de Gandigsunanem beschaamd toe zij zagen dat kumo-lui het lijk van hun broer Anton Gamba uit het graf gehaald hadden want zij beschouwden dit als een nederlaag, een eerverlies. Een eerverlies in de strijd tegen de kumo-vraatzucht.

B.II.-- Een schaamtevrije cultuur.

Kumo-mensen, ofschoon levend te midden van clanverwanten, ofschoon levend te midden van schaamtegevoel voorziene mensen, lijken van ieder schaamtegevoel beroofd te zijn.

Als gevolg daarvan worden zij als slechte mensen afgewezen, uitgestoten, gedood. Dat kwetst ze in hun overdreven eergevoel met als gevolg dat zij bestendig leven met de noodzaak zich over hun gekwetst eergevoel te zetten.

De levensgeschiedenissen van kumo-lui tonen dat zij een gevaarlijk leven leiden juist doordat zij anderen die hun zeer nabij zijn, in gevaar brengen. Zelfs heden nog (1987) kunnen zij geslagen, uitgestoten, omgebracht worden.-- Zo bij de Niglnumbulnem Yaugl omba en bij de Inaugl Maria Mandigl: zij werden in hun woning verbrand.

Geen heks/ hekser zou anderen iets over zichzelf vertellen - zelfs niet wanneer het vreemden geldt - , uit voorzichtigheid, niet uit schaamtegevoel.

Sterly: “Mij leek het alsof een kloof tussen de alledaagse wereld en de nachtelijke kumo-wereld ligt.-- Enkel mij als vreemdeling leek dat zo! In het Simbu-dal betwijfelt niemand dat kumo-mensen en andere mensen in een en dezelfde wereld leven: dagelijks heeft men immers met kumo-lui te doen; dagelijks komt men ze onderweg tegen, spreekt men ermee, is men ermee op weg,-- werkt, eet men ermee”. (O.c., 60).

Zodat men kan samenvatten: binnen een schaamtecultuur vormen de kumo-lui een schaamtevrije maar uiterst voorzichtige subcultuur.

K. M. 18.

Een model.-- Die scharfsinnige Gewa. (O.c., 62f.)

(A) Zij is behendig. Maar zij is vlug opgewonden.

In tegenstelling tot haar man Uglka die over een rustig, evenwichtig temperament beschikt.-- Gewa is middelmatig groot. Zij was slank voordat zij, in 1982, ronder werd doordat zij naar de vijftigerjaren toe leefde. Gewa is katholiek. Moeder van zeven kinderen: twee zonen en vijf dochters waarvan Marta Dua de oudste is.

Zij is een actief wezen. Haar ogen kunnen boosaardig fonkelen wanneer zij een snedige opmerking maakt. Gesloten is zij niet: zij lacht en praat met anderen zonder een kletskaus te zijn.-- Wat het meest opvalt, is haar hoge stem, die, wanneer zij opgewonden is, schrill klinkt.

Gevreesd is haar scherpe tong: ik hoorde b.v. wel dat zij, over mij, ongunstige opmerkingen maakte, waarbij ik... niet kon verstaan wat zij zei.-- Zij vertelde o.m. sprookjes, maar sprak daarbij zo snel dat ik moeite had om ze te volgen.

(B)I. Haar terughoudende houding tegenover mij gaf zij pas op in 1980.

De dertigjarige Georg Mondo die met Gewa's oudste dochter gehuwd was, stierf plotseling. Marta Dua werd verdacht, aangeklaagd. Een menigte was toegestroomd. Marta loochende. Waarop men besloot ze te folteren. Toen ik dat zag, sprak ik de mensen toe om mijn voorbehoud te tonen. Ik werd bijgestaan door de councillor die zich opmaakte om de werkwijze te verbieden.-- Sedertdien beschouwt Gewa mij als haar vriend en als vriend van de familie en ... spreekt zij mij met mijn voornaam aan.

(B)II. Ik wist toen niet dat zij en haar familie kumo had.

Uglka ken ik sedert vele jaren. In 1983 vernam ik wat zich het jaar te voren in Gandigl had voorgedaan: Thomas Siwi, Uglka's oudste zoon, en Mume, zijn derde dochter, waren als kumo ontmaskerd geworden. Als heksendier had Thomas Siwi een kasuaris en Mume een varken.-- Zo beweerde men. Mijn burens zegden dat het kumodier van Gewa afkomstig was. Maar dat van de ouders en de andere familieleden kenden zij niet.

Tot daar één der meerdere beschrijvingen die Sterly ten beste geeft in zijn werk. Door er één uit te halen zijn wij een stapje dichterbij genaderd bij wat een kumo-mens eigenlijk zijn kan.

Letten wij vooral op de kwetsbaarheid inzake eergevoel eigen aan kumo-mensen: zij zijn "snel geraakt", 'lichtgeraakt'.

K.-M. 19.

Steekproef 7.-- Drijfveren en beweegredenen der kumo-lieden. (403/406)

De misdaden der heksen/ heksers kunnen beschreven worden in termen van voorteken (VT)/ vervolg (VV). Het vervolg is de daad. Het voorteken is dan ofwel een onbewuste drijfveer ofwel een bewuste beweegreden. Laat ons daar nu dieper op ingaan.

1.-- *Motive der Hexen* (o.c., 127f ..)

Heksen/ heksers worden ertoe genoopt - dwangmatig gedrag - 's nachts rond te trekken zonder dat zij daarbij de bewuste bedoeling koesteren mensen b.v. te doden.

Maar de drijfveren of beweegredenen die tot een kumo-aanval aanleiding geven, zijn de Simbu welbekend. wraakzucht, vaak ook nijd,-- vraatzucht die op het binnenste (vlees en bloed,-- vet, lever) van medemensen gericht staat.

Wanneer die 'thumos', die opgewondenheid, opkomt en tot 'aanval' aanzet, eindigt dit vroeg of laat met de dood van het mikpunt of slachtoffer.

Een aanslag - want dat is het juiste woord - vindt steeds plaats binnen de woongemeenschap van de clan of de afstammingslijn. Daarbij kent iedereen iedereen! Zo weet men waar iemand uit de clan of de lijn zich vermoedelijk heeft opgehouden of wat hij/ zij gedaan heeft.

Dat is de reden waarom men uit de voortekens, de voorafgaande gebeurtenissen, zal trachten te besluiten tot het vervolg, (de daad van) de schuldige.

Zo weten de Simbu bij benadering wie in de groep kumo heeft en ook blijft het nauwelijks verborgen wanneer b.v. mensen in conflict geraken of in mekaar geërgerd zijn,-- wanneer een verdachte persoon - kort vóór de dood van het slachtoffer - in de nabijheid van diens woonplaats tracht te geraken,-- wanneer een heksenfakkel (nachtelijke lichtverschijning) telkens weer dezelfde weg doorloopt.

Ergernis (teleurstelling, frustratie).

Ergernis is gestoorde innerlijke vrede,-- het kenteken bij uitsteking van zwarte magie en hekserij.

De 'thumos' of levensdrang in zijn gefrustreerde vorm overheerst dan de zakelijke geest en diens innerlijke vrede. Een heks/ heksers ergert zich wanneer zij geen zwijnevlees of een ander geschenk krijgt.

Een kinderloze heks doodt, geërgerd en nijdig, een zwangere vrouw of een pasgeboren baby.

Een heksers, geërgerd en wrokkig, wreekt zich op de vrouw die zijn voorstellen afwees.

K.M. 20

Geërgerd eergevoel.

Opm.-- Men kent in de huidige chaologie (theorie omtrent het overingewikkelde) de term ‘vlindereffect’, waardoor men aanduidt het feit dat op een minieme oorzaak (voorteken) een enorme reactie (vervolg) volgt. Luisteren wij naar Sterly.

Bij de dodingen die als wraakactie geduid worden, staat de vergelding vaak in geen verhouding tot de aanleiding.

De Simbu zien dat maar zij letten daarbij op de woede van de kumo-mens: “ye mundo kama si erukwa” (Het doet haar lever slaan). In een land waar de mensen toch al een uitgesproken eergevoel hebben, is het eergevoel der kumo-lui - de meeste althans - ziekelijk overgevoelig.

Opm.-- Dit illustreert de opgewondenheid of diep gestoorde innerlijke vrede.

O.c., 129f. (Rachedurst).-- De wraaklust van een kumo-mens is “als een grasbrand waarbij het vuur door een vonk ontstaan zich met windsnelheid voortplant” (aldus Sterly).

Omdat het hem niets te eten gaf toen hij om voedsel vroeg, doodde Aglua, een jong kumo-man, een meisje uit zijn clan.

Bij de Inaugl vroeg Maria Mandigl een man uit de lijn waarin zij gehuwd was, om het schuldgeld voor haar dochter - 7,50 kina (de munt sedert 1975) - Hij wees ze af en beschimpte ze. Daarop doodde zij zijn klein dochtertje.

Onverzadigbare vraatzucht.

De ‘thumos’ of levensdrang hoeft niet eens teleurgesteld te zijn. Heksen/ heksers neigen tot onverzadigbaarheid: vraatzucht drijft ze tot het eten van halfverteerd voedsel in de darmen van slapende mensen

O.c., 130 (Freszgier).-- De heks Wangla Weraï doodde de zuigeling van haar zwager Martin Waiangl, omdat zij “de zoet smakende lever” van de baby wou eten maar ook omdat, nadat hij verboden had zoete bataten op de markt te verkopen, zij woedend geworden was.

Opm.-- Hier hebben wij twee motieven: geërgerd eergevoel en vraatzucht.-- De kumo-dieren van de heksen Kewan Kangigl en Maria Mandigl namen uit de slachtoffers de lever en gaven hem aan “hun moeders” (de heksen) die hem bereidden en opaten.

Opm.-- Hieruit blijkt de dierlijke oorsprong van de vraatzucht.

Opm.-- Wij staan hier voor een soort dieptepsychologie.-- Het kumodier waarvan de kumo-lui zeggen dat het het is dat ze ertoe drijft, waarbij zij slechts schoorvoetend ingaan op die dierlijkheid, is de in de diepten der ziel van de kumo-lui actieve levensdrang die aanzet tot al wat afwijking is van de normen binnen de gemeenschap.

K.M 21.

Let er wel op dat die levensdrang niet zozeer het biologische binnenste maar het fijnstoffelijke (fluïdieke) binnenste bedoelt.

2. -- “*Böser Blick*” (o. c., 133f.)

Hiermee raken wij een ander aspect van de dieptepsychologie, nl. de onbewuste of onderbewuste levensdrang.

a.1. De term “het kwade oog” (“evil eye”) wordt door *John Nilles, The Kuman of the Chimbu Region*, in: *Oceania* xxi (1950/1951) gebruikt om de term “toro kinde erukwa” te vertalen. Deze drukt zowat uit “Hij kijkt slecht (boosaardig) aan”.

Maar dat zeggen de Simbu wanneer iemand woedend is of doordringend aankijkt zonder dat daarbij meteen aangenomen wordt dat hij/ zij de medemens door het aankijken wil schade toebrengen. Kijkt iemand een medemens boosaardig aan, dan zegt men ook “ye kan kince yongwa” (Boosaardig hem aankijkend hij legt).

Dat kumo-lieden over het kwade oog beschikken, dat zij levende wezens door de boze blik kunnen schade toebrengen of doden, blijkt op het eerste gezicht uit de notulen der politie omtrent de toetsing van twee heksen in 1982/1983.

Opm.-- De vraag rijst of die verslagen niet door westerse vooroordelen beïnvloed zijn.

a.2. In de Europese volkstraditie - aldus Sterly - wordt het kwade oog geduid als een aangeboren eigenschap waarvan heksen, magiërs en vreemden zich bedienen. Althans volgens *TH. Hauschild, Der böse Blick (Ideengeschichtliche und sozialpsychologische Untersuchungen)*, Berlin, 1982,-- een werk waarop Sterly zich steunt.

Opm.-- Wanneer de boze inwerking, door de blik of iets anders, on(der)bewust is, dan heten Fransen dit “être néfaste(s)”, onheilbrengend zijn zonder het te weten.

De ‘wil’ om te beschadigen of te doden of wat ook te doen is dan een in de on(der)bewuste diepten aanwezige ‘wil’ of ‘aandrang’.

b.1. Sterly.-- Een heks/ hekser moet in feite de onheilstichtende macht van het kumo-dier in zich “in herinnering brengen” voordat zij/ hij een mens, een zwijn, een kip treft.

Zo komt het dat de Simbu zeggen: “Kumo is in een mens ingedrongen en heeft hem getroffen (sungwa) of de lever en de darmen in stukken gesneden (balkwa), gebroken (bugun-dungwa) of opgevreten (nongwa),-- zonder dat zij van het kwade oog gewagen!

K.M. 22.

Kumo is de actieve macht die aan het werk is,-- niet een on- of onderbewuste blik.

b.2. Sterly. - De vrees voor het kwade oog zoals dat in Europa bekend is, is de Simbu onbekend.-- Dat dit zo is blijkt uit het feit dat kumo-mensen meestal anderen beschadigen wanneer hun ‘oorspronkelijk’ (*opm.*-- Sterly bedoelt ‘biologisch’) lichaam niet aanwezig is, in de gedaante van een dubbelgang(st)er. Het kumo kijkt niet aan: het treft. Een andere term daarvoor heb ik niet gehoord.

Opm.-- O.i. is Sterly hier niet in het klare.

O.c., 92, zegt hij: “Als onbewust aandeel aan het individuele zieleleven - zoals S. Freud dat verstaat - kunnen wij kumo niet duiden. Een heks b.v. is zich van haar kumo op ieder ogenblik bewust, ook wanneer het dier als dubbelgangster in dieren- of mensengedaante haar lichaam verlaat.

Wanneer het kumo erop uittrekt, gaat het bewustzijn mee, gedreven door de begeerte waarvan het “de belichaming” lijkt zijn.-- Slechts van kinderen met een kumo wordt gezegd dat zij de werking nog niet kunnen inschatten”.

Opm.-- Dat zal waar zijn. Maar, wanneer de heks bewust met het kumo-dier uittreedt,-- wanneer het dier haar begeerte belichaamt zoals Sterly beweert, dan heeft zij een bedoeling en let zij op haar mikpunt. Dat letten op een mikpunt is een blik! Een blik die van de ogen van het dier of de mens in de gedaante van dewelke de heks erop uittrekt, uitgaat.

Dat zij daarbij met meer dan haar blik - haar kwaad oog - aan het werk is, is ook het geval bij de Europese heksen. De ogende blik is de intentionaliteit van het bewustzijn dat let op het mikpunt-slachtoffer en op wat ermee moet gedaan worden aan boosaardigs.

Dat volgens het taalgebruik der Simbu daarbij niet uitdrukkelijk de term “kwaad oog” gebruikt wordt, belet niet dat het kwade oog er wel degelijk bij is. Dit blijkt des te meer daar de heks dagen of weken te voren haar aanval voorbereidt en bij het voorbereiden het mikpunt opzoekt, nagaat met de ogen die reeds dan boosaardig toekijken.

Wanneer zij dan ‘s nachts met diezelfde blik en bedoeling let op het mikpunt, dan is dat maar de voortzetting van wat zij reeds te voren deed. Of dat nu bewust is of on(der)bewust, is hier van minder belang: zij ‘oogt’ en wel boosaardig!.

K:M. 23.

Steekproef 8.-- het 'binnenste'. (407/410)

Reeds *K.-M. 09* en *16* b.v. bleek dat het begrip 'het binnenste' een sleutelbegrip is. Wij gaan daar nu dieper op in.

Aufessen des Inneren (o.c., 23f).

Alle verslagen zeggen hetzelfde: heksen/ heksers nemen het binnenste van een mens uit hem/ haar om het te bereiden en op te eten.-- Dat binnenste is op de eerste plaats de ziel of schim ('schaduw'), d.i. een soort fluïdum (*opm.--* niettegenstaande het feit dat Sterly reageert tegen aan de Simbu vreemde termen, gebruikt hij toch die term) dat het biologische lichaam doordringt en het tot een levend wezen maakt.

Opm.-- Voegen wij daar onmiddellijk aan toe: dat binnenste, in de fluïdieke zin, is tevens de dubbelgang(st)er! O.c., 24: "Die Hexe nimmt nicht das vorhandene Organ sondern dessen Fluïdum oder Anwesenheit".

De termen 'vorhanden' en 'Anwesenheit' komen uit Heidegger' s werken: zij zijn ontoereikend want veel te algemeen (ontologisch bedoeld immers) om juist één soort 'Vorhandenheit' (onmiddellijke gegevenheid in onze dagdagelijkse ervaringen van westerse mensen) en juist één soort 'Anwesenheit' juist weer te geven.

Sterly haalt *Bronislav Malinowski, Argonauts of the Western Pacific*, New York, 1922, 243f., aan.-- Wij zijn op het Trobriand-eiland Boyowa.-- Een vrouw vertelt hoe haar kind door een heks van zijn binnenste - lopoulo - beroofd werd.

Toen zij een klein meisje was, kwam op zekere dag een vrouw, Sewawela, bij haar ouders om hun een mat te verkopen. Sewawela kwam van het eiland Kitava maar was in Wawela gehuwd.

Voorteken: De ouders kochten de mat niet en boden haar maar weinig eten aan. Vervolg: wat de teleurstelling en wrok (*K.-M. 19*) van de als heks bekende Sewawela uitlokte die eraan gewend was "met eerbied" behandeld te worden. Het werd nacht. Voor het huis was het kind aan het spelen op het strand.

Plots zien de ouders een grote lichtkever (glim- of gloeiworm; *opm.--* vgl. kumodier) rond het kind cirkelen. Waarop de kever rond de ouders cirkelde en het huis binnenvloog.

Opm.-- Wie denkt hier, na vorig hoofdstukje, niet aan de boze blik gericht op kind en ouders?

K.M. 24.

De ouders zagen dat zoiets “niet normaal” was: zij riepen het meisje binnen en legden het te bed. Onmiddellijk daarop werd het ziek en kon de hele nacht geen oog toedoen. Ouders en andere verwanten waakten erbij. De morgen daarop was het kind “zo goed als dood”: enkel het hart sloeg nog.

De aanwezige vrouwen zetten de dodenklacht in. Maar de grootvader van moederszijde spoedde zich naar Wawela en zocht er de heks Bomrimwari op.

Deze nam kruiden en wreef er zich het hele lijf mee in. Daarop nam zij de gedaante van een ‘mulukwausi’, een vliegende heks, aan om, in die gedaante, het binnenste van het kind op te zoeken.

Zij zocht en trof het aan in Sewawela’s hut: het lag op een plank waarop de grote lemen schotels stonden waarin taro (= me, colocasia esculenta, een aronskelkachtige knolplant) in puddingvorm bereid was. Daar lag het binnenste “rood als kaliko”(opm.-: calico(t), katoendoek). Sewawela had het daar gelegd en was met haar man de tuin ingegaan met de bedoeling het te eten nadat zij teruggekeerd was.

Zodra Bomrimwari het binnenste gevonden had, voerde zij er op staande voet magische bezweringen op uit. Daarop begaf zij zich naar het huis van de vader, oefende verdere magie uit over gember-en-water en deed het binnenste in het lichaam van het kind terugkeren. Daarop begon het te beteren.

De weldadige heks kreeg van de ouders een aanzienlijke vergoeding voor de redding van het kind.

Opm.-- Vergelijk de methode van mulukwausi met die van de vliegende engel of die van de vliegende vogel (K.-M. 07).

Het begrip “het binnenste”.

Eigenlijk staan wij voor twee correlativa: het binnenste en dat wat het binnenste uitvreet (kumo).-- O.c., 86 : Het binnenste staat niet tegenover al wat buiten de mens is.

Opm.-- Ook deze twee zijn op elkander betrokken: K.-M. 09 leerde ons dat men als kumo-begaafde kan inwerken op “het binnenste” zo dat men uit de boom valt of een ongeluk met de wagen heeft. Het occulte binnenste en de occulte omgeving hangen samen, vormen een eenheid.

O.c., 86.-- De huid is het geheel van het biologische lichaam als omhulsel dat het binnenste omvat.

Opm.-- Maar die huid is doorlaatbaar, occult gesproken: zij is als een zeef waar doorheen zich processen afspelen.

K.-M. 25.

Letten wij er weer eens op dat Sterly het regelmatig heeft over het ‘eigenlijke’ binnenste (o.c., 23, 190, 86, 141f.): “De Simbu weten dat zij uit een zwijn de lever kunnen halen wanneer zij het geslacht hebben.

Van de heksen echter wordt gezegd dat zij de lever uit haar slachtoffers halen zonder de huid te beschadigen: een spreuk (...) zegt dat de term ‘kumo’ betekent “het uitvreten der levenskracht, het eigenlijke binnenste”. (O.c., 142).

Dit betekent dat kumo een fluïdieke (ijl- of fijnstoffelijke) activiteit is die erin gelukt, na het fluïdieke of zielelichaam te hebben uitgevreten, het materialiseert en tot grofstoffelijke werkelijkheid maakt.

Opm.-- Eigenaardig genoeg staat Sterly, uit heideggeriaanse vooroordelen, nooit uitdrukkelijk stil bij dit aspect en verwoordt het steeds in vage termen. Waaruit wel blijkt, dankzij redenering, dat er dematerialisering en hermaterialisering is. Dit dankzij greep op het fijnstoffelijke lichaam.

(1) Indien iemand bedroefd of ziek is zegt de Simbu: “Zijn binnenste spreekt zwaar of sterft”. Indien iemand in wie een kumo is ingedrongen doordat zij/ hij een zoete bataat gegeten heeft, onrustig wordt en tot rondtrekken, resp. ronddwalen genoopt wordt, dan zegt men dat “het binnenste” onrustig is. -- Dit betekent duidelijk dat het binnenste het psychische leven omvat.

Opm.-- Dit doet denken aan uitdrukkingen in de Bijbel als “het hart en de nieren” die door Jahweh doorzien worden,-- als “het gebeente” dat vermorzeld wordt,-- als “het vet” en dergelijke meer.

(2) Maar indien men het heeft over vlees en bloed - eigenaardig herinnerend aan Jezus’ woorden wanneer hij het over de eucharistie heeft (als “mijn vlees en mijn bloed”) -, long, lever, milt - vooral de lever -, dan gebruikt de Simbu ook de term “het binnenste”. Wat dan bewijst dat het biologische leven mede behoort tot het binnenste.

Verdere teksten.-- Wij geven nu een aantal aanhalingen.

1.a.-- Meestal is het het kumo-dier dat het binnenste - de lever b.v. - rooft of uitvreet. Daarbij wordt het biologische lichaam van het mikpunt, ofschoon binnenin gekwetst, niet fysicaal opengesneden om b.v. de biologische lever eruit te halen.

Voor de Simbu is het feit dat kumo-lui het gestolen binnenste bereiden en opeten, niet een tegenstrijdigheid want - aldus uitdrukkelijk Sterly - de kumo-lui hebben het op de dubbelgang(st)er van het binnenste - b.v. de lever - gemunt.

K.-M. 26.

1.b.-- O.c., 142.-- De kumo-lui, in het lichaam van hun slachtoffers ‘aanwezig’, halen er het eigenlijke binnenste uit en laat het overige gevoelloos achter. “Ye kuiama taia ongwa” (Zijn levenskracht, ziel, of schim) is heengegaan). Wat niet belet dat het eruit gehaalde biologisch gegeten wordt.

Opm.-- Wie ook maar een beetje in occultisme thuis is, weet dat men dankzij denken het fijnstoffelijke beheersen kan en het de- en hermaterialiseren!

2.a.-- Het strikte lijkenvreten is anders.

De kumo-mensen halen fysicaal het biologisch lichaam uit de graven, verdelen ze en eten vlees en bloed en vet.-Voor zover de gewone Simbu daarover oordelen kan, doen de kumo-mensen dit in hun mensengedaante.

2.b.-- Wij moeten dus vooropstellen dat de kumo-lui het vermogen om een dubbelgang(st)er te vormen, op het slachtoffer toepassen wanneer zij het eigenlijke van het binnenste van de rest van het lichaam losmaken.

Kumo = levenskracht.

O.c., 142.-- Wanneer een vrouw zoete bataten uitwoelt en de aan de wortels hangende kleinere knolletjes niet meer met aarde bedekt, verbranden zij door de zonnestrallen. “Ogai ande kumo iungwa” (De zon heeft de zoete bataten kumo ontnomen).

In de zon opdrogende knollen verdrogen, verschrompelen: het leven - kumo - gaat eruit! Zodat de term ‘kumo’ zowel levenskracht als levenskrachtvreten kan betekenen. Wat een geval van metonymie is. Nu is die levenskracht (dat wat iets tot een levends iets maakt) het binnenste. M.a.w.: kumovretende lui hebben het op het kumo gemunt dankzij hun eigen kumo!

Aangezien het biologische binnenste solidair is met het psychische, berooft de kumbewerking het slachtoffer - behalve van diens organen zelfs als de lever b.v. - ook van diens gevoel en levensdrang,-- zelfs van de wortel - mem - van zijn leven waarmee het eigenlijke binnenste in zijn geheel staat of valt.

‘Mem’ is ‘wortel’, ‘wortelstok:-- ook ‘grond’ of ‘oorsprong’. Het binnenste is niet meer gaaf (mundu).-- Opdat het slachtoffer zou kunnen herstellen - herleven - , moet het geroofde teruggegeven worden (zoals hierboven *K.M. 24 Bomrimwari* deed).

K.-M. 27

Steekproef 9.-- beschadiging. (411)

Schädigende Einflüsse (o.c., 131f.)

De kumo(ziel) van de kumo-lui die occult sterker en vooral die agressiever zijn dan de andere kumo' s (zielen), vreten deze uit om zich die macht (kumo) toe te eigenen en dit vooral in dierengedaante.-- Dit loopt niet altijd uit op de dood.--

1. Het kumo-dier kan b.v. een geleidelijk in ziekte wegwijnen veroorzaken.

2. Ook kunnen meer dan één kumo-mensen tegelijk éénzelfde mikpunt uitknagen.- De symptomen zijn: verzwakking, -- vermagering, uittering. Vgl. *K M. 09*.

Net zoals het lichaam van een heks/ hekser koud en bewusteloos in de woning ligt, terwijl de dubbelgang(st)er erop uittrekt, zo ook blijft, nadat het kumo-dier het eigenlijke binnenste weggehaald heeft, het slachtoffer koud en gevoelloos achter.-- Zo zegt mij een verpleger in het Gembogl-hospitaal omtrent het uitteren.

Opm.-- Wij verwijzen hierbij naar *Carlo Ginzburg, De Benandanti (Hekserij en vruchtbaarheidsriten in de 16-de en de 17-de eeuw)*, Amsterdam, 1986.

Het werk - o.m. o.c., 54, 67, 100 - vermeldt hoe heksen en benandanti ook in een schijndood - koud en bewusteloos - vielen, eeuwen geleden in Noord-Italië. De gelijkenis is opvallend en wettigt de term 'heks(er)' als vertaling van 'kumo-mens'.

Onbewuste beschadiging.

Vaak lijken kinderen die kumo-begaafd zijn de verderfelijkheid van hun kumo-praxis niet te beseffen.

Een achtjarig jongetje die van zijn moeder een kumo-dier gekregen had, gaf zijn kleinere halfbroertjes en halfzusters uitwerpselen te eten.

Hij bracht ze bij dat het 'voedsel' was! Sedertdien werden de kinderen ziekelijk en bleven in hun groei achter.

Wat zo-even van kumo-kinderen gezegd werd, wordt ook wel beweerd van volwassenen: kumo-volwassenen zouden soms andere mensen beschadigen of de dood aandoen zonder dit bewust te willen.

Opm.-- Men moet opletten wanneer het gaat om 'bewust/ onbewust', omdat het menselijke bewustzijn weliswaar bewust te werk gaat maar niet zonder soms zeer erge dosissen on- en onderbewuste invloeden die zo zijn dat zij moeilijk onderscheidbaar blijken van bewuste daden. Wie in een klimaat van kumo-dierlijke begeerten leeft, beseft dit en beseft het ook niet!

K.-M. 28

Steekproef 10. - Nog eens: kumo en gewone magieën. (412)

Wij hebben dit thema al aangesneden *K.-M. 04*. Wij hernemen het nu omdat wij nu veel beter weten wat kumo-methode is.

O.c., 165 (*Hexenwesen und Zauberhandlung*). Zegt Sterly: “Kumo is een wezen of onwezen (“Wesen oder Unwesen”). Beschadigings- en dodingsmagie zijn praktische handelingen”. Dat is het heideggerianisme van Sterly! Maar wij luisteren verder naar hem.

Volledig opklaren laat dit onderscheid zich niet, want magie en heksenwezen geschieden beide binnen de horizon (*opm.-- axiomata*) van de magische machtigheid (‘Mächtigkeit’).

Is het nu magie of hekserij wanneer een vrouw een man” een slechte spijs” geeft en hij daardoor ziek wordt? Ook de Simbu weten het niet altijd goed. Tenzij wanneer b.v. een vrouw reeds te voren als kumo-vrouw bekend staat.

Wat niet belet dat zij het onderscheid tussen “kumo nongwa” (Een heks/ hekser vreet) en “pelpegl yongwa” (Een slechte spijs ligt) niet bestrijden.

Wanneer een heks(er) iemand, met boosaardige bedoelingen, iets te eten geeft, doodt in dat geval (nl. het kumo-diergeval) niet de spijs op zich maar het kumo-dier.

Afvalmagie (die met resten van mensen b.v. werkt) is met hekserij niet verwant.-- Maar de vervoeringspraktijken kumo tongen (*K.-M. 06*: vooral in de vorm van de vliegende vogel) en iri mbirre ndungwa (*K.-M. 08*: Rookkop hij spreekt man,-- met de vliegende vogel) zijn blijkbaar verder uitgewerkte vormen van de sinds aloude tijden overgeleverde kumo-praxis der Simbu.

Vergeleken met die praxis geven de vervoeringstoestanden der Simbu-hekserij de indruk een minder ontwikkelde vorm van hetzelfde te zijn.

Opm.-- Sterly zegt dat het kumo-dier “een (on)wezen” is en magie een praktische handeling. - Maar het kumo-dier handelt ook en dan nog magisch (want het beheerst - manipuleert - ‘kumo’ (zielestof)). Terwijl magie, - in de vorm van kumo tongen en iri mbirre ndungwa ook een vliëgend (on)wezen, een vogel b.v., omvat.

Waarom niet simpelweg gezegd dat kumo-methode een soort magie is,-- verschillend van de andere types van magie maar fundamenteel ermee verwant en dat magieën die vliegende vogels aanwenden, gebeurlijk kumo-dieren bevatten?

K. M. 29.

Steekproef 11.-- Contactmagie. (413/416)

Wij beginnen met een fundamenteel hoofdstukje.

Seele und Schatten (o.c., 157).

‘Ziel’ en ‘schim’ (‘schaduw’) duiden de Simbu met één en hetzelfde woord aan: kuia of ook kuiamo. Dat betekent ‘levensgeest’, ‘levensziel’, d.i. dat wat - als wortel van leven - iets dat op zich dode stof (ijle of grove stof) is, tot levend wezen maakt.

Thumos.-- Volgens Sterly beantwoordt dit aan het Oudgriekse ‘thumos’. -- Zo - aldus Sterly - wanneer de mens droomt, verlaat kuia voor een tijdje het biologische lichaam en is kuia aanwezig bij dat waarvan het droomt.

Opm.: Het staat vast dat, bij de antieke Grieken, de term ‘thumos’ inderdaad “ziel, levensbeginsel” betekent maar met de nadruk op de ziel als bron van voelen en willen en denken. Vandaar dat ‘thumos’ gemakkelijk ‘levensdrang’ en gebeurlijk “teleurgestelde levensdrang” betekent.

Opm.: Dat in de droom de ziel het lichaam op een of andere wijze verlaat (niet zozeer in schijndood of lethargie), is een gegeven dat vele etnologen ontmoeten.

Aangezien al wat de mens aan ruimte inneemt, d.i. zijn lichaam, zijn woning, zijn gerief, tot de levensziel behoort (*opm.:* men kan ook zeggen dat kuiamo uittreedt en in die dingen trekt als buitenlichamelijke ziel(estof)), kan men via deze dingen (waarin kuia aanwezig is) ook op de levensziel invloed uitoefenen. Die invloed kan zover gaan dat, wanneer er de wil toe is, de levensziel definitief uit de ingenomen ruimte (lichaam, woning, gerief) trekt, waardoor hij/ zij sterft.

Opm.: Als heideggeriaan verwerpt Sterly termen als ‘animisme’ of “pars pro toto” (het deel staat voor het geheel) en vervangt ze door (te algemene) termen uit het heideggeriaans taalsysteem (‘aanwezigheid’/ ‘afwezigheid’; omkering e.d.m.). Het is duidelijk dat die afgewezen termen minsten even goed weergeven als die van Sterly. Al was het maar doordat zij nauwkeuriger en door gebruik ingeburgerd zijn.

Contacttover steunt blijkbaar op het begrip “ingenomen ruimte”.

Aanraking, indringing in de ingenomen ruimte kunnen magisch werken.-- Dat het hierbij allereerst om fijnstoffelijkheid gaat, blijkt uit o.c., 139.

Het bloed van een vermoorde kan in ons lichaam dringen en gezwollen veroorzaken. De huidbesmetting van een lijk kan de treurende errond, vooral degenen die het lijk dragen, met “yono sungwa” (verzwakking en lamheid) slaan.

K.-M. 30.

Opn.: Hier situeert zich het begrip “occulte besmetting”: het (lichamelijk) contact met b.v. een lijk kan het indringen van een ziekmakend of dodelijk werkend fluidum (kumo) veroorzaken.

Contactmagie.-- O.c., 154ff. (*Kontaktzauber*).

Over een bevreemdende soort contactmagie gaf mij Siwi Kamuna 1971 uitleg.

Het gaat over een hoge boom, de andembugl, die zeer giftig is. Hij vertoont hand-grote bladeren, witachtige bloemen. In zijn onmiddellijke omgeving groeien geen andere planten (grassen, bomen b.v.). De dieren mijden hem.

Indien een vogel erin terecht komt, valt hij dood.-- Volgens Sterly verwijst dit verhaal naar de beruchte upas-boom (*antiaris toxicaria*) uit wiens melksap in Indonesië pijlgift gewonnen wordt.

Welnu, de magiër - vader van de andembugl geheten - schiet met een viertandige vogelpijl bladeren van de andembugl, schuift ze met een stok in een bamboestengel die hij goed afsluit en in zijn huis bewaart.

Indien hij een ‘vijand’ schade wil toebrengen of een dief betrappen, strooit hij enkele bladeren zo op de grond dat zijn mikpunt er moet over stappen of er zich op zetten.

Door het contact met die bladeren haalt het mikpunt zich “andembugl yongwa” op de hals, -- een ziekte die krabben en mager worden behelst.-- Slechts de vader van de andembugl kan deze kwaal bezweren. Iets waarvoor de zieke hem een vet varken moet schenken als tegengave.

O.C. 155f. (*Gespräch über Abfallzauber*).

Kimagl betekent ‘afval’. Of resten die tot de onmiddellijke omgeving van iemand behoord hebben.

In de zomer van 1971 in Tora mambuno waren vier arbeiders aan de opbouw van een zaagmolen bezig. Zij rookten sigaretten. daarvan legden zij de restjes, de peukjes, op een hoopje. Dat is één type van ‘afval’.

“Hier zijn oude vrouwen” zei één hunner. “Zij komen uit het Bundi-gebied en trouwden hier in de clan in. Indien zij de peukjes vinden, kunnen zij daarmee “kwaad stichten” en ons b.v. ziek maken. Daarom leggen wij de peukjes bijeen en werpen ze later in het vuur.

Eén der arbeiders: “Zo’n vrouw wikkelt ze in bladeren en neemt ze mee. Dan wikkelt zij er boombladeren rond terwijl zij er magische woorden over uitsprekt.

K.M. 31.

Zo'n bundel verbergt zij in haar huis onder het dak boven het vuur.-- Velen beweren dat de Bundi de kimagl, de afval, in een bamboe steken en deze dan roken.

Wanneer een vrouw dat doet, dan wordt de man wiens kimagl zij heeft, nog binnen de maand ziek: hij kan kortademig worden of zijn gezicht zwelt op of hij bloedt uit de neus of krijgt verzweringen.

Opm.: Men ziet dat, via contact, men de buitenlichamelijke ziel, in de ingenomen ruimte aanwezig, kan misbruiken tegen degene van wie die ziel(estof) is. Afvaltover is één toepassing van contactmagie.

De magische boog.-- O.c., 156 (*Der Zauberbogen*).

Zie ook o.c., 77; 158.-- Kimagl kimbre is de kleine magische boog, gemaakt uit de pennenschacht van de kasuaris (*casuaris bennetti*,-- een dier van een meter hoogte). Hij diende Siwi Getne als magisch dodingsmiddel tegen vrouwen en mannen. Zo, wanneer er iets gestolen werd uit zijn tuin, schoot hij in het voetspoor van de dief / dievegge. Deze moest daarop verzweringen aan de benen krijgen, doorgaan met stelen, het huwelijk zien uiteenvallen en tenslotte sterven.

Opm.: Het voetspoor drukt in de grond de buitenlichamelijke ziel(estof). Iets dat vele dieren - honden b.v. - zeer goed ruiken zo dat zij de ingenomen ruimte van iemand gewaar worden.

Toen een man uit een ander stam naar Gandigl kwam - uit een stam die vele Gandigl-nem en andere Kuglkane gedood had -, schoot Siwi Getne in alle geheim met de magische boog een pijl in zijn ye kuia, zijn schim (schaduw, uitgetreden ziel(estof)). Wanneer bloed aan de grasstengel te zien was die als pijl diende, moest het mikpunt daarop gestorven zijn.

De Gandiglsunanem beweren zelfs dat de kumo-man Siwi Getne de mensen met zijn magische boog in het geheim bloed afgetapt heeft.

O.c., 157f. (*Der geschabte Totenknochen*).

Een dief/ dievegge die bananen gestolen heeft, kan zijn/ haar aanwezigheid (*opm.:* ingenomen ruimte met buitenlichamelijke ziel(estof)) niet ongedaan maken.

Een magiër(in) betrapt langs die weg zijn daad en werkt zodoende op zijn levensziel in.

Wanneer bij iemand bananen gestolen zijn, moet de bestolene op de begraafplaats gaan en daar een stuk been van een dode zoeken.

K.M. 32.

Hij raspt er een beetje van op een blad en legt het been terug in het graf. Daarop graaft hij de wortelstok van de bananenstam waarvan de bundel gestolen werd, uit en snijdt er een stuk uit. Hij boort er een klein gaatje in, steekt het blad met het beenstof erin. Daarover strijkt hij aarde glad.

Dan legt hij dat in een ondiepe kuil in de nabijheid van het mannenhuis, yagl ingu, een meestal rechthoekig, soms rond gebouw waarin de mannen en de jonge mannen van een grote familie of een lijn slapen. Hij bedekt alles met aarde.

Een maand later gaat hij na of de stomp vergaan is. Is deze zwart geworden en verrot, dan weet hij dat de dief/ dievegge een zwarte huid zal krijgen en sterven.

De uitleg van Sterly: “Het overmachtige - Sterly’s eigen term voor “buitennatuurlijke macht” - dat de dief treft, is de geest van de dode wiens beenraspsel in de bananenwortel steekt’.

Opm.: Ook de beenderen van een gestorvene bevatten diens buitenlichamelijke ziel/ zielestof of kumo en behoren tot diens “ingenomen ruimte”.

Kumo en ingenomen ruimte.

Men kan de vraag stellen waarom wij zo lang stilstaan bij contactmagie die, op zich, niet zo nabij is t.o.v. kumo-activiteiten. En toch! O.c., 132.-- “Een onheilstichtend fluïdum” (*opm.:* in tegenstelling tot wat Sterly o.c., 156 zegt, gebruikt hij hier toch de term ‘fluïdum’ - zo lijkt het) - gaat van alle mogelijke kumo-dingen uit: van kookstenen, beenderen van kumo-slachtoffers, van haren van heksen, kumo-stokjes (die, in de nabijheid van een lijk, door kumo-mensen in de aarde gestoken worden).

De Simbumensen duiden ze als gevaarlijk, ziekmakend. De dreigende macht wordt in en rond die dingen aanwezig geacht. Zij werden vroeger in de magie gebruikt.

Opm.: Dat betekent dat kumo-dieren ook een ingenomen ruimte hebben en een buitenlichamelijke zielestof. Ja, dat zij doorheen die ruimte en zielestof nog steeds werken! Wat weerom aantoont dat kumo tenslotte een vorm van magie is.

Taboe-magie.

O.c., 227.-- De lijken van gedode kumo-mensen werden als onrein gevreesd: “met nangi diglmbi, huidvlek, omgeven”. Zij werden ook wel om reden van de geesten der dode kumo-mensen gemeden. Wat het begrip ‘taboe’ (te mijden) behelst.

Opm.: Ook dit is het geloof in ingenomen ruimte. Zo dat contact “te mijden” is.

K.-M. 33

Steekproef 12.- Kumo-inwijding. (417/418)

Hoe wordt de kumo-begaafdheid doorgegeven? O.c., 80f. (*Gespräch mit Gamba Gona*). Dat is de vraag naar de initiatie of inwijding.

1.-- “Hoe komt het dat sommige vrouwen en mannen kumo hebben en andere niet?”.
-- Waarop Gamba: “Mensen die heksen/ heksers zijn, hebben het hun gegeven.

O.c., 81f. (Obertragung des kumo).-- “ye kumo ye tongwa” (Hij geeft hem kumo).
Heksen lijken aan een soort dwang te lijden: zij moeten kumo doorgeven en wel binnen de clan.

Een heks/ heksers die kumo doorgeeft, verliest het eigen kumo-dier niet. Ook is het dier dat zij/ hij geeft, niet hetzelfde als het hare/ zijne: meestal is het een ander dier.

De ritus.-- Algemeen wordt aangenomen dat degene die kumo krijgt, iets eet dat de heks/ heksers bereid heeft. Ook dat het heksendier met het eten of onmiddellijk nadien in degene die het krijgt, indringt.

Opm.: Het is dus een fenomeen van indringing,-- iets dat, in occultisme, danig gekend is. Denken wij aan de vele graden van ‘bezetenheid’.

Opm.: Denken wij aan het hoofdstuk van het Johannesevangelie waar verteld wordt hoe Jezus, door middel van in een saus gedoopt brood, Satan in Judas laat trekken.

2.a.-- O.c., 83 (Korumbi gibt seiner Frau kumo).

De vrouw van Koumbi wou geen heks zijn, maar uit schrik voor haar man onderwierp zij zich. De man ving een muis. Hij verschroeide ze (ontharing), braadde ze in hete as, nam ze eruit en deelde ze in twee. De vrouw wou eerst niet eten doch zij werd ertoe verplicht. Samen aten zij de muis op,- ieder zijn helft.

Onmiddellijk daarop voelde de vrouw haar binnenste (haar levensziel of natuurgegeven kumo) zwaar worden. De nacht daar op slapen beiden niet: zij trokken erop uit en zochten uitwerpselen,

2.b.-- O.c., 83f. (*Eine Frau wird wider Willen initiiert*).

Mogume, een heksenvindster, vertelde dat zij kumo had gekregen zonder het te weten of te willen. In 1982 werd zij naar Gembogl geroepen om de verdachte dood van Waiangl op te helderen. Nadat zij de schuldige had ontmaskerd, vertelde zij de mensen hoe zij kumo gekregen had.

(1) In haar lijn was een vrouw uit een andere clan een huwelijk aangegaan: zij was een heks. Toen de latere heksenvindster al geruime tijd gehuwd was en bij haar man leefde, bezocht zij op zekere dag de verwanten van haar vader.

K. M. 34.

De heks aldaar vond blijkbaar smaak in Mogume. 's Avonds gaf zij haar kumo d.m.v. een gebakken zoete bataat. Mogume at de knol op en liep zo kumo op.

Daarop werd het haar vreemd te moede: zij werd een onrust in haar gewaar en dwaalde twee nachten lang, met andere heksen en heksers, rond.

In de loop van de derde nacht haalden de kumo-lui een lijk uit een graf. Zij verdeelden het: Mogume kreeg een hand. Doch zij weigerde van dat vlees te eten: een heks wou zij niet zijn! De morgen daarop nam zij de hand mee en toonde ze aan de Tiannen in het mannenhuis.

(2) Vgl. o.c., 269f .. -- Toen zij de hand zagen, riepen zij aiyaa! Zij vluchtten op hun bedstellige. Daarop vertelde zij hun alles. De hele dag beraadslaagden zij. 's Avonds zei mijn broer: "Morgen gaan wij allen naar het politiebureau en naar de kiap (captain, regeringsbeambte). Gij neemt de hand mee en brengt de kiap op de hoogte.-- Wij nemen ook een varkentje mee: de kiap kunt gij dan tonen dat gij kumo hebt wanneer gij het zwijntje met uw kumo doodt. -- Vgl. *K.-M. 02*.

's Anderendaags werd dat plan uitgevoerd.-- Het varkentje werd vastgebonden. Ik zette mij ervoor. Rondom stonden politiemannen en toeschouwers. Ik zond mijn kumo in het dier: na enige tijd viel het neer en begon het met de benen te spartelen. Daarop was het dood. Ik kwam ervoor uit dat ik geen kumo-vouw zijn wou,-- dat ik met mijn kumo geen mensen wou doden maar dat ik - dankzij mijn kumo - het heksendier in het binnenste van andere mensen die kumo hebben, kon zien. Waarmee ik kan helpen kumomensen te ontmaskeren die iemand ziek gemaakt hebben of gedood.-- De kiap gaf Mogume daarop een getuigschrift.

Opm.: Wij kennen alle het axioma inzake sacrale en occulte dingen: *similia similibus* (Het gelijke door middel van het gelijke). Dit is: men verwerft of men kent het origineel (het gegeven) door middel van het model (het juiste begrip dat het gegeven weergeeft).

Of men doodt of maakt althans ziek door in het origineel (het mikpunt) het kwaadaardige model (ziektemodel, doodsmodel) te laten trekken. Met het gekende gevolg.-- In die zin is al wat Sterly over kumo schrijft, niets anders dan wat etnologen, kolonialen, missiemensen telkens weer vaststellen.

K.M. 35.

Steekproef 13.-- Het kumo- of heksendier. (419/423)

Das Tier im Kopf (o.c., 101f.).

Kumo-dieren - zo beweren de inlanders - nestelen zich in het hoofd, juist achter het voorhoofd, tussen de wenkbrauwen.-- Daarbij is het van geen belang hoe groot het dier uitvalt wanneer het die plek verlaat en uittreedt.

Opm.: Zieners/ ziensters zien het zitten in een soort blaasje of 'luchtbel'.

Sterley's toelichtingen. -- Het loont de moeite Sterley's uitleg even na te gaan.

1.-- De thermografische vorsingen van Dr. Rost (Tübingen) tonen aan dat de lichaamstemperatuur op die plek - de glabella ('kaalkopje') in anatomisch taalgebruik - onveranderd blijft zolang de mens gezond is, terwijl zij op andere plekken van het lichaam verandert. Rost betitelt ze dan ook als 'kerntemperatuur' en betreft er de andere metingen op.

2.-- In de Indische yoga situeert zich op die plek de zesde van de zeven meditatiepunten waarvan de 'opwekking' of activering de yogi /yogini de gave der helderziendheid en der intuïtieve verlichting oplevert.

Opm.: Zoals ook in het tantrisme, waar men van 'sjakra's' (wervelkanalen) spreekt.

3.-- Volgens de Chinese geneeskunst ligt tussen de wenkbrauwen het bovenste van de drie dan-tian-concentratiepunten. In de acupunctuur is dit gekend als "P.a.M.3" ("Point de merveille", Yin-Yang).

Het heksendier - zo wordt beweerd - verlaat "zijn vader" of "zijn moeder" doorheen de oeropening of doorheen het achterhoofd en kan doorheen het oor of doorheen de huid in het binnenste terugkeren. Ofschoon het het uitzicht van een dier heeft, beweegt het zich met grote snelheid - als een geest - voort en kan het doorheen vaste voorwerpen gaan.

Opm.: Dit toont duidelijk aan dat het kumo een ijl- of fijnstoffelijk ('subtiel' of 'fluïdiek') wezen is dat doorheen de grove stof gaat. -- Denk aan Jezus, de verrezene, die binnenkwam zonder dat de deuren geopend werden.

De verzameling der kumo-dieren.

Versammlung der kumo-Tiere (o.c., 102/104).

A.-- Het valt op dat heksendieren meestal flinke, beweeglijke dieren zijn, vooral nachtdieren.

Opm.: Etnologen betitelen zo 'n dieren als zieledieren en menen dat zij even vluchtig zijn als de ziel die zij 'belichamen' (*opm.:* van een dierenlichaam voorzien).

K.-M. 36.

Opm.: Met de term 'vluchtig' bedoelt Sterly 'fijnstoffelijk'.

Ik echter heb nooit gehoord dat de Simbu kumo met kuiamo (kuia) vereenzelvigen (vgl. K.-M. 29). Wel zeggen zij dat kumo met kuiamo meegaat. Zeker is dat - voor de Simbu - kumo-mensen door dieren gegrepen zijn en deze in hun ziel hebben opgenomen.

Opm.: 'Gegrepenheid' is een ander woord voor 'bezetenheid' (ofschoon in de omgangstaal de term 'bezetenheid' een erge en patente graad van gegrepenheid betekent).

Wanneer Sterly de term 'vereenzelvigen' gebruikt, dan bedoelt hij blijkbaar "totale vereenzelviging" (wat een onklaarheid is) ,-- iets dat wel weinig etnologen bedoelen met de term 'zieledier'.

(a) nachtdieren - uilen, vleermuizen, ratten, katten - beantwoorden aan de nachtelijke activiteiten der heksen/ heksers.

(b) Vaak zijn het vliegende (vgl. K.-M. 06 (*kumo tongen*), 07 (*vliegende engel*), 24 (*mulukwausi*)) en op de grond snel voortbewegende dieren - vogels, vleermuizen, ratten, kruipdieren - De kasuaris (*casuaris bennetti*, een één meter hoge loopvogel) geldt als weerbaar en, als de hond, is hij een snelle loper.

(c) De koe zal wel om reden van haar formaat en vreemdsoortigheid indruk maken.

B.-- Toch tonen zich kumo-mensen, wanneer zij op de begraafplaats bijeenkomen, in mensengedaante,-- niet in dierengedaante.

Opm.: Ofwel treden zij in fluïdieke gedaante uit en materialiseren zij zich op het kerkhof, ofwel vertrekken zij in hun biologisch lichaam naar het kerkhof.

Sterly's lijst.

O.c., 103.-- De zwarte hond, het varken, de koe, de kat, de vliegende hond (*dobsonia moluccensis*, een grote zwarte vleermuis die bananen steelt), de vleermuis (*syconycteris crassa*), de rat, de muis, de kasuaris, de kwartel (*synoicus ypsilophorus*, een kleine bruine vogel in het grasland), de uil (*ninox*), de zwaluw (*collocalia esculenta*), de honingeter (*melidectes belfordi*, een zwarte vogel met lange snavel), de hagedis, de sprinkhaan, de wesp, de snuitkever komen voor.

Vermoedelijk ook buideldieren, vogels, kikkersoorten, cicaden. -- De slang (*amphiesma (colubridae)*), een kleine, een meter lange niet giftige slang, geldt tevens als kangi-geest (K.-M. 1B, 14).

K.-M. 37.

Kumo kama.

O.c., 104 (*Die Spinne kumo kama*).-- Kumo kama (zwarte heks).-- Het is een twee centimeter lange zwarte wolfsspinn (lycosidae) die op de grond leeft en de eieren op haar rug draagt. Kinderen roosteren ze en eten ze op.

Sprookjesfiguur.

Kumo kama is een boosaardige vrouw. Zij neemt de sieraden van een jonggehuwde vrouw weg, stoot ze van de helling de Simbu-stroom in. Meteen doet zij zich voor als de huisvrouw. Tenslotte wordt zij, met de talrijke kinderen die zij baarde, door de man omgebracht.-- Net als de kumo-vrouw geldt de kumo kama als "slechte vrouw" maar, in de mening der Simbu is zij geen kumo-vrouw.

Geheimhouding.

Kumo-mensen gewagen niet van hun kumo. Tenzij wanneer zij - door een heksenvindster ertoe genoopt - met de dood bedreigd worden. Gevolg: de meeste mensen weten niet welke kumo-dieren de heksen/ heksers in de omgeving dekken. Geraken zo'n dieren toch bekend, dan wordt er openlijk over gesproken voor zover men er zeker van is dat geen kumo-mensen in het gezelschap zijn.

Het gedrag der kumo-dieren.

O.c., 104ff. (*Die Hexenratte*).-- Ofschoon kumo-dieren er als natuurlijke dieren uitzien, is hun gedrag anders. -- Zo kunnen zij zwevend lange afstanden afleggen en moeiteloos doorheen hindernissen dringen.

Opm.: Zij zijn immers vluchtige of ijlstoffelijke wezens.

A.-- Een kumo-hagedis kan 's nachts in huis komen terwijl andere hagedissen slapen: daaraan uitgerekend herkent men ze.-- De sprinkhaan der heksen/ heksers - zo die van de heks uit Bona, op een avond - kan springen van de Simbu-rivier naar Port -Moresby (omtrent vijfhonderd kilometer ver).-- De rat van de heks der Inaugl, Maria Mandigl, sprong van de Boven-Simbu naar Kundiawa en keerde dezelfde nacht nog terug.

B.-- De volgende geschiedenis werd door Waruwo, een Kuglkane, verteld. -- Hij had - toentertijd was hij nog een jongen of een jonge kerel - bij een gerechtszitting toegezien: hij zag hoe een rat uit de heks wegsprong.

Een bejaarde vrouw werd aangeklaagd: zij zou haar bloedeigen zoon gedood hebben! De jongeman was inderdaad getrouwd en was kort daarop onverwachts gestorven. Op het huwelijksfeest waren meerdere zwijnen geslacht geworden.

K.M. 38.

De behandeling van het geval vond plaats beneden op de straat in Womatne. De verdenking viel op de moeder van de gestorvene. De vooraanstaanden - "de grote mannen" - van de clan kwamen samen en klaagden de bejaarde vrouw aan.

Met klem ontkende zij dat zij een heks was en wees iedere schuld af. Men trachtte ze te overreden doch zij gaf niet toe. Toen greep een jonge man woedend zijn bijl, slingerde ze over haar hoofd en dreigde ermee ze neer te slaan. "Wij hebben met eigen ogen gezien hoe gij de kumo-stokjes (*K.-M. 12*) in de aarde gestoken hebt" schreeuwde hij haar toe. "Nu dood ik u".

Op hetzelfde ogenblik Sprong een rat uit het oor van de vrouw, snelde naar het regeringshuis toe en verzwond doorheen de gevlochten muur zonder een opening na te laten.

"Nu hebben wij gezien hoe uw kumo uit uw oor gevallen is" riepen de mannen. "Nu kunt gij ons niet meer beliegen". Daar het namiddag geworden was, verdaagde men de handeling tot de volgende morgen.

In de loop van de nacht kwam de heksenrat naar de bejaarde vrouw terug. Zij zei: "Moeder, wij hebben beiden iets dat slecht is, gedaan. De mannen zouden ons bijna gedood hebben. Daarom ben ik voortgelopen. Maar nu kom ik naar u weer. "Ga weg!" riep de vrouw haar toe. Maar de rat drong doorheen het oor weer in het hoofd van de vrouw.

's. Anderendaags kwamen de mannen weer bijeen. Zij onderwierpen de vrouw aan een verhoor. "Om welke reden juist hebt gij uw zoon gedood?"

"Mijn zoon gaf mij op het huwelijksfeest maar weinig varkensvlees" bekende zij. "De ouders van zijn vrouw schonk hij echter een groot stuk. Daarom heb ik hem gedood". (Vgl. *K.-M. 19: Drijfveren en beweegredenen*).

Nadat niemand er nog aan twijfelde dat zij zelf haar zoon gedood had, wilde haar man ze niet langer als zijn vrouw. Hij stuurde ze naar haar verwanten terug.

Polydoxie (multicultuur).

'Polos' = 'veel' , 'Doxa' = 'mening'. -- Zonder twijfel zou deze vrouw door de woedende clanleden gedood zijn geworden, indien de regering zulke eigenmachtige rechtshandelingen niet had verboden.

1. De Simbu zijn er nog steeds zoals vroeger van overtuigd dat een heks de wraakneigingen van haar kumo-dier - zelfs tegen haar eigen familie leden - niet beheersen kan.

2. Opvallend is dat de rat in het regeringshuis vluchtte want de heks wist dat zij op geen hulp kon rekenen tenzij vanwege de regering en de missie, wier vertegenwoordigers niet aan kumo geloven.

K.-M. 39.

Voor hen is het 'bijgeloof' (het steunt op niets).-- Zo wordt de dood van een mens na het eten van zwijnevlees heden door de beambten van de officiële gezondheidszorg aan darmontsteking of andere tropische ziekten toegeschreven.-- Men ziet dus de multicultuur of culturenveelheid en het misverstand dat tussen beide types ervan heerst.

Dialog.

Dat het kumo-dier, in feite, een intelligentiebegaafd wezen is dat goed weet wat het doet, blijkt o.c., 109f. (*Erzählung des Waruwo*).

Een jongetje was in het vuur gevallen en was erg verbrand. Tussen meerdere klagers bevond zich ook een vrouw van ouderdom. Het kumo in haar hoofd zei: "Moeder, doden wij het kind".

"Toch niet!" zei het oudje en trok huiswaarts.-- Zij wou gaan slapen. Haar kumo opnieuw: "Moeder, laat ons samen het kind doden". "Doe dat niet!" zei zij. "Ik zal alleen gaan. Gij blijft hier'." Zo klonk het.-- Het dier ging weg en kwam met het binnenste - dem munduo - van het kind terug.-- De vrouw nam het binnenste en kookte het. Beiden aten zij het op. 's Morgens daarop was het kind dood.

De mensen gingen alle aan het klagen. Ook het oudje kwam erbij. Stiekem stak zij een kumo-stokje in de aarde maar werd betrapt. Men ondervroeg haar: zij bekende haar misdaad. Enige mannen gingen in haar huis en treffen de kookpot aan waarin zij het binnenste van het kind gekookt had: hij stak vol muggen.

De mannen keerden terug, slachtten een kip, kookten ze en gaven ze aan de vrouw. Deze legde ze aan de ingang van haar woning. Daarnaast legde zij een stuk hout. Op zich hield zij een scherp mes verborgen.

Plots viel het kumo uit haar achterhoofd in de gedaante van een vleermuis. Zij lokte ze om ze op het stuk hout te krijgen. De vleermuis zette zich op het stuk hout en at van de kip. Plots doorboorde de vrouw de vleermuis met het mes: uit de wonde stroomde een massa bloed. Maar de afgesneden kop leefde voort! Daarop wierp de vrouw hem in het vuur. Daar brandde hij op tot hij as werd.

Opm.: Wie goed het begrip 'vampier' kent, ziet dat hiermee het vampirisme dat zich in onstilbare vraatzucht uit, klaar wordt.

K.M. 40

Steekproef 14.-- Heksenfakkels. (424/426)

Het thema kwam reeds ter sprake (*K.-M. 23: Een grote lichtkever*).-- Wij gaan er nu dieper op in.

De fakkel.

O.c., 95.-- Een heks/ hekser straalt een licht uit rond het hoofd, in de mond, uit de wijsvinger.-- O.c., 121 (*Farbe der Lichter*).-- Heksenfakkels zijn ronde stralende lichten. Benadert men ze echter, dan worden zij onzichtbaar.

Opn.: Dit behoort tot de geheimhouding aan het kumo-wezen eigen.

Een model.

December 1982. Drie jongens wilden 's nachts van Gandigl naar Yongo gaan om er een paar meisjes te bezoeken. De nacht zat vol heldere sterren maar er was geen maan. Alle andere mensen sliepen allang.

Plots dook daarboven in Morugl bolkwa waar de weg steil naar beneden loopt, een blauwachtig licht op. Zij slopen erheen: het verzwond. Daar zagen zij Thomas Siwi en zijn zuster staan.

O.c., 231 Zij konden hem en zijn zuster duidelijk herkennen want zij straalden een blauwachtige lichtglans uit. Later werden Thomas Siwi en zijn zuster Mume als kumo - lui ontmaskerd.

Die lichtfenomenen treden afzonderlijk op doch zij kunnen ook ineenvloeien.-- Aan de Kuman (een rivier) zag ik meermaals hoe twee, meermaals drie heksenfakkels zich aaneensloten en één groot helder licht vormden dat van een stralenkrans omgeven was.

Kleuren.

Wij zien al blauwachtig, helder wit. -- Het licht van de heksenfakkels is ook geel-achtig-wit. Men ziet ook geel-roodachtige en helder-witachtige lichten met een blauwachtige inslag.-- Kleur en lichtsterkte lijken in de loop van drie, vier maanden niet te veranderen.

De lichtbewegingen.

Het voortbewegen der lichtfakkels is, bij enige oefening, onderscheidbaar van de lampen of fakkels die mensen op de wegen 's nachts bij zich hebben.

Rondzwervende heksen /heksers houden zich - meestal maar niet altijd - aan de wegen maar zij lijken meer te zweven dan te gaan. Zij kunnen ook heen en weer zweven. Of plots wegtrekken en de hoogte ingaan.

Het uitgaan der fakkels lijkt erop te wijzen dat de kumo-mensen zich in hun dier veranderen en huiswaarts trekken.

K.M. 41.

De nacht.

O.c., 121f. (*Zeit der Lichterscheinungen*).-- De Simbu beweren dat heksen/ heksers, wanneer hun fakkels erop uittrekken, op tocht zijn of in hun woningen liggen en slapen.

Weinig huishoudens in het Simbu-dal beschikken over lampen. Ook: na het invallen van de duisternis zit men rond het vuur samen en gaat men vroeg - zo omtrent 20.00 u., ten laatste 21.00 u. - slapen.

Dat is de reden waarom er voor 20.00 u. nauwelijks heksenfakkels te zien zijn. Tussen 21.00 u. en 22.00 u. treden zij vaak op. Vanaf 23.00 u., ten laatste rond middernacht verzwinden zij.-- Wel ziet men ze, bij gelegenheid, tegen 04.00 u. en 05.00 u. weer opduiken.

Van Morumbi mambuno zag ik - 1981 - vaak een heksenfakkel over de Guru nigl, een bijrivier in het gebied van de Inaugl, de hele nacht door op en neer bewegen.

In februari en maart 1984 - als de geheimzinnigheden van de heks Erekina ontdekt waren en zij door haar vriend Bendigl verlaten was - kon men van de Guru nigl, een rivier, uit, langs de helling boven de straat, tussen de Augl-niglmarkt en Kangi kanamugi, van omtrent 22.00 u. tot in de vroege (04.00u./ 05.00u.) een licht rusteloos heen en weer zien zweven. De mensen beweerden dat het de heksenfakkel van Erekina was.

Slaapstoornissen.

Ook heksen/ heksers lijken aan slaapstoornissen onderhevig te zijn. Mijn notulen wijzen erop dat zij in de fase van de diepe slaap geen lichtfenomenen uitzenden.

Ik tekende natuurlijk niet alle heksenfakkels op die ik zag. Toch viel het mij snel op dat zij vaker optraden op bepaalde tijdstippen.

Nooit heb ik ze gezien bij maneschijn.-- In het Simbu-dal schijnt de maan klaarder dan bij ons: haar licht laat de mensen niet slapen. Overal in het dal hoort men roepen en lachen. Jongens zoeken meisjes op in haar woningen om liefdesliederen met haar te zingen. De mannen trekken de wildernis in om buideldieren te vangen.

Aannemelijk is dat ook heksen/ heksers door deze onrust aangegrepen worden en wakker blijven. Het kan ook dat velen schrik hebben van de rondtrekkende jonge mannen die er niet voor terugschrikken een heks/ heksers af te rammelen, zoals wat met Thomas Siwi gebeurde, dat aantoont.

Bij gietende regen is het nauwelijks mogelijk de fakkels te zien. Ik in alle geval heb er zo nooit gezien: zij werden, zodra de regen begon, onzichtbaar.

K.M. 42.

Motregen weliswaar lijkt ze niet te hinderen.-- Zij zijn het frequentst wanneer het onweerachtig en zwoel is en de lucht verstikkend en niet al te droog is.

Opm.: Wat nu volgt, versterkt nog de experimentele waarheid: occulte fenomenen worden door elektriciteit in de hand gewerkt. Vandaar dat onweer, bliksem en donder begunstigend kunnen inwerken.

O.c., 123f. (*Luftelektrizität*).-- Onbetwifelbaar is dat wij heksenfakkels kunnen waarnemen.-- Volgens mijn notulen lijken zij zich bij voorkeur te tonen in de loop van onweerachtige dagen, wanneer het spanningsverval tussen de overwegend positief geladen lucht en de negatief geladen aarde stijgt.

In de klimatologie wordt aangenomen dat het spannings- of potentiaalverval zich daarbij, dankzij bliksemontladingen of door de spitsstroom, in stand houdt. Waardoor de negatieve lading der aarde bewaard wordt. De spitsstroom kan zich ontladen hetzij op onzichtbare wijze, hetzij in de vorm van sint-elmsvuur dat vooral bij onweers-neiging uit omhoogstekende voorwerpen te voorschijn treedt.

Niet anders steekt de heks haar vinger uit en de heksenfakkel komt te voorschijn. Ware het niet een taak voor parapsychologen om, met behulp van een alti-electrograaf, de elektrische ontladingen van vliegende heksen te meten?

O.c., 115ff. (*Tagebuch Morumbi mambuno 1980/1981*).-- Ik kende die mensen en wist dat zij mij geen sprookjes wijsmaken. Het lichtfenomeen heetten zij kumo ken gailkwa (heksenfakkel).

Ik stelde vragen aan Gamba Gona, mijn buurman. "Heksenfakkels bestaan. Dat is waar", zo zei hij. "Het licht komt uit de wijsvinger" zei Gamba, zette zijn arm in een hoek en strekte de wijsvinger uit.

"Trekken de heksen/ heksers er zelf op uit of zijn zij als geesten?". Gamba: "Zij zelf trekken erop uit". "Zij bevinden zich weliswaar in hun woning en slapen. Het is "ye kuiamo"- hun ziel, hun schim - die uittreedt zo dat zij zelf uitreden en hun ziel meegaat".

Sterly bekent dat hij, aanvankelijk, alle moeite van de wereld had om aan te nemen dat heksen in hun woning liggen en toch op verscheidene kilometers afstand een lichtfenomeen veroorzaken!

K.M. 43.

Steekproef 15.-- Heksenliedliederen. (427/429)

Tot nog toe was geen sprake van erotiek of seksuele magie. Wat op het eerste gezicht verwonderlijk is.-- Doch zie wat volgt.

De meisjeshuizen.

Het is zede bij de Simbu dat de jongens ‘s avonds de vrouwenhuizen van een andere clan opzoeken. Om met de meisjes samen kaungo, meisjes- of liefdeliederen (oude en moderne), te zingen.

Op zo’ n bijeenkomsten - kuanande - leren de jongeren mekaar kennen. Vooral voor de vrouwen is dat de gelukkigste tijd van hun leven waaraan zij zich later telkens weer herinneren. Het gezang is kunstvol: de jongens passen zich aan de toonhoogte der meisjes aan en zingen met hoge falsetstem (ginglange dingwa). De liederen en de melodieën zijn eenvoudig.

Angigl kuie, sime, dina,	Broederbloem, Sime, mijn naamvriend
Anguglwane kuie, sime, dina,	Vriendsbloem, Sime, mijn naamvriend
Si kor karppl yeyor.	Gij maakt dat ik weerom gezond ben

Vele vaders bouwen voor hun huwbare dochters meisjeshuizen - ambai ingu (‘ambai’ = ‘meisje’) -, waarin zij met hun vriendinnen slapen en van jongens bezoek ontvangen.

Het kumo-dier wordt door andere mensen niet enkel gezien maar ook gehoord. Zijn stem is echter niet die van de heks/ hekser: het roept als een dier of spreekt als een mens. - Verteld wordt ook dat jonge, ongehuwde heksen zich door de bijeenkomsten van jongens en meisjes aangetrokken voelen.

De dubbelgang(st)ers van de heksen die ‘s nachts erop uittrekken, horen wanneer in zo’ n huizen gezongen en gelachen wordt: zij zetten zich op het dak en zingen mee.-- Naar verluidt komt het ook voor dat zij ook zingen wanneer geen jongere aanwezig zijn.

Het zingen van een heksengeest.

O.c., 97 (*Der Gesang des Hexengästes*).-- In de herfst van 1982 had Bindai, een huisvader der Gandignem, voor zijn dochter daarboven in Gandigl een meisjeshuis gebouwd. Daarin sliep zij met haar vriendin Kauna en andere opgegroeide meisjes uit haar clan.-- Op zekere nacht in het begin van 1983 sliepen Boma, Kauna, Torame en Mume (deze laatste de dochter van Uglka en Gewa) in het huis.

Na middernacht ontwaakte Torame plots: zij hoorde een meisjesstem zingen die zij niet kende.

K.M. 44.

Het gezang kwam van de plek op de bedstellige waar Mume sliep. Torame hoorde het gezang zeer duidelijk: het was een ambai kaungo, een meisjeslied. Maar het was niet de stem van mume! Zij voelde daarbij een koude rilling door haar rug lopen.

Voorzichtig - zonder enig geluid te maken - wekte zij haar vriendinnen Boma en Maria Kauna. Ook zij hoorden het zingen. Alle drie zaten rechtop in bed en hoorden hoe 'iemand' het huis binnenkwam zonder dat de deur openging. Zij kregen schrik.

“Dat is Mume's kumo” fluisterde Boma. “Ik roep mijn vader”. Zij riepen eerst zacht. Dan luider. Eindelijk hoorden zij buiten iemand aankomen. Het waren Bindai, de vader, en twee andere mannen uit de buurt. Het zingen van de heksengeest viel stil. De mannen kwamen binnen en de meisjes vertelden wat zij gehoord hadden. De mannen gingen op de slapende Mume af en schudden ze. Met moeite kregen zij ze wakker. Haar lichaam voelde koud aan. “Wie is bij u geweest?” vroegen zij. Mume zweeg. “Ga weg!” zei Bindai. “Ga naar het vrouwenhuis (een ambu ingu is een huis waarin een vrouw met haar kleinere kinderen woont en slaapt, meestal voorzien van een hok voor de zwijnen) van uw moeder en slaap daar!”. -- Mume pakte haar spullen bijeen en zonder iets te zeggen verliet zij het huis.

Opm.: Om het gedrag bij het gewaarworden van heksen beter te begrijpen het volgende. O.c., 127 (*Nächtliches Grauen*).

Wanneer al wie aan het slapen is, 's nachts in de woningen wakker worden en buiten het slaan van vleugels, het kraaien van een haan, de stemmen van vogels of het standvastig kwaken van kikkers horen, dan overvalt hen een koude rilling: zij vrezen dat het misschien een kumo-dier zou zijn.

Onheimelijker dan de nachtelijke geluiden is de geruisloosheid waarmee het kumo-dier aankomt. Het kumo-mikpunt wordt angstig: het weet niet uit welke richting de aanval komt. Dikwijls vermoedt het die aanval, een overval eigenlijk, niet eens. De heksenfakkels boven op het huis kan het niet zien.

Wanneer iemand anders de fakkel uit de verte waarneemt, weet hij/ zij meestal niet wie het kumo-dier is. Mannen en jongens die 's nachts een kumo-licht in de nabijheid ontdekken, verwittigen de burens. Het beste middel om een kumo-dier op afstand te houden is waakzaam zijn en zich te weer stellen.

K.M. 45.

Een 'vrouwenmiddel'.

O.c., 262f .. -- Voordat ik Kundiwa (1971) verliet, vroeg ik Kuglame of hij iets van ambu kirai (vrouwenmiddel) afwist.

Terloops: 'ambu' = 'vrouw'; 'kirai' = 'tovermiddel', resp. 'geneesmiddel'.-- Enige dagen later bracht hij mij een in bruin verpakkingspapier gewikkeld pakje. Glimlachend opende hij het: uit het coconomhulsel van een soort grote mot haalde hij een zwartachtig stuk hout te voorschijn. "Dat is de vruchtstengel van een ugl-boom" zei hij.

De ugl (= wigl) is de ficus calopilina, een in grasland en tuinen groeiende moerbeiboom, waarvan de ronde vrucht vliegende honden lokt. "Ik heb die stengel als jongeman van mijn vader gekregen. Het is een vrouwenmiddel. Gij krijgt het".

Ik dankte. Was er wel over verwonderd dat hij dit vrouwenmiddel van zijn vader (en niet van een vrouw) gekregen had. Pas wanneer hij zei hoe ik ermee moest omgaan en wat ik ermee kon aanvangen, werd mij klaar dat hij iets anders bedoelde dan ik.

1. Ambu kirai is een middel dat vrouwen in het geheim nemen als voorbehoedsmiddel, als middel tot vruchtafdrijving, als middel ter begunstiging van de geboorte van een jongen.

2. Ambu kirai wordt ook aangewend om vrouwen te lokken, -- een magisch liefdesmiddel.

Het algoritme.

De gebruiksaanwijzing luidt als volgt.-- Iets van de vruchtstengel afraspen. Met droge leem vermengen.-- Ondertussen geen huidpoeder nemen omdat deze een te sterke parfum afgeeft en het uitwerksel van dat soort magie ongedaan maakt.-- Het mengsel naast de slapen in de ooghoeken tippen.

Indien ik zo te werk ging, zouden alle meisjes en vrouwen zich tot mij aangetrokken voelen.

Tweede gebruiksaanwijzing.-- Gewoon het middel op zich dragen. In dat geval zouden meisjes en vrouwen bestendig mijn gezelschap opzoeken in de mening dat ik een rijk man was.-- Voor een copieuze maaltijd mocht ik er niet aan roeren.

Indien ik ooit wegens vrouwenhistories in de gevangenis geraakte, kon het middel de gerechtelijke handeling te mijnen gunste beïnvloeden.-- Indanda vertelde mij later dat Kuglame in de gevangenis gezeten had om reden van een verhouding met een gehuwde vrouw maar er kort nadien weer uitgeraakt was.

Besluit.-- Over de gehele aardbol komt men telkens weer zulke 'middelen' tegen!

K.M. 46.

Steekproef 16. -- De geesten der doden. (430/433)

O.c., 274/279 (*Lebensgeist und Totengeist*).-- In hoofdzaak gaat het nu om de nadoodse ziel of geest.

1.-- De Simbu geloven vast dat de mensen onmiddellijk na de dood aanwezig zijn - althans de meesten - dààr waar zij geleefd hebben: een tijd lang leven zij daar onzichtbaar en onhoorbaar.-- Indien zij het slachtoffer geweest zijn van een kumo-aanslag, dan weten zij wie gedood heeft.

2.-- Terminologie.

De Simbu beschikken over een woordenschat terzake.

a. Kumo.-- Herlees *K.-M. 26.*-- Kumo is daar gebruikt als het binnenste voor zover het levenskrachtige wil is ('thumos'). Het is de levensziel maar als daadkrachtigheid.

b. Kuia.-- Dat is dezelfde levensziel maar als zich in de mens bewegende schim b.v.. Dat iets leeft - een mens b.v. - ziet men aan het feit dat het beweegt van binnen uit. Het binnenste als beginsel van eigenmachtig zich bewegen.

"Na eimbo kuiana weremane erukwa" (Wanneer ik ga, is mijn schim levend). De schim in het biologische lichaam die datzelfde biologische lichaam tot een zich bewegend levend wezen maakt. (O.c., 277).

c. Gigl.-- Wanneer na de dood een gestorvene waargenomen wordt, dan heet men dat *gigl*, schim van een dode.-- Zo het hoesten van Anton Gamba dat onmiddellijk na zijn dood hoorbaar was - alle nachten - daar waar hij sliep. Zo ook het kletteren van afgeworpen brandhout voor zijn huis.-- Zo'n waarnemingen wijzen op de *gigl* van Anton Gamba.

d. Kuiamo (ye *kuiamo*).-- De term heb ik als aanduiding van een dode enkel in mythen en sprookjes aangetroffen, nl. wanneer verteld wordt hoe een dubbelgang(st)er van een dode, onmiddellijk na het sterven, andere mensen opzoekt die van zijn/ haar dood niets afweten.

Opm.: Ter illustratie van een feit dat zich ook elders op de aardbol met de regelmaat van een klok voordoet, volgende mythe.

De geschiedenis van mondo en zijn zuster wowo.

Beiden verwijlen in een jachthut in de wildernis. Mondo jaagt op buideldieren.-- Wanneer hij ziet dat, beneden in het dal, een gevecht uitgebroken is, haast hij zich naar beneden, werpt zich in het gevecht en sneuvelt door speren dodelijk getroffen.

K.M. 47

Hij wordt in de nederzetting opgebaard.-- In de loop van de namiddag echter komt zijn 'belichaamde' dubbelganger - ye kuiamo - bedekt met wonden de hut in de wildernis binnen, voert een gesprek met zijn zuster Wowo en overnacht ter plaatse. Wowo hoort het bloed zo uit de wonden druipen.

s' Morgens keren beiden naar de nederzetting terug. Voordat zij op de dorpsplaats aankomen gaat Mondo naar de beek om zich te wassen. Daarop verdwijnt hij.-- Wowo treft het stoffelijk overschot van haar broer opgebaard aan het dringt tot haar door dat Mondo dood is. Zij verhangt zich.

De term 'kuiamo' wordt hier aangewend omdat de dubbelganger in een biologisch lichaam aanwezig is en een gesprek voert net alsof hij nog leefde. 'Gigl' daarentegen wordt gezegd van de geest van een dode als een louter schimmig wezen.

Als men wil: 'kuiamo' is de 'gigl' voor zover deze in een biologisch lichaam verschijnt.

Opm.: Merken wij op dat in de verrijzenisverhalen Jezus nu eens als schim verschijnt, onaanraakbaar, dan weer als 'kuiamo' (wanneer hij eten gereed maakt voor de apostelen b.v.), zo dat b.v. de apostel Thomas zijn zijde kan materieel betasten.

3.-- Toelichtingen.

Geruime tijd na de dood verblijven de giglgeesten:

- a. op de gigl pene, *de geestenplaats, de begraafplaats*, of
- b. op afgelegen plekken zoals gongigl, het woud der geestenstemmen, bij Kura-
glemba.

Terloops: op gigl pene, de schimmenplaats, brengt men de voorouderlijke geesten zwijnenoffers (wat de zoveelste vorm van manisme of voorouderreligie is).

Meestal tonen de gigl zich als schimmen in de gedaante die zij bij de dood hadden. Soms ook als levend lijk. Soms in dierengedaante (uil, vliegende hond). Dan neemt men geluiden waar (kloppen, fluiten).

Opm.: Hiermee zijn wij in het domein dat door paranormologen poltergeist geheten wordt.

Kwaadaardig is de gigl wanneer hij/ zij de nakomelingen - om ze te straffen - met razernij, verstopping, verlamming, verminderd gezichtsvermogen - treft. *Vgl. K.-M. 11 (Gerua, vooroudergeesten,-- dodengeesten).*

Dodengeesten die kumo vertonen.

O. c., 331 f. (Totengeister der kumo).-- De Simbu zeggen: wanneer kumo-lieden een gewelddadige dood gestorven zijn, kunnen zij als spoken ronddwalen.

K.M. 48

Evenzo de geesten van zelfmoordenaars, verongelukten en andere op ongelukkige wijze gestorvenen.-- Zo'n geesten kunnen zich o.m. in dierengedaanten voordoen: als vleermuizen, vliegende honden, nachtvogels.

Opn.: Letten wij erop dat, behalve echte kumo-mensen, ook de andere zo-even opgesomde 'afwijkingen' in dierengedaanten actief kunnen zijn. Alsof het feit dat men b.v. verongelukt is, doet gelijken op kumo-wezens! Vgl. *K.-M.* 35.

Een model.

O.c., 66/69 (Yaugl omba verbrennt in seinem Haus).-- Januari 1976.-- De oudste zoon van Yaugl omba (een alleen wonend lutheraan: zijn vrouw woont elders), een vijftwintigjarig politiemann, sterft in het hospitaal. De enen beweerden: hij is ten gevolge van dodingsmagie gestorven; de anderen: het kumo van zijn vader heeft hem gedood (polydoxie).

Yaugl omba wordt op de lijkviering beschuldigd, bestrijdt iedere schuld, dreigt met een bijl. Daarop slaan enkele jongemannen op hem in met handen en stokken zodat hij bloedt. In zijn hoofdhaar en tussen zijn tenen had hij immers een steentje gestoken: "Dat is afweermagie. Een bewijs van de schuld". Zo de omstaanden.

Wanba, een jong en sterk man uit zijn lijn, springt op hem toe en graait het steentje van tussen zijn tenen. Yaugl omba zegt daarop dat hij naar de politie gaat om allen aan te klagen.-- Hij deed het niet.

In de nacht van 17.09.1977 op 18.09.1977 laait een vuur. Yaugl's woning stond in lichterlaaie. Het halfverkoolde lijk legde men in een graf nadat men de door de hitte gekromde benen aan de knieën gebroken had. Zijn eigen vrouw had, na door hem brutaal behandeld te zijn, zijn woning in brand gestoken.

Twee weken na zijn dood begon Yaugl omba als spook rond te trekken. Op 01.10.1977 was zijn weduwe met haar twee jongste kinderen en een andere vrouw in haar huis toen zij plots het knetteren en sissen van een hevig vuur hoorden.

Meteen hoorden zij krachtige voetstappen van een man. De deur werd opengestoten maar 'niemand' stond daar.

Familieleden en burens hoorden en zagen hem (gigl, schim). Anderen namen niets waar.-- Zijn gigl toonde zich met verbrande huid en toegezwollen ogen, op de knieën voortbewegend en het vuur met de handen afwerend. Zijn zoon Josef zag hem plots langs de weg: "Vader!" riep hij en wilde zijn arm om hem leggen.

K.M. 49.

Maar de schim was verzwonden. Hij zag er toen uit zoals hij leefde.-- Twee van zijn kinderen, het meisje Kiange en haar jongere broer, waren in een suikerrietveld bezig. Plots horen zij een stem: “Kiange, Kiange! Snijdt hier geen suikerriet! Ik ben hier! Hebt gij mij niet gezien?”. - Tot daar een applicatief model.

De gigl van gedode kumo-lui gaan door als afgunstig en wraaklustig.

Opm.: Herlees *K.M. 19, 23; 38. Teleurstelling, gekwetste eer, onbeheerste aandringen.*

Het kumo-dier - zo menen de Simbu - overleeft “zijn vader” of “zijn moeder” niet om als vampier(e) in andere mensen te dringen en het binnenste uit te vreten of om kumo door te geven.

M.a.w.: het kumo-dier loopt ineen met de aardse fase van de levensziel. Dus niet om reden van het kumo-dier maar om reden van de teleurgestelde en begerige zieletoestanden wierp men vroeger (voor de modernisering en de kerstening) de lijken van kumo-mensen in de Simbu zo dat zij in vreemde gebieden terechtkwamen waar niemand ze te vrezen had. Dermate achtte men de gigl aan het lijk gebonden.

Transcommunicatie.

‘Transcommunicatie’ is de recentere naam voor fenomenen van communicatie en interactie tussen levenden en wezens in de andere wereld, maar zo dat deze communicatie en interactie via moderne apparatuur (radio, televisie) waarneembaar wordt.

Ook kumo-slachtoffers kunnen zich waarneembaar als schimmen tonen.

O.c., 332.-- Toen Gande uit Nieuw-Britannië teruggekeerd was, zag hij gedurende een klare nacht de reuzegrote schim van een man. Hij hoorde meteen de stem van Kerenge, zijn oom langs vaderszijde, die gedurende zijn afwezigheid gestorven was.

De transistorradio die Gande had meegebracht om hem aan zijn familie te tonen, gaf geen geluid meer. Pas toen hij op het graf bankbriefjes en kledingstukken had neergelegd, verzwond het spook en hoorde hij een stem: “ pra iwe ! Het volstaat”.

Plots functioneerde de radio weer. -- De morgen daarop nam hij de offergaven weer van het graf weg.

Besluit.-- De gegevens die Sterly - zo nauwkeurig mogelijk - verschaft inzake het nadoodse bestaan en zich openbaren, blijken ook overal elders en zelfs in onze westerse kontreien voor te komen.

K.M. 50.

Steekproef 17.-- Kumo en totemisme. (434/435)

O.c., 110ff. (*Kumo und Totem*).-- Sterly stelt *S. Freud, Totem und Tabu*, Wien, 1913-1; 1956-2, een van de aanvang af zeer omstreden boek, voorop.

Opm.: Totemisme is inderdaad voor een zeer groot deel iets anders dan wat Freud, uit dieptepsychologische overwegingen, ervan gemaakt heeft.

Terloops: een voorwerp (een paal), een plant, een dier (of groepen ervan) kunnen als totem(s) dienen.

Sterly: daar het kumo-dier gezien wordt als behorende tot de verwantengroep van de kumo-lui, kan de indruk gewekt worden dat het een persoonlijke totem is.

Opm.: Men denke aan de nahual in Mexico b.v.. 'Totemisme' is voor Sterly, in Freud's spoor, het feit dat een groep mensen zich beschouwt als behorende tot een diersoort, waarbij het dier vereerd wordt als voorouder of broeder/ zuster door bloedverwante mensen. En wel zo dat het dier niet mag gedood of gegeten worden.--

Sterly is formeel: zo begrepen treft men totemisme slechts sporadisch aan.

1.1.-- Zo mogen de Denglagu de gelijknamige vliegenvanger (*rhipidura leucophrys*) niet doden. Zo doden de Komkane en Kamanuku niet de uil (*tyto tenebrosa*). Maar deze vogels duiden zij niet als voorouders.

Terloops: de Denglagu zijn een exogame clan (de huwelijkspartner(in) wordt 'exo' (buiten) de clan gezocht.

1.2.-- Een soort verering gold bij de Kuglkane de hond. Maar een totem in de hierboven gedefinieerde zin was hij niet.-- Wel beweert men dat vroeger de mensen, wanneer zij hondenvlees aten, ziek werden en stierven. Gevolg: ettelijke Kugkane mijden hondenvlees ('taboe').

2.1.-- Het feit dat het wezen en het gedrag van de kumo-mensen - denken wij aan het verbod kumo-dieren te doden - gelijkenissen vertoont met wezen en gedrag van totems, pleit er enigszins voor dat het kumo-dier "een totem" is.

Maar totemdieren zijn in de natuur levende dieren, terwijl de kumo-dieren - terwijl zij er de gedaante van vertonen - geen zulke dieren zijn.

Opm.: De Mexicaanse nahual, een persoonlijke totem, vertoont zeker kentrekken van het kumo-dier. Maar Sterly gaat op het nahualisme niet in. Verre van voorouder te zijn noemt het kumo-dier de mens in wiens hoofd het verblijft, "mijn moeder" of "mijn vader".

K.M. 51. !,

Wat wel op een verwantschap “mens/ dier” wijst maar niet in de verhouding “dier / mens” zoals Freud het voorstelt.

2.2.a. Het kumo-dier - aldus Sterly - gedraagt zich in feite als een ander ik van de heks/ heksker. Het beschikt, in haar/ zijn dienst, over de macht haar/ zijn lichaam te verlaten om andere mensen te kwetsen en te doden.-- Wat Freud's model tegenspreekt.

2.2.b. In de Simbu-streek mag men slechts exogaam huwen, d.i. buiten de clan.- Heksen/ heksers daarentegen mogen slechts te werk gaan endogaam, binnen de clan. Zij doden en eten slechts bloedverwanten.

2.2.c. Volgens Freud wordt in het totemisme het dier op rituele wijze geslacht en gegeten.-- In het kumo-wezen echter wordt het lijk van het slachtoffer van het dier - niet het dier - gegeten. Het verse lijk wordt uit het graf gehaald en, als een zwijn, in de loop van een viering, verdeeld, gekookt, gebraden en opgegeten.

2.2.d. Bij de inwijding wordt de heks/ heksker erop voorbereid uitwerpselen te eten. Waarin, zoals in het eten van lijken, een ontarding van de smaakzin bloot komt.-- Bij totemvereerders treft men dit niet zomaar aan.

3. Freud ziet in het zieleleven der ‘wilden’ sterke gelijkenissen met dat der neurotiekers neurotieksterinnen. Sterly: heksers en vooral heksen kunnen seksueel ongeremd zijn maar aan een actuele neurose lijden zij niet.

Opm.: Het kumo-dier is een machtig dier. Vergelijken wij het met de mythische held Mondo. Deze kon zich in een zwijn veranderen. Hij werd op bevel van zijn broer Ganda als zwijn geslacht en verdeeld.

Ter herinnering aan die toonbeeldige oerdaad - typisch voor de mythe wordt het zwijnenfeest (bugla gende, bugla ingu) nog steeds gevierd.- Freud duidt, dieptepsychologisch, het totemdier als een vervangstuk van “de oervader” die, in den beginne; gedood en later vereerd werd.

Sterly: dit soort dierenverering moet bij de Simbu, indien het al bestaan heeft, in vergetelheid geraakt zijn,-- verdrongen door de eredienst van Mondo.

Besluit. -- Freud werd van in 1913 weerlegd. Sterly stelt op zijn beurt vast het grote verschil met hem, bij de Simbu.

K.-M. 52.

Steekproef 18.-- *Het uitgediepte wezen van kumo.* (436/442)

Wij hebben, in de loop van de opeenvolgende steekproeven, een inductief inzicht verworven in wat kumo is. Gaan wij daar nu nog wat dieper op in, nu de wezenlijke kentrekken ervan hierboven duidelijker zijn geworden.

De levensgelijkloop.

Het is gekend dat, in Mexico, bij de indianen de nahual (= nagual) of persoonlijk - individuele totem levensgelijkloop vertoont met zijn beschermeling(e).

Merkwaardig: Sterly, te recht, houdt staande dat het kumo-dier geen totemdier is in de freudiaanse (zeer betwistbare) zin van dat woord, maar vermeldt een fenomeen dat het kumo-dier dichtbij de nahual brengt.

O.c., 98 (*Lebensgleichklang und Tod*)

Een heks/ hekser en haar/ zijn er dierlijk uitziend 'kindje' - zo beweren de Simbu - zijn beiden "in eenzelfde huid".

Als de huid van een kumo-dier gekwetst wordt - zo beweert Kaumane - treedt bij de kumo-vrouw of kumo-man op dezelfde plek een kwetsuur op.-- Weliswaar wordt het kumo als een zelfstandig wezen opgevat dat "in de huid" van de heks/ hekser of "in haar/ zijn kop" een onderkomen gevonden heeft. Toch weten dezelfde Simbu dat beiden slechts een enkel leven te verliezen hebben.

Deze levenseenklank toont zich in de gedaanteverandering van de dubbelgang-(st)er: de menselijke dubbelgang(st)er zou - aldus de Simbu - de gedaante kunnen aannemen van een dier om zich daarna weerom in een mens te veranderen.-

Ik tikte slechts weinig mensen op de kop die ervoor uitkwamen die verandering ooit gezien te hebben: twee jongens der Gandiglnem en een man der Kamenuku.

Opm.: Ieder ervaren occultist(e) weet dat het ijl- of fijnstoffelijk zielelichaam verandert van gedaante volgens de gedachte.

Kumo en 'bezetenheid'.

Wij hebben hoger het onderwerp reeds aangeraakt. Letten wij erop dat Sterly 'bezetenheid' in een zeer beperkte zin aanwendt.

O.c., 90f. (*Kumo und Besessenheit*).-- Is het kumo-dier iets van de ziel van de heks/ hekser of is het een onafhankelijk wezen?

a.1.-- Siwi Kamuna had beweerd dat kumo niet ...de heks(er) zelf is: "Wel is kumo in de heks(er)". De Simbu zien het kumo als een zelfstandig wezen dat in het hoofd van de heks/ hekser steekt, buitengewone macht verleent en tot wandaden drijft.

K.M. 53

Maar tegelijkertijd zeggen zij dat een heks/ hekser voor al wat haar/ zijn kumo-dier doet, verantwoordelijk is.

a.2.-- Kumo, zodra het uit zijn moeder/ vader treedt, heeft de gedaante van een dier. Het kan gekwetst en gedood worden. Het kan grote afstanden afleggen, doorheen de muren der huizen gaan zonder er een opening in te maken. Het kan in het binnenste der mensen dringen om er de ingewanden uiteen te rukken of er de lever te roven zonder de huid te schenden.

Opm.: Voor de zoveelste maal blijkt dat materialisering, dematerialisering en hermaterialisering in het “grote machtsvermogen” van het kumo-dier aanwezig zijn.

Blanke polydoxie.

De verslagen der blanken lopen uiteen.

b.1.-- Wij, blanken, verstaan kumo als ‘heksengeest’ doordat wij in onze talen daarvoor over geen andere term beschikken.-- Zo nemen wij aan dat kumo-mensen “door die geest bezeten” zijn.

-- *Wilhelm Bergmann, Die Kamanuku (Die Kultur der Chimbu-stämme)*, 4 Bde, Mutdapilly, Queensland, 1969/1970, gebruikt de term ‘geistbesessen’ door een geest bezeten).

-- *V. Ivinskis, e.a., A Medical and anthropological Study of the Chimbu Natives in the Central Highlands of New Guinea*, in: *Oceania* vol. xxvii, 1956/ 1957, gebruikt de term “boze geest” die volgens hem in het lichaam gedrongen is.

-- *J. Whiteman, Customs and Beliefs relating to Food, Nutrition and Health in the Chimbu Aree*, in: *Trop. Geogr. Medecine* 17 (1965), beweert bij de Nareku vernomen te hebben dat ‘hekserij’ de uiting is van “vrouwelijke geesten die de mensen beschadigen en de zwijnen beschermen”.

Zij schijnt kumo ‘s met Kangi-geesten (*K.-M.* 10; 14; 36) die inderdaad beschermers der zwijnen zijn, te verwarren. Whiteman meent verder dat de begeerte dezer “vrouwelijke geesten” op die der voorouders gelijk,-- dat vele vrouwen niet eens beseffen dat zij door deze wezens ‘bezeten’ zijn.

b.2.-- Bergmann geeft toe dat de vertaling “door een boze geest bezeten zijn” niet de volle betekenis van de term ‘kumo’ weergeeft.

Sterly: al die duidingen komen niet overeen met wat de simbu zelf denken en zeggen.

Opm.: Inderdaad: Sterly’s grote inspanning is erop gericht enkel weer te geven wat de betrokkenen zelf zeggen. Dat is voor hem “de volle betekenis”.

K.M. 54.

Sterly verstaat dit als volgt: “Met name: door een ‘geest’,-- de geest van een dode, (o.c. 98, 153, 158, 171) of een ‘demon(e)’, bezeten zijn is iets anders dan door een kumo geleid worden.”

Verder zegt Sterly: kumo-mensen zijn niet geestgestoord (“birre menine kinde erukwa”). Zij lijden niet aan aanvallen van razernij zoals deze bij ‘bezetenheid’ optreden.

Opn.: Men ziet dat Sterly de term ‘bezetenheid’ beperkt tot “acute, patente bezetenheid” en niet ziet dat bezetenheid in die graad noodzakelijkerwijze de “latente bezetenheid”, die men merkt o.m. aan het afdwalende gedrag dat uitwerpselen eten en mensen doden of ziek maken werkelijk is, vooronderstelt in de ‘rustige’ tussentijden tussen de bezetenheidsaanvallen in.

Of is b.v. uitwerpselen eten, ook als deze in houtvuur ‘gebraden’ zijn, niet een teken van ‘geestesgestoordheid’? Het is niet doordat die daden door kumo-lui a.h.w. cynisch-overwogen bedreven worden, dat zij niet van storing in de geest getuigen. Maar tot daar toe.

Sterly: dat kumo als ‘gigl’ (*K.-M* 46), schim van een dode, opgevat wordt, heb ik noch aan de bovenloop van de Simbu noch bij de Kamanuku gehoord.

(1) Toen ik het daarover met Alfons Kumba had, was hij de mening toegedaan dat kumo ‘s geen geesten van doden zijn, “onze oudergeesten” (nenomanoma gigl),-- ook geen mythische geesten als de gigl kangi (de oorsprongswezens). Ook geen wildernis-geesten als de gigl dowe (gitn dowe) die in het oerwoud thuis zijn.-- Vgl. *K.-M.* 10.

(2) Kumo ‘s gelijken nog het meest op de krijgsdemon (yogondo yombugl), een wildernisgeest die zich toont in de gedaante van een kokerneus (pijpneus: nyctimene) of in die van een vliegende hond (dobsonia moluccensis), die roept als een man met een hoge stem en kleine kinderen opvreet. Maar een kumo-dier is geen yogondo yombugl.

c. -- Kumo-dieren kunnen actief zijn als een geest maar zijn geen geesten. Althans niet in de zo-even omschreven zin.

Kumo is veeleer als “onze ziel” (kuia, kuamo; *K.-M.* 26; 46: *levenskracht*) doordat het in de kumo-lui blijft (pangwa), ook al kan het ze tijdelijk verlaten. Sterly verkiest tenslotte termen als ‘heksenmacht’, ‘heksengeest’, omdat kumo-dieren op magisch terrein machtig zijn en wel verderfstichtend en omdat zij als welomschreven ‘geesten’ in dierengedaante optreden.

K.M. 55.

Opn.: Als men het kumo in de mens met wiens dubbelgang(st)er het samenvalt (zonder er zonder meer identisch mee te zijn), vergelijkt met de thumos, de levensgeest der Griekse godinnen en goden (de titanische of wilde oergeesten maar ook de ‘beschaafdere’ olympische godheden) of met de kundalini (levenskracht) der tantristen in India (die ervoor uitkomen dat de levenskracht in ons, vooral wanneer wij ze ontwikkelen door meditatie of magie, ‘wild’ kan zijn), dan valt de gelijkenis op.

Het omgaan met kumo of thumos of kundalini vergt grote zelf- en kumo-beheersing (die juist bij bezetenen mankeert).

Zielegedeelte.

O.c., 92 (Anteil der Seele).-- Sigmund Freud heeft het over het onbewuste gedeelte van de individuele ziel. -- Zo kan het kumo-dier niet geduid worden: een heks(er) is zich te allen tijde bewust van het kumo,-- ook wanneer het als dubbelgang(st)er in dieren- of mensengedaante het lichaam verlaat.

Opn.: Het (zelf)bewustzijn gaat mee met de dubbelgang(st)er (terwijl het lichaam in schijndood koud daar ligt). Dat toont aan dat vooraleer in die toestand in te treden, de kumo-mens heel goed weet wat hij/ zij gaat doen (dit is het koel-overwogene en schaamteloze (K.-M. 17: *een schaamtevrije cultuur*), ja, cynische ervan) en zich daarvan ook bewust blijft eens dat hij/ zij uitgetreden is.

A.1.-- Wanneer het kumo-dier zich laat gaan, gaat het bewustzijn mee, -- gedreven door de begeerte (K.-M. 19: *het voorteken*), waarvan het, volgens Sterly, de belichaming is. Enkel kumo-kinderen kunnen de werking in hen van het kumo nog niet ten volle beseffen.

A.2.-- Toch is zonder twijfel kumo een persoonlijk wezen, wiens identiteit onveranderd blijft. Alle heksen/ heksers hebben hun eigen kumo dat zij als één en hetzelfde het hele leven lang in zich dragen.

De antiek-Griekse denker Herakleitos van Efesos (-535/-465) heeft het over de thumos (‘Zornmut’ in Sterly’s vertaling). Een thumos is moeilijk te beheersen “daar hij met de ziel gekocht werd”.

Dat geldt ook voor de beheersing van het kumo. Kumo moet een zielegedeelte zijn of een gedeelte van de levensmacht (kuiamo) der kumo-lui. Want een heks sterft wanneer haar kumo-dier gedood wordt.

Zo wordt het begrijpelijk dat de heks Erekina het meisje Miri ertoe aanmaande zijn snuitkever (een zwarte, 0,8 cm. lange kever met lange poten die de groenten opvreet) - gimbugl kambu (curculionidae) - niet te doden.

K.-M. 56.

B.-- Wel wordt - als een gerucht - verteld dat heksen/ heksers zich vrijwillig van hun kumo afmaken.-- Zo verkondigde Umba koglia, een Komkane, het luidop van zichzelf.

Opm.:

1. Men ziet, zoals elders bij grondig onderzoek, dat primitieven wel over een uiterst nauwkeurig vocabularium beschikken dat dat van westersen soms verre overtreft (zoals Sterly terecht beaamt), doch wanneer het op structureren aankomt, te kort schieten en soms in contradicties of althans onklarheden vervallen.

2. Het kumo komt over als een kunstmatige elementaal, geschapen door de eetritus (*K.-M. 33: inwijding*). Deze kunstmatige natuurgeest identificeert zich dermate met de ziel(estof) van de moeder of vader ervan, dat inderdaad Sterly (uit de woorden der Simbu) moet opmaken dat het dier een gedeelte is van de ziel. Of liever een driftmatige informatie en programmering der ziel in de vorm van een elementaal.

3. Wanneer men de heksenformules der middeleeuwse heksen nagaat, valt het op dat b.v. om liefdesdrankjes te maken, zij als 'ingrediënten' ook op haar beurt dieren gebruiken: muizen, hagedissen (ook in Nieuw-Guinea),-- padden, adders e.d.m..

Het verdierlijken van het menselijke bewustzijn wordt verwerkelijkt door een fluïdum van dierlijke aard te vermengen met het fluïdum van de menselijke ziel. Dat fluïdum is dermate 'levend' dat het een onafhankelijk wezen vormt binnen de zielestructuur van de betrokkene ... dat sterft met die zielestructuur.

Kuno en nimbine.

Wij hervallen in K.-M. 04 (*Gewone magieën*).-- O.c. 93 (*Kumo als kind*).-- 'Nimbine' is de Simbu term voor "magische kracht" bij mensen. Denken wij terloops aan de Griekse term 'dunamis', lat.: virtus.

Anders dan de 'nimbine' wordt kumo als een concreet wezen geduid dat zich in dierengedaante kan tonen. Het neemt bezit van heksen/ heksers (wat ze tot 'bezetenen' maakt) en gaat ermee gepaard. Het verblijft in hen. Dit behelst o.m. medeverantwoordelijkheid voor het kind dat in hen is.

Kumo en kind.

De kumo-dieren zijn 'gangigloma', nakomelingen, kinderen van de heksen/ heksers.

K.-M 57.

De bezitter van een eigendom - van een zwijn b.v. - heet “de vader van de eigendom”, “de vader van het zwijn”. Eigendom, resp. zwijn zijn onvervreemdbaar.

Zo is het kumo-dier blijkbaar ‘eigendom’, onvervreembare eigendom van “zijn vader”, “zijn moeder”.

Ingever (innerlijke stem).

1.-- Het kumo spreekt in het binnenste van de heks(er) in de taal der Simbu. Het spreekt aan met ‘nina’ (“mijn vader”) of ‘mana’ (“mijn moeder”). Slechts bij gelegenheid verneemt men iets over die innerlijke dialogen: zo wanneer een aangeklaagde heks(er) haar/ zijn misdaad openlijk bekend heeft.

2.-- De ingevingen van het kumo zijn verleidelijk: vraatzucht, wraaklust komen erin bloot (*K.-M. 19*). Vol onrust zoekt het “zijn moeder”, “zijn vader” te overreden tot ronddwalen, tot het vreten van het binnenste van een mens (diens vet b.v.) of ook van de uitwerpselen in de wildernis, tot het wreken van een opgelopen belediging.

Het blijft zolang doorpraten en overreden tot wanneer de begeerte of wraakzucht overweldigt en de kumo-lui die innerlijk stem involgen.

Over de tegenwerpingen der kumo-lui kan het kumo-dier zich heen zetten net als een onopgevoed kind.

“Ik zelf wil de mensen niet doden. Mijn kumo doodt ze” zei de heks bij de Vandeke. Door deze bewering wou zij zich weren tegen de aanklagers,-- misschien ook om haar gevoel van eigenwaarde op te kikkeren.

Toch besepte zij dat het kumo-dier “haar kind” was en dat zij, volgens de rechtsbegrippen der Simbu, voor de schade die haar kumo aangericht had, medeverantwoordelijk was.

Opm.: 1. Bezetenen getuigen ook van dergelijke innerlijke stemmen en bekorings-toestanden.

2. De bekorning is blijkbaar een wederzijds fenomeen: de begeerte van de moeder/vader wacht op de verleiding van het kind en omgekeerd! Het is als een mekaar iets wijsmaken.

Dubbelgang(st)er.

O.c., 94ff. (Doppelgänger).-- De Simbu beweren dat het kumo-dier twee gedaanten aanneemt:

1. ‘Kumo’, de dubbelgang(st)er in dierengedaante.

2. “Yagl kumo” (ook: yagl kumo gogl), kumo-man, en “ambu kumo”, kumo- vrouw, de ’s nachts rondzwervende mensengedaanten.

K.-M. 58.

Het heksendier kan “zijn moeder”, “zijn vader” zowel ‘s nachts als overdag verlaten om het binnenste van een mens uit te vreten, een slapend mens van de lever te beroven of de ingewanden te verscheuren,-- maar ook om een informatie in te winnen of uit vrees te vluchten.

Als een heks/ hekker ‘s nachts ronddwaalt, gebeurt dit bijna altijd in de eigen gedaante,-- als “de heks/ hekker zelf” (zo drukken de Simbu dat uit).

Op de vraag of het biologische lichaam (zonder bilocatie (d.i. op meer dan één plaats tegelijk zijn)) ofwel de gedaante van een als lichaam waarneembare dubbel-gang(st)er ronddwaalt, antwoordt de Simbu niet klaar en duidelijk. Beide vormen van ronddwalen lijken mogelijk te zijn, ofschoon zegslieden telkens weer benadrukken dat de heks/ hekker zelf - ambu kumo kunere dungwa - ‘s nachts ronddwaalt,--

Geen spook of schim.

“Ambu kumo gogl” wordt uitgezegd van een heks die “op tournee” is: daarbij kan ‘gogl’ zowel ‘gestorven’ als ‘bewusteloos’ alsook “volledig, d.i. in hoogst eigen persoon” betekenen.

Opm.: -- Dit verklaart waardoor Sterly telkens weer in herhalingen valt wanneer hij, tekst na tekst, vertelt, resp. beschrijft. Primitieven kunnen zich vaak niet samenhangend uitdrukken: in het antieke Grieks uitgedrukt: zij beschikken wel over ‘mnèmè’ (lat.: memoria), los samenhangende herinneringen, maar niet over ‘anamnèsis’, lat.: reminiscentia, goed geordend en gestructureerd geheugen. Wat niet betekent dat er geen toegepaste logica in steekt.

Het verhaal van de drie jonge mannen, bij de Gandignem, die ‘s nachts hun clanbroer Thomas Siwi en diens zuster Mume ontmoeten, wijst erop dat ook de verschijning in mensengedaante een dubbelgang(st)er is.

Toen zij gedrieën de twee verrasten en erop afgingen, zou het meisje zich in een varken (haar kumo-dier) veranderd hebben en zo weggelopen zijn. Zo’n gedaanteverwisseling (waarvan ik uit het Simbu-dal slechts van de Kamanuku vernomen heb) is toch maar mogelijk met de dubbelgangster.

De dubbelgang(st)er of “zwevende heks(er)” dwaalt rond om andere mensen in hun huizen af te luisteren, drek in te zamelen, slapende mensen schade toe te brengen of te doden of ook om met andere kumo-mensen bijeen te komen (***opm.:*** denk aan onze heksensabbat). Maar wanneer zij lijken uitgraven en verdelen, doen zij dit in het biologische lichaam (zo beweren de Simbu).

Opm.: Het kan dan het gematerialiseerde ijlstoffelijke lichaam of dubbelgang(st)er zijn!

K.M. 59

Steekproef 19.-- Het verweer. (443/447)

Bestaan er, bij de Simbu, middelen om de gevaarlijke activiteiten van kumo-lieden tegen te gaan? O.c., 145f. (Abwehr des kumo).

1.-- Het feit dat de huizen der betrapte kumo-mensen zo nu en dan in brand gestoken worden, schrikt ze af. Want, wanneer dat platbranden voorvalt indien zij in een schijndood slapen terwijl het kumo-dier aan het werk is, is het noodlottig: zij weten dat zij mede met het huis in de brand omkomen.

2.-- Nachtwachten worden op touw gezet om de kumo-dubbelgang(st)ers (*opm.*: en heksenfakkels) te betrappen en te verdrijven. Gebeurlijk na een desnoods zwaar pak slagen.

3.-- Ook gebeurt het dat men de aan de rand van scherpe stekels voorziene bladeren van de pandanusboom (amugl kama, schroevenboom) inwerkt boven de huisingang en aan de zijden van de deuringang met de bedoeling te verhinderen dat de 's nachts erop uittrekkende kumo-mensen de kop in de huizen steken.

4.-- Volgens de oorsprongsmythe der kumantalige stammen opende de zoon van Yomuglengle - de held Siambugla - de vagina van de moeder van Mondo met een pijl. De ruit (met punt in) is de afbeelding van de vulva met kittelaar van de vrouw. De naam "mondo mambuno" (oorsprong van Mondo), gegeven aan de ruit, drukt dit mythische oergebeuren uit. Die ruit wordt op bomen, aan de ingang van nederzettingen, ja, zowat overal aangebracht.

Volgens Sterly moet - vroeger (voor de modernisering en de kerstening) - die mythische ruit als afweerteken aangewend zijn.

5.-- Men geeft een vervangstuk aan de kumo-mensen - kip, zwijn, spijzen, dranken, kleren, tabak e.d.m. - ten geschenke om de begeerten der kumo 's te stillen.

Wanneer men b.v. een zwijn slacht, geeft men de kumo-mensen in de omgeving steeds een stuk vlees ten geschenke uit voorzorg.

Opn.: Tot enkele jaren geleden, wanneer bij de buitenmensen een varken geslacht werd, werd steevast één der mooiste stukken aan de parochiepriester geschonken ... hier in traditioneel Vlaanderen.

Gembe koglma, een hekserijgenezer (kumo giai yagl), rookte een tijdje en mediteerde,-- het gezicht beschilderd en het hoofd met pluimen en bladeren versierd. Daarna blies hij rook op het hoofd van de patiënt(e), op het voorhoofd en de slapen.

K.M. 60.

Hij nam in beide handen bladeren van de peperstruik *gakiglawa* en van de gembersoort *nugunugu* (*geanthus goliathensis*), waartussen een heksenkever - *ambu kumo kambo* - geklemd zat. Hij bestreek daarop het kumo-dier van de slapen naar het midden van het voorhoofd, terwijl hij steeds rook blies en een bezwering - *ka nimbine* - prevelde.

Op het einde draaide hij de bladeren samen terwijl hij daarbij de heksenkever verpulverde. Hij dreef het kumo-wezen met een vegende beweging voor zich uit tot aan de rand van het dorp. Daar legde hij de bladeren in een knoop onder het gras in de wildernis.

Opm.: Het kumo-dier zit, verkleind, in het voorhoofd. Herlees K.-M. 08 (*Roodkop spreekt*) om het (be)roken te begrijpen.

Opm.: Wanneer wij de verschillende methodes vergelijken, dan moet, normalerwijze, de ruitmethode de doeltreffendste zijn. Maar de verdringing, resp. onderdrukking door moderniteit en Bijbel van al wat ook maar enigszins aan seksuele magie doet denken, heeft verhinderd dat Sterly nog de volle draagwijdte van de ruit beseft.

Zelf zegt hij o.c., 146: De ruit is een vruchtbaarheidsteken, de weergave van de vulva van de vrouw met clitoris (*sumbuno kuo*). Die ruit ziet men overal waar versieringen of toonbeelden aangebracht zijn - armbanden, rotangordels, bijlen, houten platen, gevlochten huismuren, ja, op de wangen van de vrouwen als tatoeeringen. De *simbu* kennen dat zinnebeeld uitstekend.

Door zo te schrijven verraadt Sterly dat hij het uitsterven van een oercultuur, gecentreerd rond de vrouwelijke vruchtbaarheid, meemaakt.

De teruggave van de occulte diefstal.

Het agressieve kumo-dier van de gewetenloze kumo-mens steelt het kumo, de levenskracht of 'binnenste', van het mikpunt.

O.c., 147f. (*Rückerstattung des gefressenen Fleisches*).-- 1982.-- Een bejaard man uit *Konmagl*, tot dan toe van een goede gezondheid, vermagert, wordt tot een wrak. De familie ontbiedt een heksenvindster.

(1) Het was een veertienjarig meisje.-- Toen het begon, sprak het zo goed als niet. Zij monsterde echter één voor één de aanwezigen. Toen zij ze alle overlopen had, richtte zij de blik op de heks *Kewan kangigl*:

“Uw kumo is een muisje”.

Tot *Ningre Siglmbi*: “Uw kumo is een zwarte hond.”

Tot haar echtgenoot *Giglmai*: “Uw kumo is een vliegende hond (een grote zwarte vleermuis)”.

Tot een oude vrouw: “Uw kumo is een kat”.

K.M. 61.

Onderwijl heerste volstrekte stilte.-- “Gij zijt vier kumo-mensen. Gij hebt de oude man ziek gemaakt: gij zijt in zijn buik gedrongen en teert op zijn vlees, bloed, vet. Op die wijze is hij een uitgemaard man geworden”. Kewan kangigl en de oude vrouw bekenden. Ningre siglmbi en haar man zeiden niets. Ook niet toen de heksenvindster aandrong.

(2) Daarop zei de heksenvindster dat de vier verantwoordelijken de oude man zijn vlees, bloed en vet moesten teruggeven. Kewan kangigl was de enige die zich daartoe bereid verklaarde. De oude man zat in het gras. De drie heksen en de hekker zetten zich voor hem. De anderen met de heksenvindster met haar begeleiders zaten in een kring rondom.

1. De zoon van de oude man geeft Kewan kangigl een doos vis. Zij nam de doos, houdt ze een wijle vast terwijl zij naar de aarde kijkt. Daarop brengt zij ze bij haar mond en eet van de vis zonder de doos te openen.

Opm.: Het is niet het biologische lichaam van de vis, maar het gelukstichtende fluïdum - kumo - of levenskracht van de vis die het kumo-dier, in zijn occulte vraatzucht zo nodig heeft. Het ijlstoffelijke gaat dwars door de doos.

2. De beide andere heksen, de hekker en de oude man “aten uit de doos” totdat zij leeg was.

Opm.: ‘Leeg’ betekent hier “berooft van de kumo of levensziel” .

De heksenvindster zei tot Kewan kangigl dat zij met de oude man naar Konmagl moest gaan en de komende nacht in zijn huis slapen.

Opm.: Denk eraan hoe Abisjag van Sjoenem bij koning David, toen hij ‘koud’ (te weinig levenskracht bezittend) werd, de nacht doorbracht.

De Vergadering werd besloten. De heksenvindster kreeg haar 100 kina en ging huiswaarts.-- Kewan kangigl ging mee naar Konmagl en sliep samen met de andere oude heks in het huis van de oude man. Deze werd snel gezond.

Opm.: Let erop hoe het enkel de vrouwen zijn die zoals Abisjag van Sjoenem, bij de oude man slapen. Waarom? Omdat zij als vrouwen met de occulte macht van de ruit (oorsprong) daartoe in staat zijn en dus de man haar levenskrachten doorgeven.

Let op: dit behelst niet dat er seksuele bijslaap is. Er is enkel in de nabijheid - de ingenomen ruimte (K.-M. 29) - te slapen, meer niet.

K.M. 62.

De verbranding.

O.c., 108f. (*Die Frau Wela verbrennt eine Eidechse*)

1. Maart 1984.

Ik stond, na het invallen van de duisternis, in de tuin achter mijn huis aan de Guru nigl ('Donderrivier'), toen een sprinkhaan tegen mij aanvloog en mij in de kuit beet. Ik joeg hem weg. Maar hij kwam terug en beet opnieuw in mijn been. Ik greep hem en wierp hem weg. Doch hij keerde terug en gaf mij een beet in de linker wang. Ik kneep hem vast, ging binnenshuis en bekeek hem: hij was zo'n vijf centimeter lang. Het was een lichtgroene loofsprinkhaan (dign dogo) met lange voelhorens.

"Werp hem in het vuur" opperde Kaumane. "Het is misschien iets boosaardigs". Ambako, mijn gewezen burin die in Gemboglap bezoek was, wakkerde het vuur aan en ik wierp de sprinkhaan in de vuurgloed.

2. Ambako's verhaal.

Opn.: kuanande (kuanande dingwa) is een nachtelijke ontmoeting van jongemannen en meisjes waarbij men met hoge stemmen kaungo-liederen (ook: amba kaungo) zingt, lacht, de neus wrijft en mekaar aanraakt. Kuanande is een soort zittans waarbij jongens en meisjes tegenover elkander zitten en heen en weer wiegen. De liederen klinken melodieus, innig en ietsje melancholisch. Die der Gumini eentonig.

Het verhaal.

Toen ik nog een jong meisje was, heeft mijn moeder Wela een hagedis verbrand. Het was een kumo.-- Ik ging toentertijd naar de kuanande (in pidgin: karim lek).

Mijn vader Ande slachtte op zeker dag een zwijntje. Het werd in de namiddag in de kooktrommel bereid. Mijn moeder bracht er een stuk van naar een oudere vrouw, een weduwe die in onze nabijheid - in Miane mambuno - woonde.

Nog voordat zij haar huis bereikt had, haalde ik ze in, ontnam haar voor de huisingang der burin het vlees en at het op. Waarop mijn vader boos werd: "Die vrouw moest dat vlees krijgen" zei hij. "Zij woont vlakbij en heeft gezien dat ik het zwijn geslacht heb".

Het werd nacht.

Wela en wij, de drie kinderen, zaten in huis bij het vuur. Plots kwam een hagedis - guru mam (dondermoeder) - een kleine hagedis met witte buik - het huis binnen. Als eerste merkte mijn broer Wamugl ze op: hij gaf moeder een stoot maar zei niets. Die hagedis liep niet zoals in andere gevallen hagedissen doen: zij verplaatste zich langzaam naar de plek waar het zwijnevlees in een houten schotel lag.

K.M. 63.

Snel greep mijn moeder ze bij de staart en wierp ze in het vuur. De morgen daarop hoorden wij een dodenklacht.

Opm.: K.-M. 52 (*Levensgelijkloop*); 55. Dit is de weerbots in de ‘moeder’ van het kumo-dier o.g.v. levenseenklank.-- Een dochter van de oude vrouw - zij was ooit gehuwd met een Wopana-man - was in de vroegte aangekomen en had haar moeder dood aangetroffen in haar huis.

“Was die dochter ook een kumo-vrouw?” vroeg ik. “Ik weet het niet” antwoordde Ambako.

O.c., 109.-- De Simbu zeggen dat, wanneer haar kumo-dier gedood wordt een heks moet sterven. Sterly: als driftziel, als zelfstandig geworden ‘deel’ van haar leven, is het kumo-dier de samengebalde begeerte van de heks.

Gevolg: indien het kumo eens van haar bezit heeft genomen, kan zij er zich niet zomaar van afzonderen.

1. Van lui die vroeger kumo waren en nu niet meer, heb ik nooit iets gehoord.
2. Heksenvind(st)ers kunnen wel hun kumo beheersen maar ervan loskomen nooit.

Opm.: Dat is typisch voor Sterly’s verklaringstype: de thumostheorie!

Opm.: Wela doodde de vrouw overgankelijk (transitief): doorheen de doding van haar kumo-dier doodde zij de vrouw zelf. Zoals in het geval van de Mexicaanse nahualisten zo ook hier: nahual (kumo) en bezitter/ bezitster van nahual (kumo) zijn op vitaal-occult vlak lotsverbonden.

Besluit.-- De studie van het kumo-wezen is tegelijk een lotsanalytische studie.